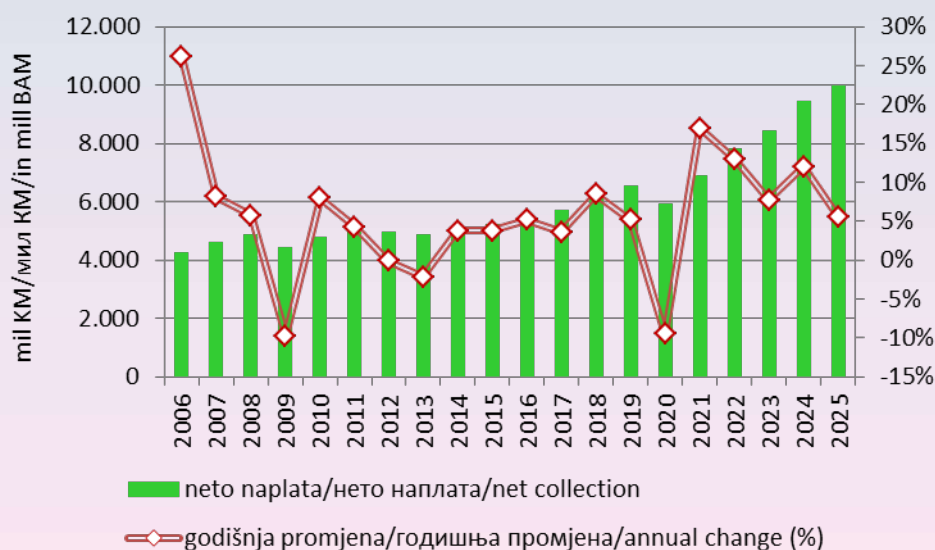

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Taxation Authority

ОМЈА Билтен

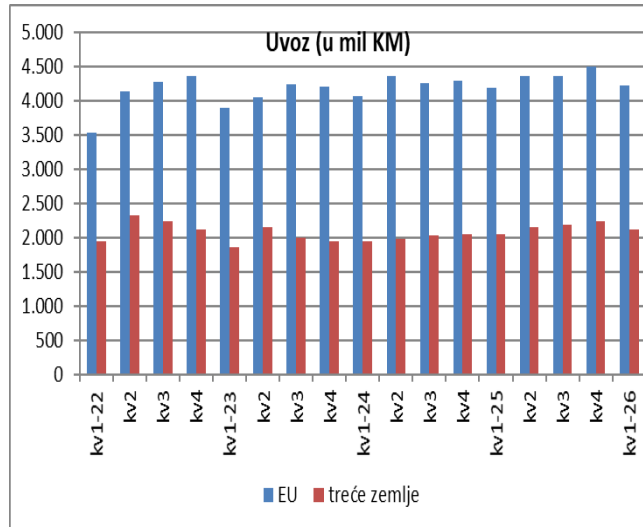
Broj
Број
Number **251/252**

maj/juni 2026 – svibanj/lipanj 2026 – maj/јуни 2026 – May/June 2026

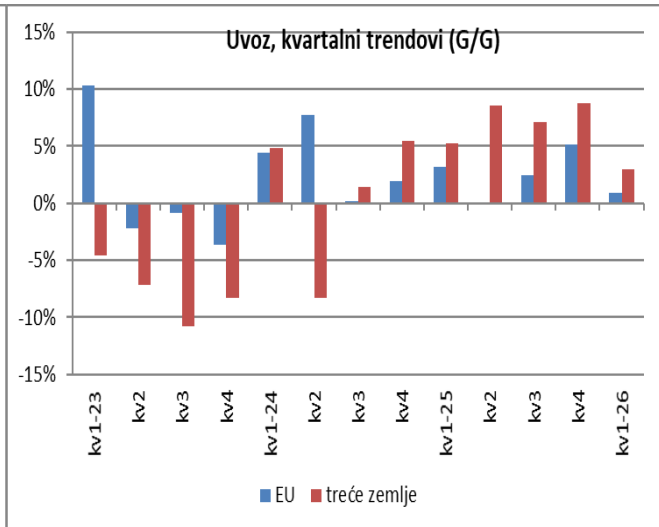
Uz ovaj dvobroj

U vrijeme izrade (polovica travnja) srednjoročnih projekcija naplate neizravnih poreza za razdoblje 2026-2029 nisu bili dostupni podaci Agencije za statistiku BiH o uvozu u ožujku 2026. Nakon objave zvaničnih podataka može se zaključiti da je u prvom kvartalu 2026. uvoz iz EU i trećih zemalja u apsolutnom iznosu bili manji nego u prethodna tri kvartala (Grafikon 1).

Grafikon 1

Grafikon 2

Međutim, kvartalne usporedbe ukazuju na zaključak da kod uvoza iz EU postoje pravilni intervali rasta, koje karakterizira rast od minimuma do maksimuma tijekom tri kvartala. Tako su u posljednjem intervalu, kojeg čine drugi, treći i četvrti kvartal 2025., ostvarene stope rasta 0,1%, 2,4% i 5,2%, respektivno, a u prvom kvartalu 2026. ostvaren rast od samo 0,9%. S druge strane, stopa rasta uvoza iz trećih zemalja od 2,9% u prvom kvartalu 2026. najniža je od trećeg kvartala 2024. (Grafikon 2).

dr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja

Sadržaj:

Projekcije prihoda od neizravnih poreza za razdoblje 2026-2029	2
Lista tabela i grafikona	2
Sažetak	3
I. Osnove i pretpostavke projekcija prihoda od neizravnih poreza	4
II. Projekcije prihoda od neizravnih poreza 2026-2029 (osnovni scenario)	10
III. Analitika projekcija prihoda od neizravnih poreza po vrstama	15
1. PDV	15
2. Trošarine	19
3. Carine	28
4. Putarina	30
IV. Rizici	32
Dodatak: posljednje projekcije međunarodnih institucija	38
Kretanje prihoda od trošarina na pivo	40

tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT saradnik
lektor : Darija Komlenović, prof. anglistike

PROJEKCIJE PRIHODA OD NEIZRAVNIH POREZA ZA RAZDOBLJE 2026-2029**LISTA TABELA I GRAFIKONA****Tabele**

Tabela 1. Projekcija rasta BDP-a, DEP, ožujak 2026	4
Tabela 2. Udio prihoda od neizravnih poreza sa JR UNO u BDP-u i ukupnoj potrošnji (C)	9
Tabela 3. Osnovni scenario projekcija prihoda od neizravnih poreza(2026-2029),travanj 2026.	10
Tabela 4. Osnovni scenario projekcija prihoda od neizravnih poreza u % BDP-a, travanj 2026.	10
Tabela 5. ECB: Projekcije rasta i inflacije za eurozonu (godišnje stope promjene)	38
Tabela 6. Projekcije realnog rasta BDP-a, MMF, travanj 2026	39

Grafikoni

Grafikon 1. Razlika stopa rasta makroekonomskih pokazatelja za razdoblje 2025-2028	6
Grafikon 2. Neto prihodi od neizravnih poreza na JR UNO, 2006-2025	8
Grafikon 3. Neizravni porezi u potrošnji i BDP-u, 2006-2025	8
Grafikon 4. Mjesečna naplata prihoda od neizravnih poreza	12
Grafikon 5. Kvartalni trendovi u naplati neizravnih poreza	13
Grafikon 6. Neto nominalni efekti naplate po vrsti poreza i struktura neto suficita.....	13
Grafikon 7. Trendovi u naplati bruto PDV-a, 2026	15
Grafikon 8. PDV na uvoz i domaći PDV u 2026. godini	16
Grafikon 9. Kvartalni trendovi naplate komponenti bruto PDV-a	16
Grafikon 10. Isplata povrata PDV-a	17
Grafikon 11. Trendovi u naplati neto PDV-a	18
Grafikon 12. Neto PDV (naplata i projekcije)	19
Grafikon 13. Naplata prihoda od trošarina	19
Grafikon 14. Naplata trošarina na duhanske proizvode	20
Grafikon 15. Projekcija trošarina na duhanske proizvode	22
Grafikon 16. Cijene sirove nafte i cijene dizel goriva na tržištu BiH	23
Grafikon 17. Promjena uvoza derivata u odnosu na promjenu njihove cijene na uvozu	24
Grafikon 18. Naplata trošarina na derivate nafte	24
Grafikon 19. Neto prihodi od trošarina na derivate nafte (naplata i projekcije)	25
Grafikon 20. Naplata trošarina na kavu	26
Grafikon 21. Trendovi u naplati ostalih kategorija trošarina.....	27
Grafikon 22. Trendovi u naplati carina.....	28
Grafikon 23. Neto prihodi od carina (naplata i projekcije)	29
Grafikon 24. Trendovi u naplati prihoda od putarine.....	30
Grafikon 25. Neto prihodi od putarine (naplata i projekcije)	31
Grafikon 26. Efekti ukidanja trošarina na derivate nafte	35

Sažetak

Projekcije makroekonomskih pokazatelja

Prema projekcijama DEP-a, u Bosni i Hercegovini se u 2026. godini može očekivati realni rast BDP-a od 2%. Glavne pretpostavke u osnovnom scenariju ekonomskih kretanja u BiH za 2026. godinu predstavljaju: stabilizacija eksternih dinamika u vanjskom okruženju i internih dinamika u zemlji. Prema projekcijama DEP-a u osnovnom scenariju za razdoblje 2027-2029 u BiH se može očekivati realni ekonomski rast od oko 3% na godišnjoj razini (2027: 2,6%, u 2028: 3% i u 2029: 3,4%).

Trendovi naplate prihoda od neizravnih poreza 2006-2025

U 2006. godini je prikupljeno 4,12 mlrd KM neto prihoda od neizravnih poreza na JR UNO. U skoro svim godinama od uvođenja PDV-a zabilježen je rast prikupljenih prihoda na JR UNO. Izuzeci su bile: „krizna“ 2009. godina kada je ostvaren pad prihoda od 9,9%, stagnacija i blaži pad prihoda u 2012. i 2013. godini, te pad u 2020. godini od 9,3% kao posljedica efekata virusa korona. U svim ostalim godinama zabilježen je rast, a najveći je ostvaren u 2021. godini, i to po stopi od 16,7%. U 2025. godini je ostvaren godišnji rast prihoda od neizravnih poreza od 5,6% i rekordna nominalna naplata od uvođenja PDV-a u iznosu od 9,97 mlrd KM.

Trendovi naplate prihoda od neizravnih poreza u razdoblju siječanj - ožujak 2026

U apsolutnom iznosu neto naplata u prvom kvartalu 2026. je iznosila 2,4 mlrd KM što je za 192,2 mil KM više u odnosu na prvi kvartal 2025. Visoke mjesečne stope rasta naplate neizravnih poreza u veljači i ožujku 2026. povećale su kumulativne efekte, te je na razini prvog kvartala ostvarena stopa rasta neto prihoda od neizravnih poreza od visokih 8,7%.

Projekcije prihoda od neizravnih poreza

Projektirana neto naplata prihoda od neizravnih poreza u 2026. godini iznosi 10.581 mil KM. Projektirana stopa rasta prihoda od neizravnih poreza za 2026. godinu iznosi 6,1%. Projektirane stope rasta neto prihoda od neizravnih poreza za 2027., 2028. i 2029. godinu iznose 4%, 3,8% i 4,2%, respektivno. Projekcija prihoda u navedenom razdoblju zasnovana je na projektiranim relevantnim makroekonomskim pokazateljima, historijskoj sezonskoj shemi naplate i projekcijama pojedinih kategorija prihoda za 2026. godinu.

Rizici

Ostvarenje projektirane razine prihoda od neizravnih poreza u razdoblju 2026-2029 je podložno sljedećim rizicima: svim rizicima za ostvarenje projektiranih makroekonomskih pokazatelja (DEP) i rizicima koji se odnose na samu naplatu prihoda od neizravnih poreza, a koji mogu biti pozitivni ili negativni (povrat PDV-a na kupovinu prvog stambenog objekta, rizici u vezi oslobađanja plaćanja putarine i dr).

I OSNOVE I PRETPOSTAVKE PROJEKCIJA PRIHODA OD NEIZRAVNIH POREZA

Projekcije prihoda od neizravnih poreza temelje se na projekcijama makroekonomskih pokazatelja Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) iz ožujka 2026. godine, a uzimaju u obzir trendove naplate neizravnih poreza, te tekuće vladine politike u oblasti neizravnog oporezivanja (osnovni ili *baseline* scenario).

Prema Zakonu o trošarinama rudnici, termoelektrane i željeznice u BiH su oslobođeni plaćanja putarine. Vijeće za državnu pomoć je 2023. utvrdilo da navedena olakšica predstavlja državnu pomoć. Od 2023. godine suspendirana je primjena oslobađanja plaćanja putarine za korisnike olakšice, što je imalo za posljedicu veću naplatu prihoda od putarine u razdoblju 2023-2025. U veljači 2026. godine, Vijeće za državnu pomoć je nakon postupka *ex post* kontrole donijelo konačno rješenje¹ kojim je utvrđeno da oslobađanje plaćanja putarine za rudnike, termoelektrane i željeznice ne predstavlja državnu pomoć. Projekcije prihoda od neizravnih poreza stoga uključuju efekte ponovnog početka primjene oslobađanja plaćanja putarine obveznicima kojima to omogućava Zakon o trošarinama za količine dizel goriva koje se odnose na razdoblje 2026-2029. Sa druge strane, zbog nepoznanica u momentu izrade projekcija, efekti isplata povrata putarine za korisnike oslobađanja za 2023, 2024. i 2025. godinu nisu uključeni u projekcije prihoda, nego su detaljno obrazloženi u poglavlju IV "Rizici".

Izmjena Zakona o PDV-u kojom se uvodi pravo na povrat PDV-a na kupovinu prvog stambenog objekta² stupile su na snagu 12.04.2025. godine, ali će se primjenjivati nakon stupanja na snagu izmjena Pravilnika o primjeni Zakona o PDV-a. Izmjenama Pravilnika će se precizirati uvjeti za primjenu prava na povrat PDV-a. Iz tog razloga, u vrijeme izrade ovog dokumenta, nije moguće procijeniti gubitke u naplati neizravnih poreza po ovom osnovu, te potencijalni efekti na naplatu prihoda od PDV-a nisu uključeni u projekcije prihoda od neizravnih poreza.

Efekti eventualnog privremenog ukidanja ili smanjivanja trošarina na derivate nafte prema Prijedlogu zakona o dopuni Zakona o trošarinama u BiH koji je Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH usvojio 16.03.2026. godine, a koji Dom naroda još uvijek nije usvojio, također nisu uključeni u projekcije prihoda. Analiza mogućih utjecaja na naplatu prihoda dana je u poglavlju IV "Rizici".

1. Projekcije makroekonomskih pokazatelja, DEP

1.1. Projekcije, DEP, ožujak 2026

U Tabeli 1. su predstavljene posljednje projekcije DEP-a (DEP, ožujak 2026) nominalnog i realnog rasta BDP-a za razdoblje 2026-2029.

Tabela 1. Projekcija rasta BDP-a, DEP, ožujak 2026

	Zvanični podaci		Projekcije			
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Nominalni rast	6,0	7,9	5,8	5,1	5,3	5,6
Realni rast	2,6	2,1	2,0	2,6	3,0	3,4

Izvor: DEP, ožujak 2026. godine

¹ „Službeni glasnik BiH“ br. 23/26 od 27.03.2026.

² „Službeni glasnik BiH“ br. 20/25

Ekonomska kretanja u 2025. godini

Prema trenutno raspoloživim preliminarnim podacima Agencije za statistiku BiH za 2025. godinu procjenjuje se da je stopa realnog ekonomskog rasta u odnosu na prethodnu godinu iznosila 2,1%.³ U DEP-ovom dokumentu makroekonomskih projekcija⁴ se navodi da je domaća tražnja kroz povećanje potrošnje i investicija predstavljala glavni oslonac rasta, dok je doprinos trgovinske bilance bio blago negativan.

Projekcije za 2026. godinu

U DEP-ovom dokumentu makroekonomskih projekcija se navodi da će razvitak dinamika u međunarodnom ekonomskom okruženju i dešavanja u pogledu trenutnih geopolitičkih nestabilnosti u velikoj mjeri odrediti i ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini. Prema projekcijama DEP-a, na bazi raspoloživih podataka i makroekonomskih modela, u Bosni i Hercegovini se u 2026. godini može očekivati realni rast BDP-a od oko 2%. Glavne pretpostavke u osnovnom scenariju ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini za 2026. godinu predstavljaju: stabilizacija eksternih dinamika u vanjskom okruženju i internih dinamika u zemlji. Očekuje se da će domaća tražnja predstavljati glavnu osnovu projektiranog ekonomskog rasta, uz nešto pozitivniji doprinos vanjskog sektora u odnosu na prethodnu godinu. Projektiran je realni rast privatne potrošnje od 1,4% te realni rast javne potrošnje od 2,2%.

Projekcije za razdoblje 2027- 2029

Prema projekcijama DEP-a, važnu odrednicu za ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini u narednom razdoblju, pored internih dinamika, predstavljaju i ekonomska kretanja u vanjskom okruženju, naročito u zemljama EU-27⁵. U dokumentu makroekonomskih projekcija iz ožujka 2026. godine se navodi da se negativne ekonomske posljedice proteklih i trenutnih globalnih nestabilnosti (pandemija virusa korona, sukobi u Ukrajini i Bliskom istoku, svjetska energetska kriza i dr.) manifestiraju kroz trgovinske, financijske i cjenovne šokove u svijetu i BiH. Prema projekcijama DEP-a u osnovnom scenariju za razdoblje 2027-2029 u BiH se može očekivati realni ekonomski rast od oko 3% na godišnjoj razini (2027: 2,6%, u 2028: 3% i u 2029: 3,4%).

1.2. DEP, revizija projekcija makroekonomskih pokazatelja za BiH

Na osnovu Grafikona 1. se mogu usporediti DEP-ove posljednje projekcije (ožujak 2026) sa prethodnim (rujan 2025), a koje se odnose na stope rasta BDP-a i njegovih komponenti.

Projekcije za 2025. godinu

U odnosu na DEP-ove projekcije makroekonomskih indikatora iz rujna 2025. godinu, u njihovim projekcijama iz ožujka 2026. godine, podaci za 2025. godinu su korigirani na sljedeći način:

- nominalni rast BDP-a za +2,7 p.b.,
- nominalni rast uvoza za -1 p.b.,
- nominalni rast izvoza za +0,7 p.b.,
- nominalni rast vladine potrošnje za +5,2 p.b.
- nominalni rast investicija +2 p.p,
- inflacija +0,1 p.b.

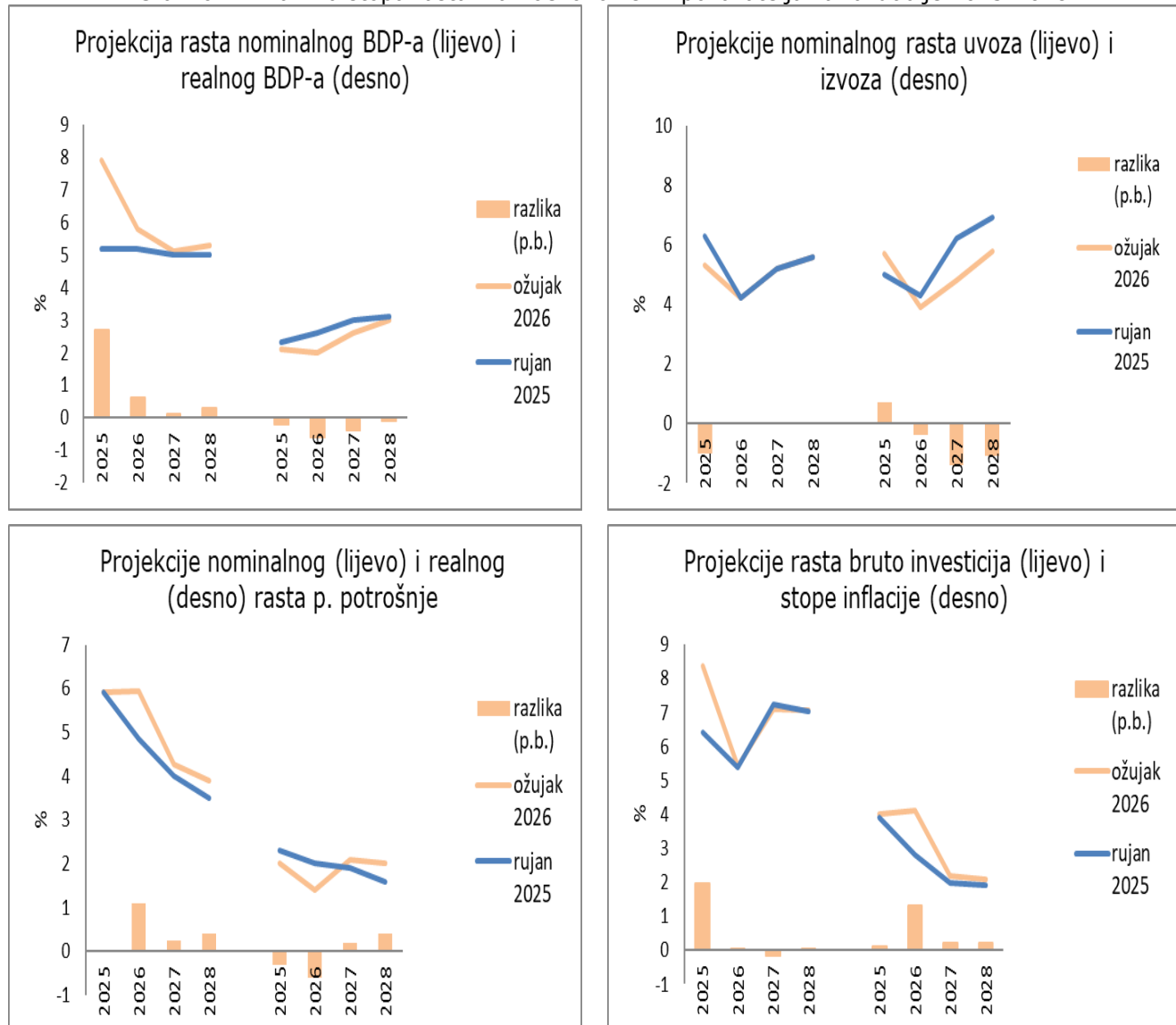
³ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, tromjesečni podaci od 31.03.2026.

⁴ Projekcije makroekonomskih pokazatelja, DEP, ožujak 2026

⁵ U DEP-u navode da je izazov za izradu makroekonomskih projekcija u Bosni i Hercegovini predstavljala raspoloživost međunarodnih podataka, s obzirom da proljetno izdanje projekcija DG ECFIN nije bilo raspoloživo u vrijeme pripreme njihovog dokumenta iz ožujka 2026.

Podaci koji se odnose za nominalni rast privatne potrošnje u 2025. godini nisu mijenjani u odnosu na DEP-ove projekcije iz rujna 2025.

Grafikon 1. Razlika stopa rasta makroekonomskih pokazatelja za razdoblje 2025-2028

Izvor: Izračun i prikaz OMA na osnovu projekcija DEP-a iz ožujka 2026. i rujna 2025. godine

Projekcije za 2026. godinu

U odnosu na DEP-ove projekcije makroekonomskih indikatora iz rujna 2025. godine, u njihovim projekcijama iz ožujka 2026. godine, podaci za 2026. godinu su korigirani na sljedeći način:

- nominalni rast BDP-a za +0,6 p.b.,
- nominalni rast privatne potrošnje za +1,1 p.b.,
- nominalni rast izvoza za -0,4 p.b.,
- inflacija +1,3 p.b.

Podaci koji se odnose za nominalni rast uvoza, vladine potrošnje i investicija u 2026. godini nisu mijenjani u odnosu na DEP-ove projekcije iz rujna 2025.

Projekcije za 2027. i 2028.

U odnosu na DEP-ove projekcije makroekonomskih indikatora iz rujna 2025. godinu, u njihovim projekcijama iz ožujka 2026. godine, nominalni rast BDP-a za 2027. i 2028. godinu blago je korigiran za +0,1 p.b. i +0,3 p.b. Indikatori za 2029. godinu se ne mogu usporediti u sadašnjim u odnosu na prethodne projekcije, pošto 2029. godina nije bila obuhvaćena u prošlogodišnjim projekcijama DEP-a. Usporedba DEP-ovih posljednjih i prethodnih projekcija za 2027. i 2028. godinu po rashodovnim komponentama BDP-a dostupna je u Grafikonu 1.

2. Tekuće politike u oblasti neizravnog oporezivanja

Obveze i sustav plaćanja PDV-a reguliraju se Zakonom o porezu na dodanu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 9/05, 35/05, 100/08 i 33/17). Politika trošarina regulirana je Zakonom o trošarinama u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09, 49/14, 60/14, 91/17 i 50/22)⁶. Politika trošarina na duhan u 2026. godini utvrđena je Zakonom o trošarinama i Odlukom⁷ Upravnog odbora UNO. Budući da je zakonski plafon ukupne trošarine na cigarete od 176 KM/1000 cigareta dostignut za sve cjenovne kategorije cigareta u 2019. godini, okončana je harmonizacija sa standardima EU u sferi oporezivanja cigareta, dok se na oporezivanje rezanog duhana primjenjuje politika prema izmjenama Zakona iz 2014. godine.⁸ Zakonom⁹ o carinskoj politici u Bosni i Hercegovini uređuju se osnovni elementi carinske politike, te opća pravila i postupci koji se primjenjuju na robu koja se unosi i iznosi iz carinskog područja Bosne i Hercegovine.

3. Trendovi naplate neizravnih poreza (2006-2025)

U 2006. godini je prikupljeno 4,12 mlrd KM neto prihoda od neizravnih poreza na JR UNO. U skoro svim godinama od uvođenja PDV-a zabilježen je rast prikupljenih prihoda na JR UNO. Izuzeci su bile: „krizna“ 2009. godina kada je ostvaren pad prihoda od 9,9%, stagnacija i blaži pad prihoda u 2012. i 2013. godini, te pad u 2020. godini od 9,3% kao posljedica efekata virusa korona. U svim ostalim godinama zabilježen je rast ovih prihoda, a najveći je ostvaren u 2021. godini, i to po stopi od 16,7%. U 2025. godini je ostvaren godišnji rast prihoda od neizravnih poreza od 5,6% i rekordna nominalna naplata od uvođenja PDV-a u iznosu od 9,97 mlrd KM. Konačno, rast naplate u 2025. godini u odnosu na 2006. godinu iznosio je visokih 141,9%.

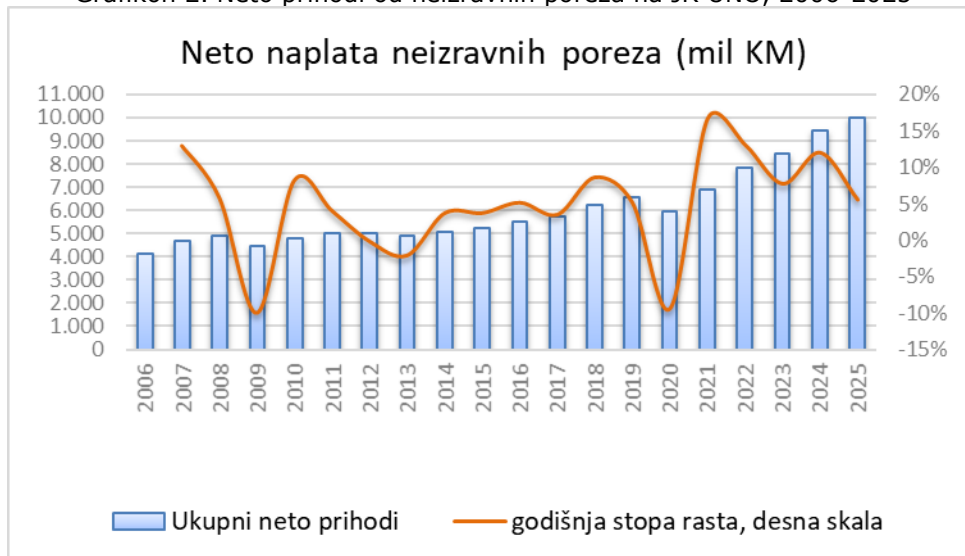
⁶ Napominjemo da su se izmjene Zakona o trošarinama („Službeni glasnik BiH“ br. 50/22) počele primjenjivati od momenta stupanja na snagu podzakonskih akata koje je usvojio Upravni odbor UNO.

⁷ Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne trošarine na cigarete i iznos trošarine na duhan za pušenje za 2026. godinu („Službeni glasnik BiH“ br. 79/25).

⁸ Nova politika je u primjeni od 01.08.2014. (Izmjene Zakona o trošarinama u BiH „Službeni glasnik BiH“ br. 49/14).

⁹ Novi Zakon o carinskoj politici („Službeni glasnik BiH“ br. 58/15) primjenjuje se od 01.08.2022. godine („Službeni glasnik BiH“ br. 23/22), a do tog datuma se primjenjivao stari Zakon o carinskoj politici, sa izuzetkom članka 207. novog Zakona, koji se primjenjuje od 25.04.2018.g.

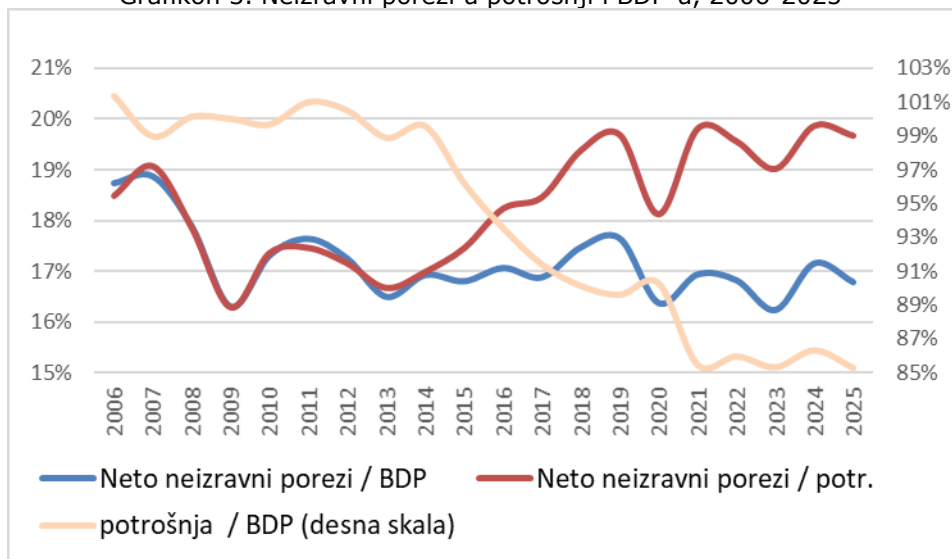
Grafikon 2. Neto prihodi od neizravnih poreza na JR UNO, 2006-2025

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

U Grafikonu 3. je udio neizravnih poreza u BDP-u BiH u razdoblju 2006-2025 razložen na komponente, u skladu sa metodologijom iz OECD analize¹⁰ na proizvod: (1) udjela prihoda od neizravnih poreza u ukupnoj potrošnji i (2) udjela ukupne potrošnje u BDP-u. Na osnovu Grafikona 3. se može zaključiti da je udio neizravnih poreza u BDP-u i u potrošnji bio na približno jednakom razini sve do 2014.g, do kada se udio potrošnje u BDP-u kretao na razini oko visokih 100%. Od 2015. godine je nastupio trend pada udjela potrošnje u BDP-u (sa izuzetkom blagog rasta u 2020., 2022. i 2024. godini). Sa padom udjela potrošnje u BDP-u, od 2015. godine je linija udjela neizravnih poreza u potrošnji iznad linije njihovog udjela u BDP-u.

Grafikon 3. Neizravni porezi u potrošnji i BDP-u, 2006-2025

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, BHAS i DEP (izračun i prikaz OMA)

¹⁰Simon, H. and M. Harding (2020), "What drives consumption tax revenues?: Disentangling policy and macroeconomic drivers", OECD Taxation Working Papers.

Udio neizravnih poreza sa JR UNO u BDP-u je značajno varirao proteklih godina (Tabela 2). Od uvođenja PDV-a (2006) se raspon ovog pokazatelja kretao od 16,2% (minimalna vrijednost, 2023. godina) do 18,9% (maksimalna vrijednost, 2007. godina). U 2025. godini je iznosio 16,8%, Dinamika neizravnih poreza u BDP-u ovisila je o brojnim faktorima: kretanju poreznih stopa i porezne osnovice, efikasnosti naplate poreza, kretanju potrošnje, ali i drugih kategorija bruto društvenog proizvoda (investicije, uvoz i izvoz), koje utječu na visinu nazivnika ovog pokazatelja.

Udio neizravnih poreza sa JR UNO u ukupnoj potrošnji je također varirao, a od 2014. do 2019. godine imao je neprekidni trend rasta. U 2019. godini je iznosio 19,7%., dok je u pandemijskoj, 2020. godini, snažno opao na 18,1%. Nakon toga su zabilježene oscilacije ovog pokazatelja. U 2021. godini je narastao na 19,8%, u 2022. i 2023. godini je blago opadao, da bi u 2024. zabilježio svoj historijski maksimum od 19,9%. Na osnovu projekcija potrošnje DEP-a, procjenjuje se da je u 2025. godini navedeni udio iznosio 19,7%

Tabela 2. Udio prihoda od neizravnih poreza sa JR UNO u BDP-u i ukupnoj potrošnji (C)

%	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Neizravni porezi / BDP	18,7	18,9	17,9	16,3	17,3	17,6	17,2	16,5	16,9	16,8	17,1	16,9	17,5	17,6	16,4	16,9	16,8	16,2	17,2	16,8
Neizravni porezi / C	18,5	19,1	17,9	16,3	17,4	17,5	17,2	16,7	17,0	17,5	18,2	18,5	19,4	19,7	18,1	19,8	19,6	19,0	19,9	19,7

Izvor: Kalkulacija Odjeljenja na osnovu podataka UNO, BHAS (prosinac 2025) i projekcija DEP-a (ožujak 2026)

II PROJEKCIJE PRIHODA OD NEIZRAVNIH POREZA 2026-2029 (osnovni scenario)**1. Tabelarni prikaz projekcija prihoda (2026-2029)**

Tabela 3. Osnovni scenario projekcija prihoda od neizravnih poreza (2026-2029), travanj 2026.

Vrsta prihoda (neto)	u mil KM						Projektirana stopa rasta			
	Izvršenje	Projekcija								
	2025	2026	2027	2028	2029		2026	2027	2028	2029
PDV	6.611,6	7.212,7	7.521,0	7.814,0	8.149,8		9,1%	4,3%	3,9%	4,3%
Trošarine	1.923,4	1.948,5	2.018,0	2.087,5	2.166,7		1,3%	3,6%	3,4%	3,8%
Carine	619,4	664,6	699,1	738,3	779,6		7,3%	5,2%	5,6%	5,6%
Putarina	763,9	700,2	718,4	740,0	765,2		-8,3%	2,6%	3,0%	3,4%
Ostalo *)	55,7	55,0	52,0	52,0	52,0		-1,3%	-5,4%	0,0%	0,0%
UKUPNO	9.974,0	10.581,0	11.008,6	11.431,7	11.913,3		6,1%	4,0%	3,8%	4,2%
Namjenska putarina **)	-477,2	-437,6	-449,0	-462,5	-478,2		-8,3%	2,6%	3,0%	3,4%
Sredstva za raspodjelu RASPODJELU	9.496,8	10.143,3	10.559,5	10.969,2	11.435,1		6,8%	4,1%	3,9%	4,2%

Napomene:

Kako bi se osigurala usporedivost projektiranih i naplaćenih prihoda od neizravnih poreza, projekcije prihoda od neizravnih poreza prikazane su na gotovinskoj osnovi u skladu sa izvještajima UNO o naplati po vrstama prihoda.

*) Kategorija „Ostalo“ uključuje ostale prihode koji se prikupljaju na JR UNO (prihodi od terminala, zakupnina i sl.), te neusklađene prihode (prihodi koji ostanu neusklađeni nakon konačnog usklađivanja naplate prihoda sa prijavama i deklaracijama u IT sustavu UNO), netirane sa ostalim povratima koji nisu izravno vezani za vrste prihoda.

**) Namjenska putarina je do 1.2.2018. iznosila 0,10 KM/litar derivata nafte, namijenjena u cijelosti za izgradnju autocesta, a od 1.2.2018. 0,25 KM/litar derivata nafte, za izgradnju autocesta (0,20 KM/litri) i izgradnju i rekonstrukciju ostalih putova (0,05 KM/litri).

Tabela 4. Osnovni scenario projekcija prihoda od neizravnih poreza u % BDP-a, travanj 2026. g.

Vrsta prihoda (neto)	u % BDP-a				
	Izvršenje	Projekcija			
	2025	2026	2027	2028	2029
PDV	11,1%	11,5%	11,4%	11,2%	11,1%
Trošarine	3,2%	3,1%	3,1%	3,0%	2,9%
Carine	1,0%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%
Putarina	1,3%	1,1%	1,1%	1,1%	1,0%
Ostalo	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
UKUPNO	16,8%	16,8%	16,7%	16,4%	16,2%
Namjenska putarina	-0,8%	-0,7%	-0,7%	-0,7%	-0,7%
SREDSTVA ZA RASPODJELU	16,0%	16,1%	16,0%	15,8%	15,6%

Izvor podataka za BDP: Projekcija DEP-a (ožujak 2026)

2. OMA, revizija projekcija prihoda od neizravnih poreza

2.1. Projekcije za 2025

U odnosu na projekcije Odjeljenja iz listopada 2025. godine (u daljem tekstu „prethodne projekcije“) izvršenje prihoda od neizravnih poreza niže je za svega za 3,3 mil KM. Može se zaključiti da su prethodne **projekcije prihoda od neizravnih poreza izvršene 99,97%**.

Pri tome su projekcije neto prihoda od PDV-a prebačene za 57,5 mil KM, zbog kumulativnog efekta više naplate domaćeg PDV-a i manje isplate povrata u odnosu na očekivanja iz listopada.

Sa druge strane, realizacija neto prihoda od trošarina bila niža za 70 mil KM u odnosu na listopadske projekcije. Niža neto naplata trošarina od projektirane potječe prvenstveno od naplate trošarina na duhan ispod očekivanja u listopadu 2025. Iako je kumulativni rast trošarina na duhanske prerađevine za devet mjeseci 2025. godine iznosio 10,4%, značajan pad naplate u četvrtom kvartalu 2025. od -16,1% rezultirao je godišnjom stopom rasta od svega 3%. Jedan od razloga za veliki pad naplate trošarina na duhan u četvrtom kvartalu i, generalno za nižu stopu rasta u cijeloj 2025. godini, jeste efekat znatno više baze iz 2024. godine, kada je ostvaren apsolutni rast prihoda od čak 172,5 mil KM. Drugi mogući razlog jeste reduciranje poslovnih planova duhanske industrije, zbog smanjenja potrošnje dijaspore, sporijeg rasta turizma i prekograničnih prodaja u odnosu na očekivanja. Značajan negativni faktor jeste i supstitucija konzumiranja tradicionalnih cigareta elektronskim cigaretama i sličnim duhanskim proizvodima koji nisu obuhvaćeni trošarinskom politikom u BiH, te su cjenovno pristupačniji.

Projekcije prihoda od carina i putarine za 2025. godinu su blago prebačene (za 1,4 mil KM i 4,2 mil KM respektivno).

2.2. Projekcija za 2026

U odnosu na prethodne projekcije, projekcije prihoda od neizravnih poreza za 2026. godinu revidirane su za +152,5 mil KM. Revizija projekcije je kumulativni rezultat promjene statističke osnovice (izvršenje za 2025. godinu), tekućih trendova u naplati prihoda i revizije projekcija makroekonomskih pokazatelja (Grafikon 1).

Prihodi od PDV-a za 2026. godinu su snažno revidirani naviše, zbog pozitivnih trendova naplate u prvom kvartalu 2026. godini, te reviziji projektirane stope inflacije, nominalnog BDP-a i potrošnje za 2026. godinu (DEP, ožujak 2026). Projekcije prihoda od trošarina za 2026. godinu su, sa druge strane, revidirane naniže u odnosu na listopadske projekcije, a revizija je kumulativni rezultat razlike u statističkoj osnovici,¹¹ te revizije projekcija naplate trošarina na derivate nafte za 2026. godinu kao posljedice snažnog rasta cijena derivata, a koje nije bilo predviđeno listopadskim projekcijama. Projekcije prihoda od putarine revidirane su naniže zbog predviđenog pada potrošnje derivata radi rasta cijena i ponovne primjene oslobođanja plaćanja putarine za rudnike i termoelektrane, imajući u vidu konačno rješenje Vijeća za državnu pomoć kojim je utvrđeno da navedeno oslobođanje ne predstavlja državnu pomoć. Oslobođanje plaćanja putarine za rudnike i termoelektrane nije bilo uključeno u projekcije Odjeljenja iz listopada 2025. godine (više u poglavlju IV „Rizici“).

¹¹ Izvršenje trošarina na duhan u 2025. bilo je ispod listopadske projekcije za 2025.

2.3. Projekcije za 2027-2028

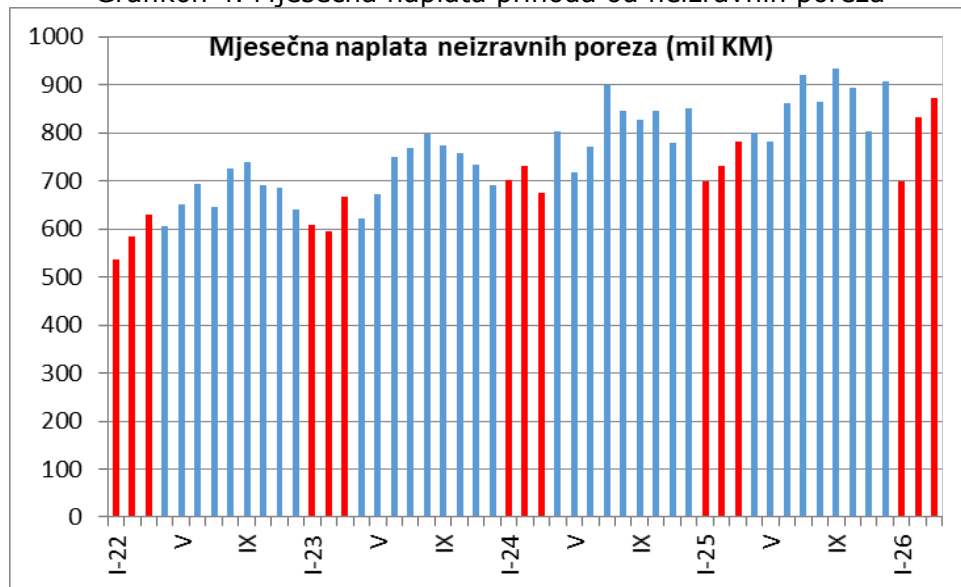
U odnosu na prethodne projekcije, projekcije prihoda od neizravnih poreza za 2027. i 2028. godinu revidirane su za +143 mil KM i 142,1 mil KM, respektivno. Revizija projekcija je kumulativni rezultat promjene statističke osnovice (projekcije za 2026. godinu), primjene oslobađanja putarine za korisnike olakšice, te revizije projekcija makroekonomskih pokazatelja (Grafikon 1).

3. Projekcija ukupnih prihoda od neizravnih poreza

3.1. Projekcije za 2026

Početak 2026. obilježen je nultim rastom neto prihoda od neizravnih poreza. Naglo poboljšanje trendova ostvareno je u veljači i ožujku 2026., sa mjesečnim stopama rasta neto prihoda od 14,1% i 11,8%, respektivno (Grafikon 4).

Grafikon 4. Mjesečna naplata prihoda od neizravnih poreza

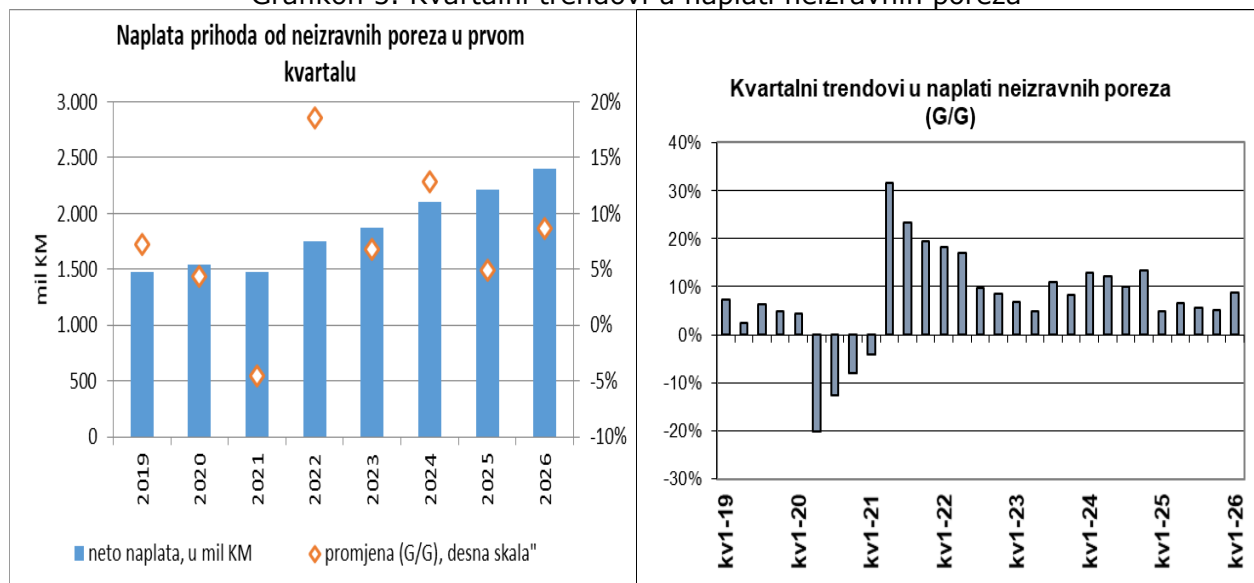
Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Razlog za lošiji start početkom godine su bile visoke isplate povrata PDV-a, a rast neto naplate neizravnih poreza u veljači i ožujku rezultat je kumulativnog pozitivnog trenda – rasta bruto naplate i smanjenih isplata povrata. Dodatni faktor rasta naplate u ožujku je bio početak rata sa Iranom, koji je potaknuo veći uvoz derivate nafte i ostalih dobara u cilju stvaranja zaliha i zadovoljenja rastuće potražnje u zemlji. Samo je povećani uvoz derivata nafte u ožujku naplatom trošarina i putarine donio 2,6 p.b. rasta neto naplate neizravnih poreza u tom mjesecu.

Na razini prvog kvartala 2026. bruto naplata prihoda od neizravnih poreza je bila veća za 6,5% u odnosu na prvi kvartal 2025., ali su povrati bili manji za 4,3%, što je povećalo neto rast iznad očekivanog. U apsolutnom iznosu neto naplata u prvom kvartalu 2026. je iznosila 2,4 mlrd KM ili 192,2 mil KM više u odnosu na prvi kvartal 2025. (Grafikon 5, lijevo). Visoke mjesečne stope rasta naplate neizravnih poreza u veljači i ožujku 2026. povećale su kumulativne neto efekte, te je na razini prvog kvartala ostvarena stopa rasta od visokih 8,7%. Pregled kvartalnih stopa rasta (Grafikon 5, desno) pokazuje da su visoke stope rasta u posljednjih sedam godina bile posljedica globalnih kriza (pandemija, rat u Ukrajini, energetska kriza) i domaćih politika (efekat baze zbog

prelaska na novi režim plaćanja trošarina na duhanske prerađevine početkom 2023.). Tijekom 2025. godine kvartalne stope rasta su se vratile u "normalne" okvire rasta, u rasponu 5% - 6,5%, što se ponovno poremetilo izbijanjem rata sa Iranom i pojavom nove globalne energetske krize.

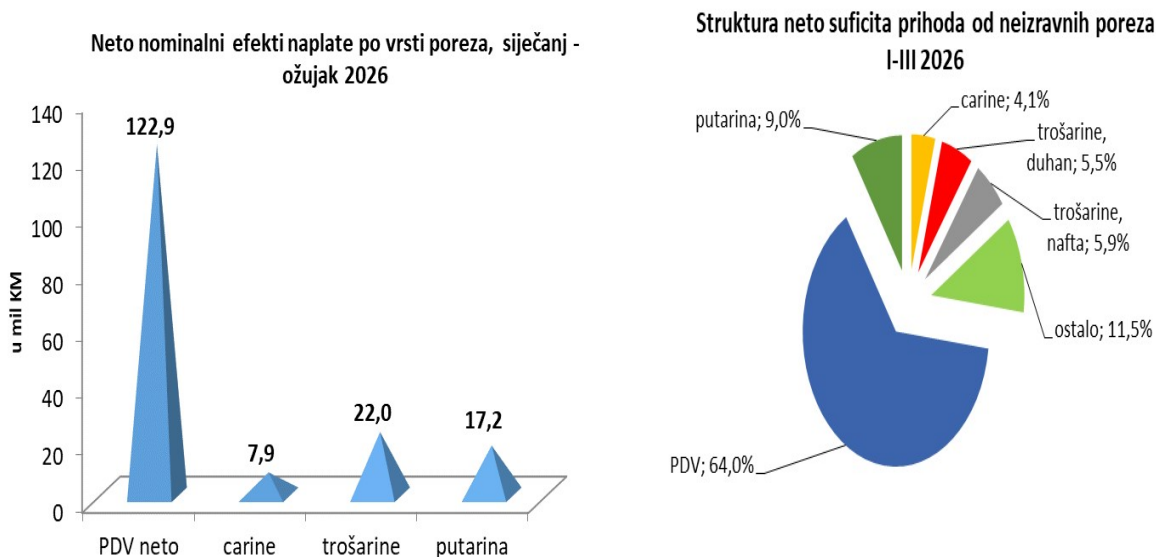
Grafikon 5. Kvartalni trendovi u naplati neizravnih poreza

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Struktura neto suficita ostvarenog u prvom kvartalu ukazuje na zaključak da je glavni faktor rasta prihoda od neizravnih poreza u prvom kvartalu 2026. bio PDV-e (Grafikon 6, lijevo). U prvom kvartalu je naplaćeno 122,9 mil KM PDV-a više nego u istom kvartalu 2025., što čini 64% neto suficita (Grafikon 6, desno). U suficitu prihoda od trošarina značajno je porastao udio trošarina na derivate nafte, koje su tijekom ožujka, kao posljedica rasta uvoza, podstaknutog ratnim sukobima sa Iranom, povećale svoj udio, što se reflektiralo i na suficit prihoda od putarine i suficit PDV-a¹².

Grafikon 6. Neto nominalni efekti naplate po vrsti poreza i struktura neto suficita

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

¹² Suficit prihoda od PDV-a u prvom kvartalu 2026. za 77% je veći nego u istom kvartalu 2025.

Prema projekcijama DEP-a, očekuje se nominalni rast BDP-a od 5,8% u 2026. godini, te rast privatne potrošnje od 5,9%. Projektirana stopa inflacije iznosi 4,1%¹³. Uzimajući u obzir sve navedeno, **očekuje se da će neto naplata prihoda od neizravnih poreza u 2026. godini iznositi 10.581 mil KM. Projektirana stopa rasta prihoda od neizravnih poreza za 2026. godinu iznosi 6,1%.**

3.2. Projekcija za razdoblje 2027-2029

Za razdoblje 2027-2029 DEP je projektirala približno jednake stope rasta BDP-a kao za 2026. godinu, na razini između 5,1%-5,6%. Sa druge strane, projektirane su dosta niže nominalne stope rasta potrošnje. Projektirana nominalna stopa rasta privatne potrošnje za 2027. godinu je niža za 1,7 p.b. u odnosu na projektiranu stopu za 2026. godinu. U odnosu na projekcije za 2026. godinu, projektirane nominalne stope rasta privatne potrošnje za 2028. i 2029. godinu niže su za 2,1 p.b. i 1,7 p.b., respektivno.

Okvir 1: Projekcije neto prihoda od neizravnih poreza

	2025	2026	2027	2028	2029
Projekcije, mil KM	9.974,0	10.581,0	11.008,6	11.431,7	11.913,3
Projekcije, % rasta		6,1%	4,0%	3,8%	4,2%
Projekcije, % BDP	16,8%	16,8%	16,7%	16,4%	16,2%

Projektirane stope rasta neto prihoda od neizravnih poreza za 2027., 2028. i 2029. godinu iznose 4%, 3,8% i 4,2%, respektivno. Projekcija prihoda u navedenom razdoblju zasnovana je na projektiranim relevantnim makroekonomskim pokazateljima, historijskoj sezonskoj shemi naplate i projekcijama pojedinih kategorija prihoda za 2026. godinu (Okvir 1).

¹³ Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena, DEP, ožujak 2026

III ANALITIKA PROJEKCIJA PRIHODA OD NEIZRAVNIH POREZA

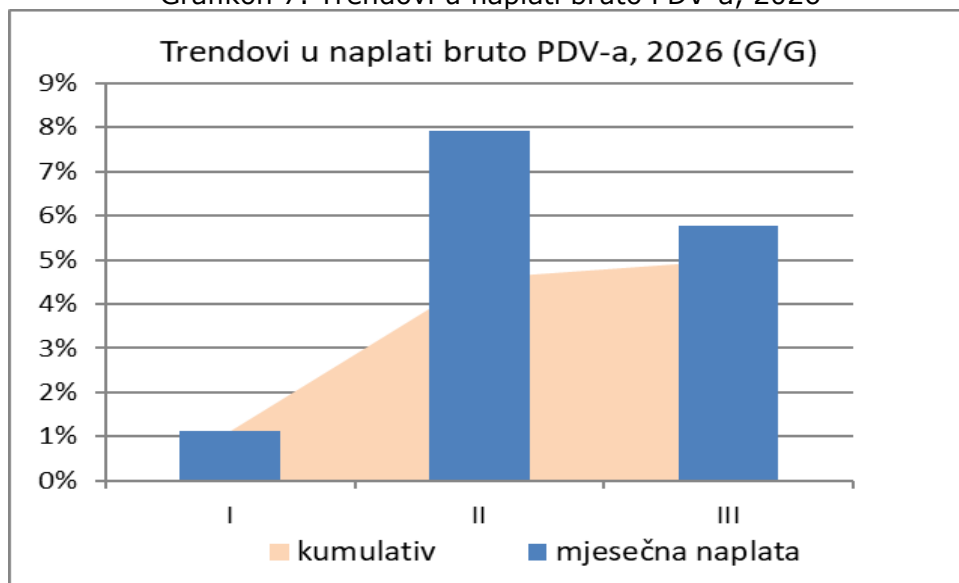
1. PDV

1.1. Projekcije prihoda od PDV-a za 2026

Bruto naplata

Nastavljen je oscilatoran trend naplate bruto PDV-a iz prethodnih godina. Nakon snažnog rasta u prosincu 2025. u siječnju je ostvaren rast od samo 1,1%. Međutim, već u veljači je ponovno ostvaren rast od 7,9%, a u ožujku 5,8%, tako da je na razini prvog kvartala 2026. kumulativna stopa rasta bruto PDV-a dostigla razinu od 5% (Grafikon 7).

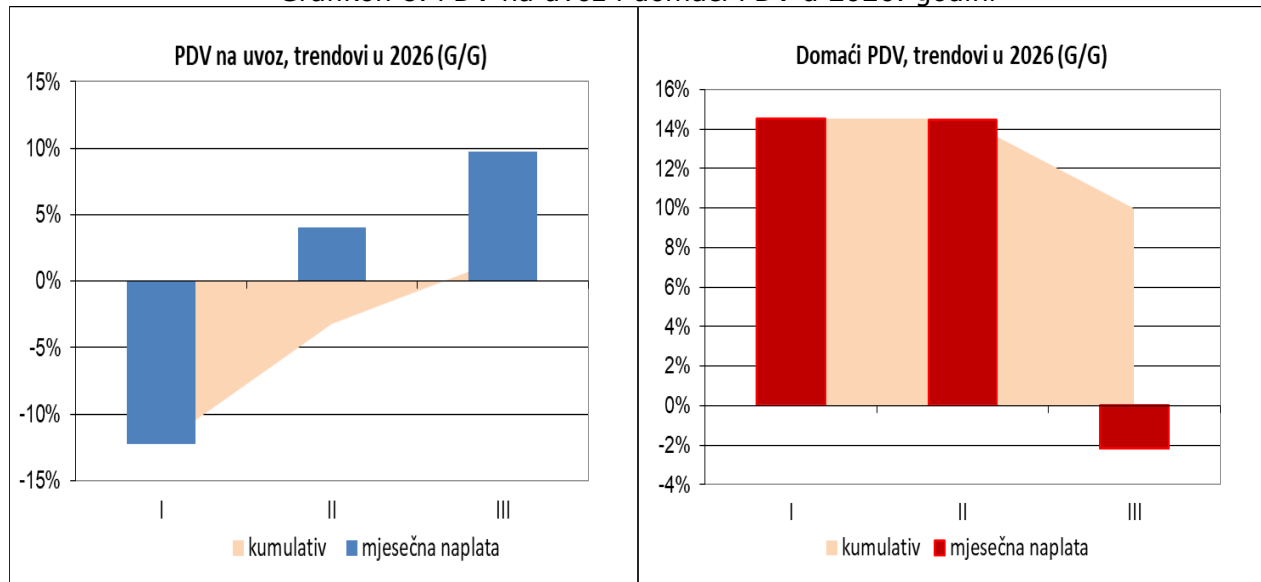
Grafikon 7. Trendovi u naplati bruto PDV-a, 2026

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Analiza strukture bruto PDV-a u prvom kvartalu 2026. ukazuje na zaključak da je skromniji rast bruto naplate PDV-a početkom 2026. posljedica značajnog pada naplate PDV-a na uvoz od -12.2%. Oporavak uvoza u veljači je donio i pozitivan rast PDV-a na uvoz, no, to nije bilo dovoljno da se amortizira pad prihoda u siječnju (Grafikon 8, lijevo). Snažni rast naplate PDV-a na uvoz u ožujku od 9,7% anulirao je dubioze iz prethodna dva mjeseca i donio rast na razini kvartala od 1,7%. S druge strane, nastavljen je trend visokih stopa rasta domaćeg PDV-a, u siječnju i veljači oko 14,5%. Međutim, zbog pada naplate u ožujku od -2,2%, prvi put nakon trinaest mjeseci pozitivnih stopa rasta, kumulativna stopa rasta domaćeg PDV-a na razini prvog kvartala 2026. smanjena je na 10% (Grafikon 8, desno).

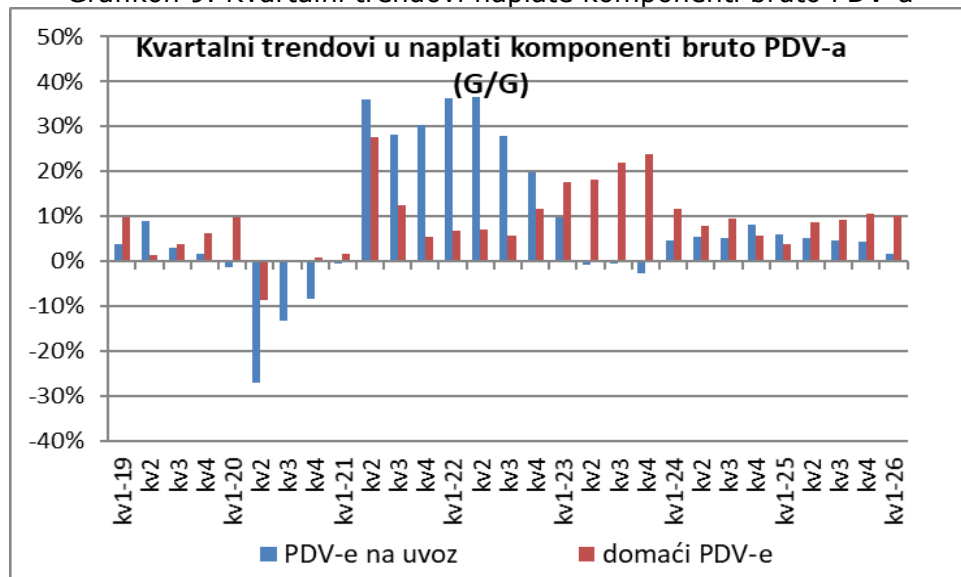
Grafikon 8. PDV na uvoz i domaći PDV u 2026. godini

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Kvartalne usporedbe naplate PDV-a na uvoz ukazuju na blago opadajući trend rasta PDV-a na uvoz i stabilan rast domaćeg PDV-a. Trend smanjenja kvartalnih stopa rasta, koji je bio evidentan u drugom polugodištu 2025., dodatno je pogoršan skromnim rastom u prvom kvartalu 2026. (Grafikon 9, „PDV na uvoz“). S druge strane, u naplati domaćeg PDV-a od drugog kvartala 2025. stope rasta su bile jako visoke, u rasponu od 8,8% do 10,6%, što je nastavljeno i u prvom kvartalu 2026. (Grafikon 9, „domaći PDV-e“). S obzirom da je u prva tri mjeseca evidentirano 37,3 mil KM neusklađenih prihoda može se očekivati i veći rast domaćeg PDV-a, jer se veći dio neusklađenih prihoda redovito odnosi na uplate PDV-a.

Grafikon 9. Kvartalni trendovi naplate komponenti bruto PDV-a

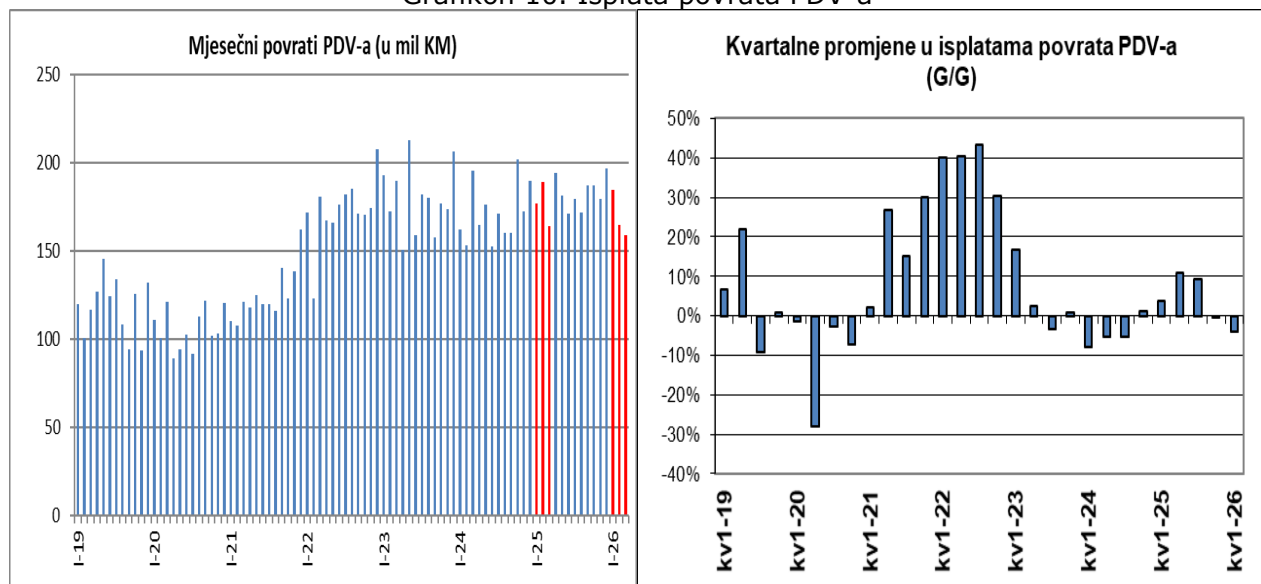
Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Povrati PDV-a

U 2026. se nastavlja oscilatorni trend isplata povrata PDV-a iz prethodnih godina. U siječnju 2026. godine isplate povrata su bile veće za 4,4% u odnosu na isti mjesec 2025. No, u veljači je ostvaren značajan pad isplata povrata od -13%, a u ožujku od -3,2%. (Grafikon 10, lijevo). Snažno smanjenje isplata povrata u veljači je dijelom posljedica pogoršanja vanjskotrgovinske razmjene BiH u siječnju 2026. godine, ali i smanjenja povrata po osnovu međunarodnih projekata. Zbog zakonskih rokova za isplate povrata PDV-a izvoznicima značajan pad izvoza od -11,5% u siječnju je doveo do smanjenja isplata povrata u veljači 2026., dok je veliki pad uvoza u siječnju od -15,6%, zbog dužih zakonskih rokova za povrate ostalim obveznicima, doveo do smanjenja povrata u ožujku 2026.

Zbog smanjenja isplata povrata udio povrata PDV-a u bruto PDV u prva tri mjeseca 2026. iznosio je 23,9%, što je čak za 2,3 p.b. manje od udjela povrata u bruto naplati u prvom kvartalu 2025. Iz analize strukture povrata prema korisnicima povrata može se zaključiti da je glavni razlog smanjenju isplata povrata PDV-a u prvom kvartalu pad isplata povrata PDV-a za međunarodne projekte za čak 70,7% ili za 23,9 mil KM, dok su povрати obveznicima veći za 4,3 mil KM ili za 0,9% u odnosu na prvi kvartal 2025. Snažno usporavanje isplata povrata PDV-a se može najbolje sagledati iz kvartalnih stopa rasta, koje su nakon visokih stopa u drugom i trećem kvartalu 2025., 10,8% i 9,4% respektivno, pale na nultu stopu rasta u četvrtom kvartalu 2025., te u prvom kvartalu 2026. prešle u negativnu zonu rasta sa stopom od -4,2% (Grafikon 10, desno).

Grafikon 10. Isplata povrata PDV-a

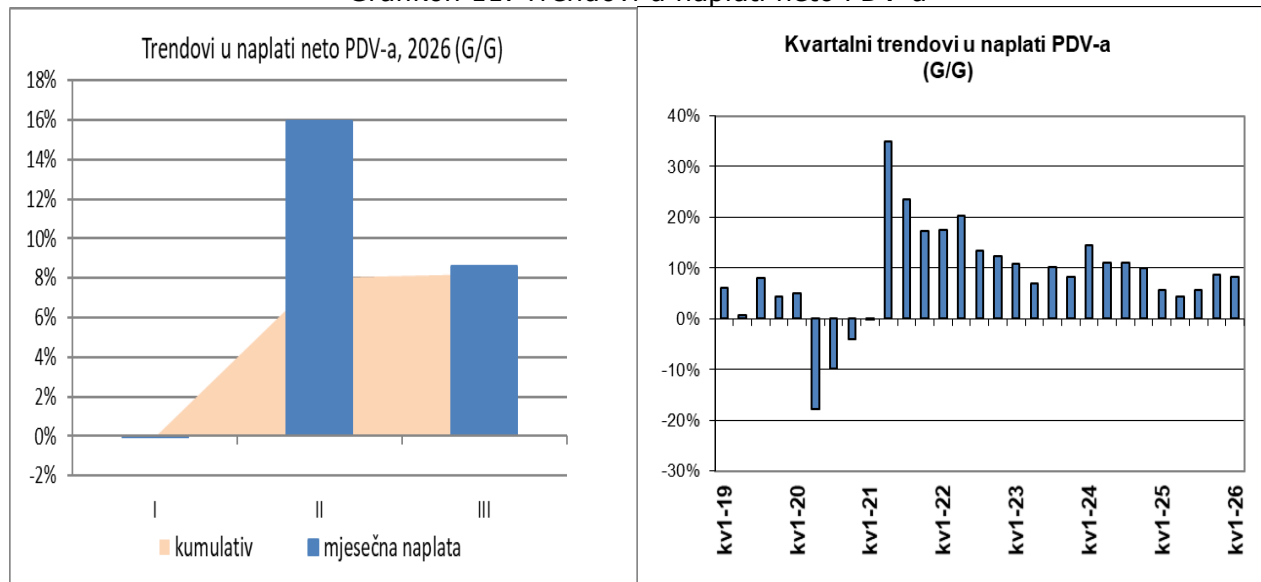

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Neto naplata

Nakon visokih stopa rasta u posljednja četiri mjeseca 2025. godine, u siječnju 2026. neto naplata PDV-a je bila na razini naplate u siječnju 2025. Razlog za lošiju naplatu je skroman rast bruto naplate i snažan rast isplata povrata, kao posljedica rasta izvoza u prosincu 2025. od 11,1%. Međutim, u veljači i ožujku su ostvarene visoke stope rasta neto naplate PDV-a od 16% i 8,6%, respektivno, što je posljedica pozitivnog kumulativnog efekta rasta bruto naplate PDV-a i značajnog pada isplata povrata u veljači i ožujku (Grafikon 11, lijevo). Nakon usklađivanja neusklađenih prihoda može se očekivati i viša stopa rasta, jer se veći dio neusklađenih prihoda redovito odnosi na uplate PDV-a.

Grafikon 11. Trendovi u naplati neto PDV-a

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Kvartalne usporedbe neto PDV-a ukazuju na ubrzavanje rasta neto PDV-a u četvrtom kvartalu 2025. (+8,7%) i prvom kvartalu 2026. (+8,2%) u odnosu na prva tri kvartala 2025. u kojima je stopa rasta bila u rasponu 5% - 6,6% (Grafikon 11, desno).

Projektirani iznos neto prihoda od PDV-a u 2026. godini iznosi 7.212,7 mil KM, što je za 9,1% više od ostvarenja u 2025. godini. Projekcija je zasnovana na historijskoj sezonskoj shemi naplate pojedinih kategorija PDV-a (koja ne uključuje godine sa specifičnostima), te kretanjima i projekcijama makroekonomskih pokazatelja.

1.2. Projekcije prihoda od PDV-a za razdoblje 2027-2029

Analiza trendova naplate ukazuje na dugogodišnji rast prihoda od PDV-a. U godini uvođenja PDV-a (2006) naplaćeno je 2.483,8 mil KM neto prihoda od PDV-a. U svim narednim godinama, izuzev 2009. i 2020. godine¹⁴, zabilježen je rast ovih prihoda. Visoke stope rasta bile su posebno izražene u godini nakon uvođenja PDV-a (2007), te u godinama koje su uslijedile nakon godine izbijanja pandemije virusa korona (2021 i 2022). Konačno, u 2025. godini je naplaćeno 6.611,6 mil KM neto prihoda od PDV-a, što predstavlja rast od visokih 4.127,8 mil KM ili 166,2% u odnosu na 2006. godinu.

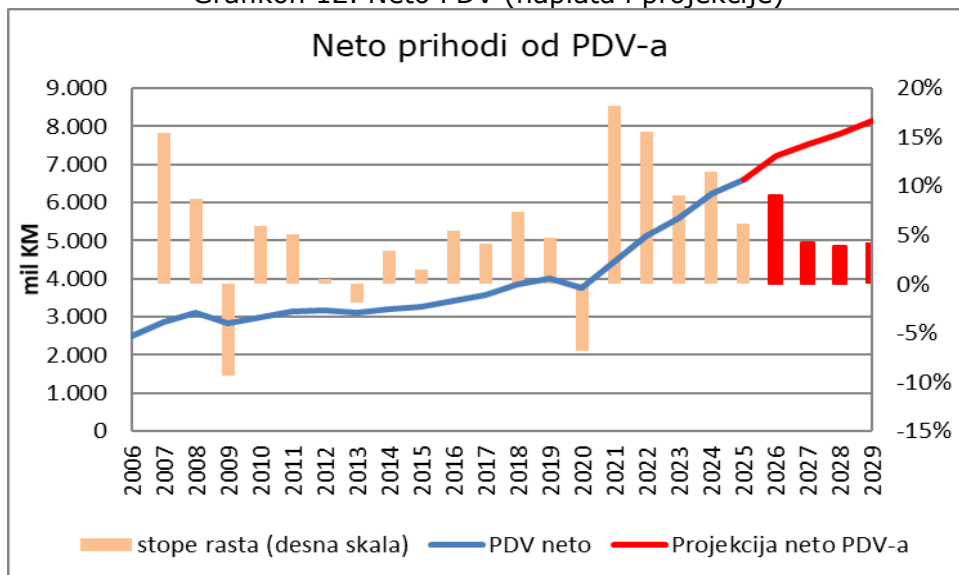
Prihodi od PDV-a predstavljaju najveći generator godišnjeg apsolutnog rasta ukupnih prihoda od neizravnih poreza u razdoblju 2026-2029. Nakon projektirane stope rasta od 9,1% u 2026. godini, u narednim godinama su planirane niže, stabilne stope rasta neto prihoda od PDV-a, u skladu sa projektiranim stopama rasta potrošnje. U razdoblju 2027-2029, neto prihodi od PDV-a projektirani su u skladu sa dugoročnim trendovima naplate, historijskom sezonskom shemom te projekcijama relevantnih makroekonomskih pokazatelja (Okvir 2 i Grafikon 12).

Okvir 2: Projekcije prihoda od PDV-a

	2025	2026	2027	2028	2029
Projekcije, mil KM	6.611,6	7.212,7	7.521,0	7.814,0	8.149,8
Projekcije, % rasta		9,1%	4,3%	3,9%	4,3%
Projekcije, % BDP	11,1%	11,5%	11,4%	11,2%	11,1%

¹⁴ Godine u kojima su bili izraženi efekti globalne finansijske krize (2009) i pojave pandemije virusa korona (2020)

Grafikon 12. Neto PDV (naplata i projekcije)

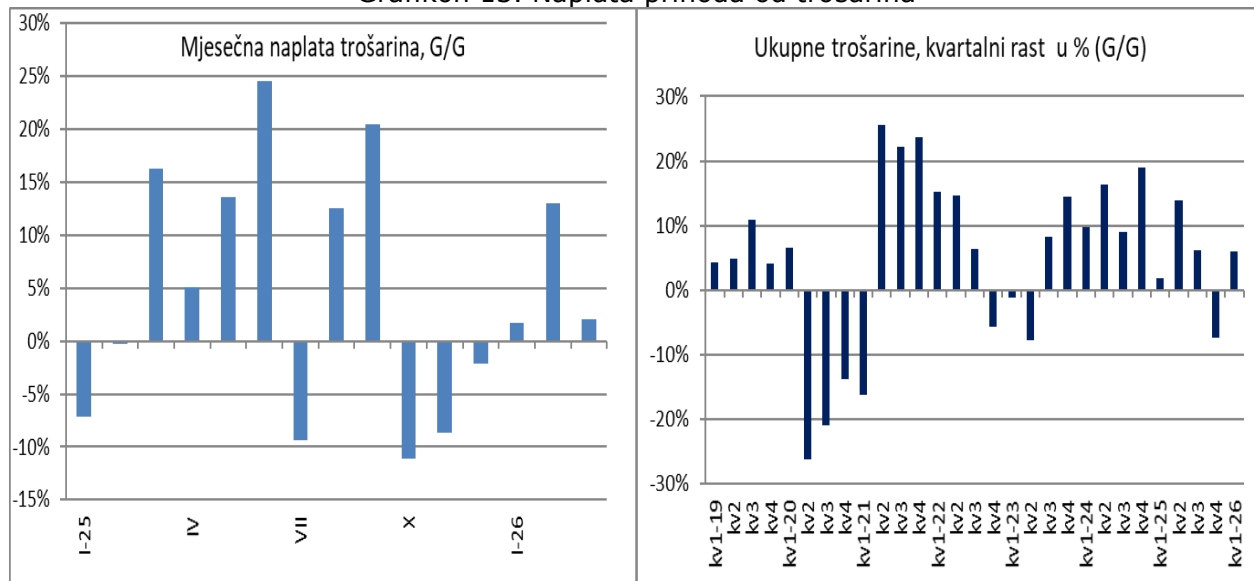
Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

2. Trošarine

2.1. Ukupne trošarine

Nakon loše naplate trošarina posljednjih nekoliko mjeseci 2025. godine, u prva tri mjeseca 2026. ostvarene su pozitivne stope rasta, sa maksimumom u veljači od 13% (Grafikon 13, lijevo), što je dovelo do kumulativnog rasta na razini kvartala od 5,6% (Grafikon 13, desno). Radi se o kontinuitetu pozitivnog rasta prihoda od trošarina od druge polovice 2023., osim negativne epizode u četvrtom kvartalu 2025.

Grafikon 13. Naplata prihoda od trošarina

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Projektirani iznos neto prihoda od trošarina u 2026. godini je 1.948,5 mil KM, što je za 1,3% više od ostvarenja u 2025. godini (Okvir 3). Projekcija je zasnovana na tekućim trendovima naplate, historijskoj sezonskoj shemi naplate pojedinih kategorija trošarina (koja ne uključuje godine sa specifičnostima), te kretanjima i projekcijama makroekonomskih pokazatelja.

Okvir 3: Projekcije prihoda od trošarina

	2025	2026	2027	2028	2029
Projekcije, mil KM	1.923,4	1.948,5	2.018,0	2.087,5	2.166,7
Projekcije, % rasta		1,3%	3,6%	3,4%	3,8%
Projekcije, % BDP	3,2%	3,1%	3,1%	3,0%	2,9%

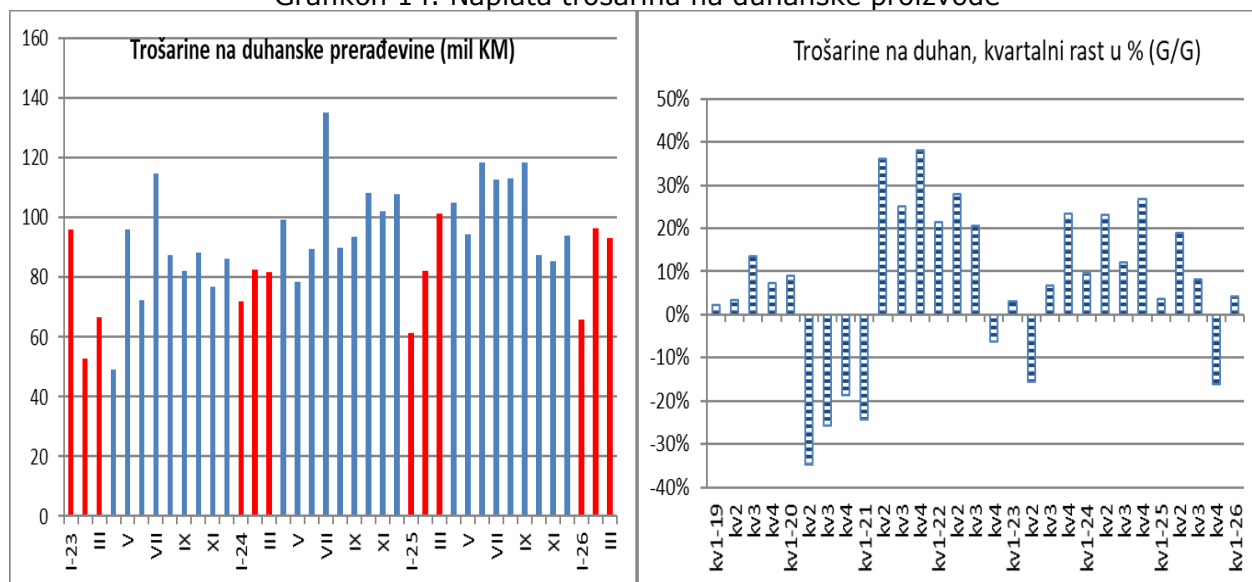
Na osnovu projekcija za 2026. godinu i projekcija makroekonomskih pokazatelja, za naredne godine projektirane su stabilne stope rasta prihoda od trošarina (3,6% u 2027. godini, 3,4% u 2028. i 3,8% u 2029. godini).

2.2. Trošarine na duhanske prerađevine

Trošarine na duhanske prerađevine

Analiza strukture prihoda od trošarina pokazuje da suficit, koji je ostvaren u naplati prihoda od trošarina u prvom kvartalu 2026. u odnosu na isti kvartal 2025., potječe u najvećoj mjeri od naplate trošarina na derivate nafte. To je neuobičajen trend s obzirom na dominantan udio trošarina na duhanske prerađevine u ukupno naplaćenim trošarinama. Osim činjenice da je početak rata sa Iranom podstaknuo uvoz derivata nafte razlog za smanjenje efekata naplate trošarina na duhanske prerađevine jeste pogoršanje trendova koje je započelo u listopadu 2025. i nastavilo se u prvom kvartalu 2026. Nakon jako loše naplate trošarina na duhanske u četvrtom kvartalu 2025. godine, u siječnju 2026. je ostvaren rast prihoda od trošarina na duhanske prerađevine od 7%, a u veljači od 17,4%. Međutim, u ožujku je ponovno ostvaren pad naplate od -8% (Grafikon 14, lijevo).

Grafikon 14. Naplata trošarina na duhanske proizvode

ostalih duhanskih proizvoda koji nisu obuhvaćeni oporezivanjem trošarinom. Jedan od razloga je i korigiranje politike prodaje duhanskih kompanija, koja je, očigledno, bila značajno ispod očekivane, imajući u vidu da ni u prvom kvartalu 2026. nije došlo do značajnijeg uvoza duhanskih prerađevina, što je rezultiralo skromnim rastom naplate trošarina od 4,3% (Grafikon 14, desno). Treba imati u vidu da tržište u BiH drže tri duhanske korporacije, te se svaka promjena poslovnih politika ili *ad hoc* poslovna odluka prema trenutačnoj procjeni stanja na tržištu menadžmenta ovih korporacija neminovno odražava na ukupnu naplatu trošarina na duhanske prerađevine, što ima za posljedicu snažne oscilacije naplate. Jedan od faktora koji je mogao utjecati na naplatu trošarina na duhanske prerađevine jeste i povećanje maloprodajnih cijena cigareta. U prvom kvartalu 2026. maloprodajne cijene su povećane u nekoliko navrata¹⁵, što je moglo potaknuti veći uvoz cigareta po starim cijenama, a time i naplatu trošarine u veljači, prije primjene novih cijena, ali isto tako je moglo negativno utjecati na potražnju u zemlji i, posljedično, na uvoz cigareta i naplatu trošarina u ožujku nakon povećanja cijena.

Projekcije trošarina na duhanske prerađevine za 2026. godinu

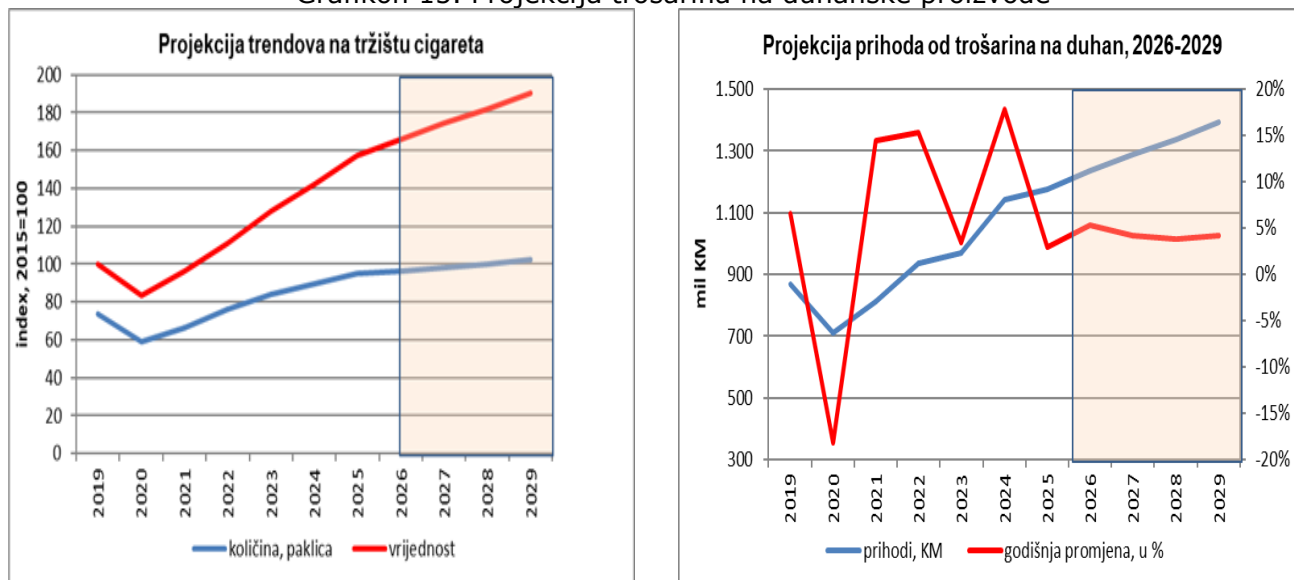
Osnovno polazište za projekcije prihoda od trošarina na duhanske prerađevine za 2026. jesu tekući trendovi naplate trošarina na duhanske prerađevine, koje karakteriziraju velike oscilacije. Za razliku od projekcija za prethodne godine historijski trendovi naplate trošarina na duhanske prerađevine ne mogu predstavljati pouzdano polazište za projekcije nakon promjene režima plaćanja trošarina tijekom 2023., koje je dovelo do strukturalnog prekida u serijama podataka i gubljenja izravne korelacije između naplaćenih prihoda od trošarina i podataka o količinama, cijenama i vrijednosti tržišta cigareta i duhana iz evidencije izdatih trošarinskih markica za duhanske prerađevine. Imajući u vidu sva ograničenja, polazeći od tekućih trendova u naplati trošarina na duhanske prerađevine i tekućih trendova na tržištu cigareta u BiH u prvom kvartalu 2026., pretpostavljajući da će ukupno povećanje prosječne ponderirane cijene cigareta u 2026., uključujući i povećanje maloprodajnih cijena cigareta u prvom kvartalu 2026. biti u skladu sa projekcijama indeksa potrošačkih cijena DEP-a i iznositi maksimalno 4,1%, u 2026. se može očekivati rast prihoda trošarina na duhanske prerađevine od 5,3%.

Projekcije trošarina na duhanske prerađevine za 2027-2029

Važan faktor ostvarenja projekcija naplate trošarina jeste nepromijenjena trošarinska politika i kontinuirana borba protiv crnog tržišta cigareta i duhana u BiH. U naredne tri godine očekuje se stabiliziranje političke situacije u svijetu i stabilizacija robnih berzi i cijena na svjetskom tržištu, oporavak i rast ekonomije, dohotka i potrošnje u skladu sa makroekonomskim projekcijama. Rast tržišta bi trebao pratiti makroekonomske projekcije potrošnje, što bi uz rast prosječne ponderirane cijene u skladu sa projekcijama indeksa potrošačkih cijena DEP-a trebalo dovesti do daljeg rasta vrijednosti prometa cigareta i oporezovanih količina cigareta (Grafikon 15, lijevo). Pod navedenim pretpostavkama u 2027., 2028., i 2029. može se očekivati rast prihoda od trošarina na duhanske prerađevine od 4,2%, 3,8% i 4,1% (Grafikon 15, desno).

¹⁵ U prvom kvartalu 2026. maloprodajne cijene određenih brendova cigareta dvije najveće duhanske korporacije su povećane 13.02.2026. i 19.02.2026., a treće multinacionalne duhanske korporacije 09.03.2026.

Grafikon 15. Projekcija trošarina na duhanske proizvode

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

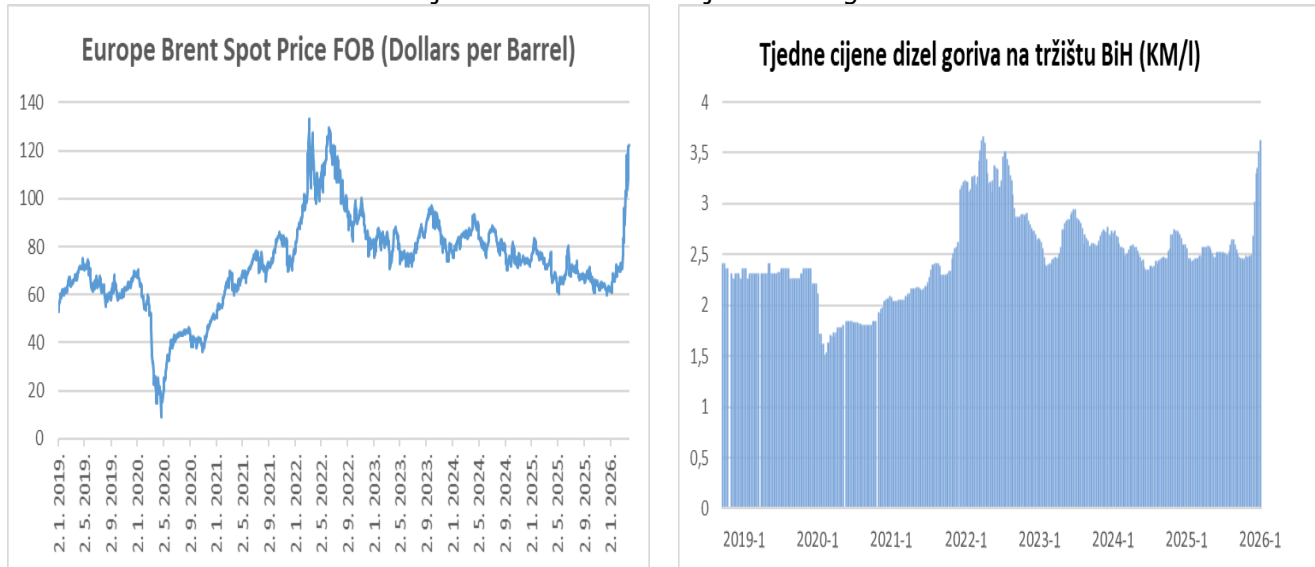
2.3. Trošarine na derivate nafte

Tjedne cijene dizel goriva na tržištu BiH

Grafikon 16. (desno) prikazuje tjedne cijene dizel goriva¹⁶ u BiH u razdoblju od 2019. do 16. tjedna 2026. godine, koje uglavnom prate dinamiku cijena sirove nafte. Nakon razdoblja izrazito stabilnih cijena u 2019. godini, cijene dizel goriva na tržištu BiH snažno su pale u proljeće 2020. godine, kao posljedica pandemije virusa korona. U 21. tjednu 2020. godine cijena dizel goriva iznosila je svega 1,5 KM/l. Od 22. tjedna 2020. godine cijene dizel goriva bilježe stabilan trend rasta, koji je zadržan kroz čitavu 2021. godinu. Na koncu 2021. godine prosječna sedmična cijena dizel goriva iznosila je 2,3 KM/l. Dešavanja u Ukrajini utjecala su na intenziviranje trenda rasta cijena u 2022. godini. Prosječne cijene dizel goriva dostigle su svoj maksimum od visokih 3,7 KM/l u 28. tjednu 2022. godine. Nakon toga uslijedio je trend pada cijena dizel goriva sve do 21. tjedna 2023. godine kada su iznosile 2,4 KM/l. Slijedi ponovo trend rasta cijena dizel goriva do 41. tjedna 2023. godine (2,9 KM/l), pa onda, sa blažim izuzecima, ponovo trend pada sve do listopada 2024. godine kada su se prosječne tjedne cijene kretale između 2,35-2,40 KM/l. Nakon toga, sve do 10. tjedna 2026. godine, cijene dizel goriva su bile relativno stabilne i kretale se u rasponu 2,35-2,75 KM/l. Rat na Bliskom istoku donio je ogroman rast cijena sirove nafte (Grafikon 16, lijevo). Prema podacima Vanjskotrgovinske komore BiH, od 11. tjedna 2026. godine uslijedio je ogroman rast cijena dizel goriva. Prema posljednjim dostupnim sedmičnim podacima za 2026. godinu, prosječne cijene dizel goriva u BiH u 16. tjednu 2026. godine iznosile su 3,62 KM/l.

¹⁶ Prikazani su samo podaci za dizel gorivo jer je nakon 19. tjedna 2022. godine prekinuto izvještavanje o cijenama za goriva 95 BMB i 98 BMB na web stranici Vanjskotrgovinske komore BiH.

Grafikon 16. Cijene sirove nafte i cijene dizel goriva na tržištu BiH

Izvor: Prikaz Odjeljenja na osnovu podataka U.S. Energy Information Administration (grafikon lijevo) i International Road Transport Union-a preuzetih sa web stranice Vanjskotrgovinske komore BiH (grafikon desno)

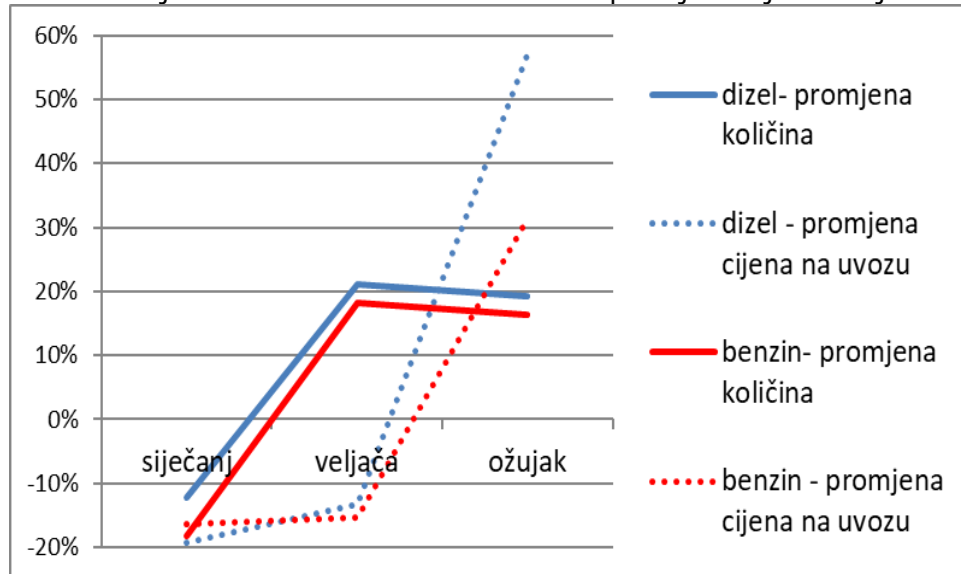
Struktura osnovice za trošarine na derivate nafte

Uvoz derivata nafte u 2025. godini dostigao je iznos od 1,97 mlrd litara i veći je za 3,2% nego u 2024. godini. Promatrano po vrstama derivata, uvoz dizel goriva je viši za 4,1%, benzina za 6,8%, dok je uvoz ostalih derivata (lož ulje, kerozin, LPG) bio niži za 13,6% u odnosu na prethodnu godinu.

U prvom kvartalu 2026. godine, uvoz derivata iznosio je 442 mil litara i veći je za 7,9% u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Promatrano po vrstama derivata, uvoz dizel goriva je viši za 9,2%, benzina za 5,1%, dok je uvoz ostalih derivata (lož ulje, kerozin, LPG) bio niži za 8,1% u odnosu na prethodnu godinu.

S obzirom na veliki rast cijena derivata na uvozu u ožujku 2026. godine, zanimljivo je pogledati i mjesečnu dinamiku unutar prvog kvartala 2026. godine (Grafikon 17). U mjesecu siječnju cijene na uvozu bile su ispod prošlogodišnjih za oba derivata, dizel i benzin, a padao je i njihov uvoz u BiH u litrima. U veljači su cijene derivata na uvozu također bile ispod prošlogodišnjih, a stope rasta njihovog uvoza u litrima bile su pozitivne. U ožujku su cijene na uvozu naglo porasle u odnosu na prethodnu godinu, posebno za dizel gorivo (preko 50%). Suprotno zakonu tražnje, uvoz derivata nafte u BiH ožujku je također porastao (dizel gorivo +19,3%; benzin +16,3%), kao odgovor distributera na neizvjesnosti i stalni rast cijena sirove nafte na svjetskim berzama.

Grafikon 17. Promjena uvoza derivata u odnosu na promjenu njihove cijene na uvozu

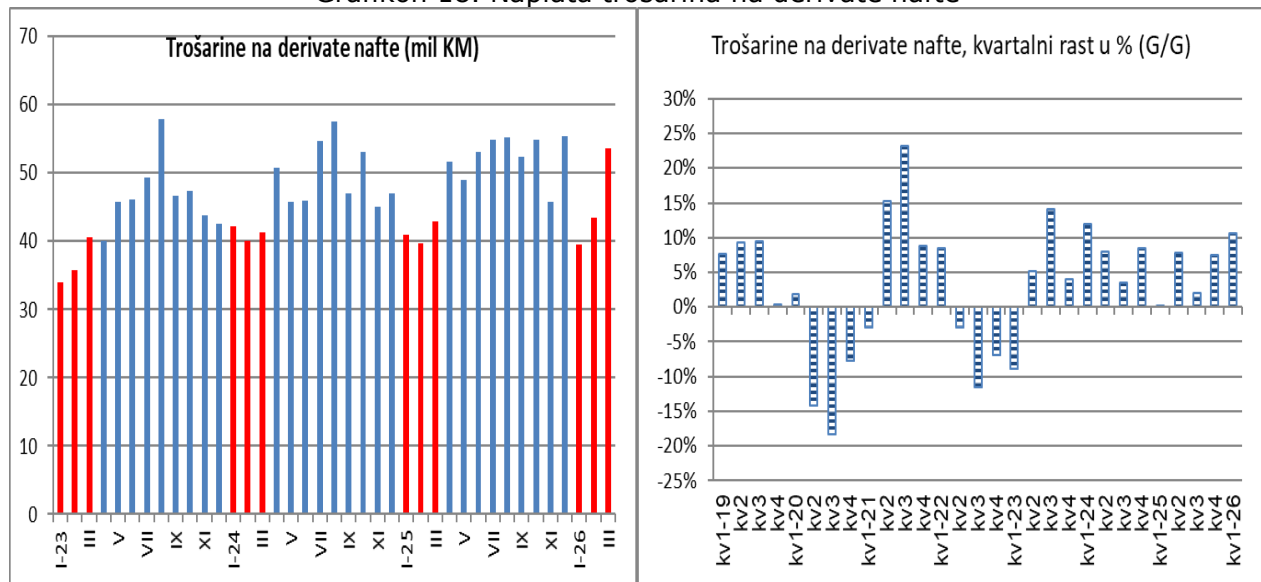

Izvor: Izračun Odjeljenja na osnovu podataka UNO

Projekcije trošarina na derivate nafte za 2026. godinu

Naplata trošarina na derivate nafte je tradicionalno niža početkom fiskalne godine. U siječnju 2026. je zabilježen pad prihoda od trošarina na derivate nafte od -3,4%. Međutim, nakon lošijeg starta u veljači je ostvaren rast od 9,4%, a u ožujku od čak 25,1%, zbog velikog povećanja uvoza derivata nafte (Grafikon 18, lijevo). Rast naplate u veljači je anulirao deficit iz siječnja, a ogroman rast naplate u ožujku je donio rast od 10,6% u prvom kvartalu 2026. (Grafikon 18, desno).

Grafikon 18. Naplata trošarina na derivate nafte

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

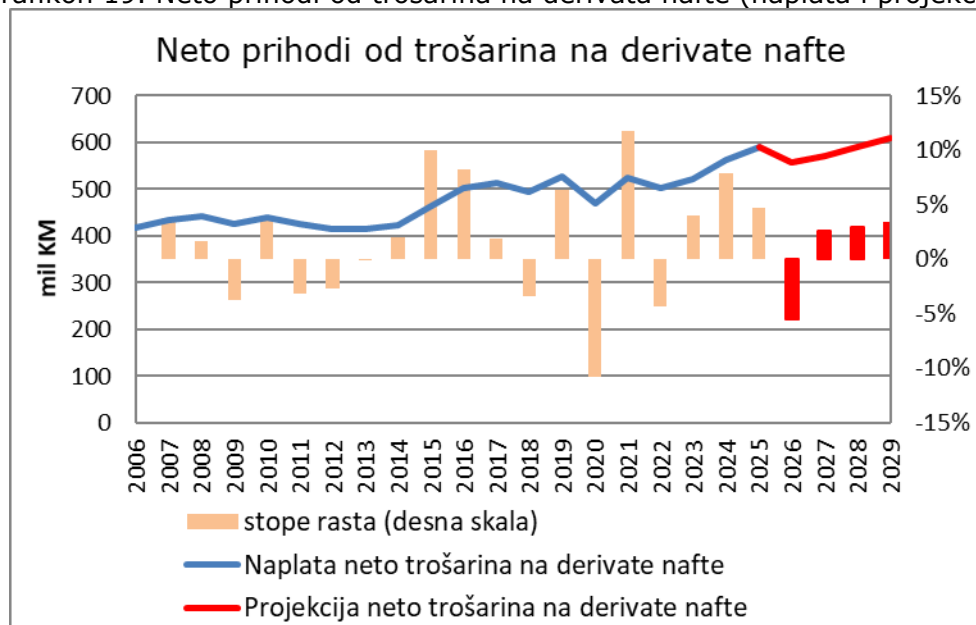
Imajući u vidu sve navedeno, a na osnovu projekcija makroekonomskih pokazatelja, kretanja cijena na svjetskom tržištu nafte i cijena derivata na tržištu BiH, cjenovne elastičnosti potražnje derivata, te posljednjih trendova naplate trošarina i sezone sheme naplate koja ne uključuje godine sa specifičnostima, projektirana stopa rasta neto prihoda od trošarina na derivate nafte za 2026. godinu je negativna i iznosi -5,6%.

Projekcije trošarina na derivate nafte za 2027-2029

Snažne turbulencije cijena u proteklom razdoblju zajedno sa kretanjima relevantnih makroekonomskih indikatora odredile su potrošnju derivata nafte na tržištu BiH, a time i prikupljene prihode po osnovu trošarina na derivate nafte koji imaju značajan udio u ukupnim prihodima od neizravnih poreza. Pošto je potrošnja derivata nafte cjenovno neelastična,¹⁷ neto prihodi od trošarina na derivate nafte bili su relativno stabilni.

Projekcije trošarina na derivate nafte za razdoblje 2027-2029 prate projekcije relevantnih makroekonomskih pokazatelja. U 2027., 2028. i 2029. godini planirane su stabilne stope rasta prihoda od trošarina na derivate nafte i to: 2,6%, 3% i 3,4%, respektivno (Grafikon 19).

Grafikon 19. Neto prihodi od trošarina na derivata nafte (naplata i projekcije)

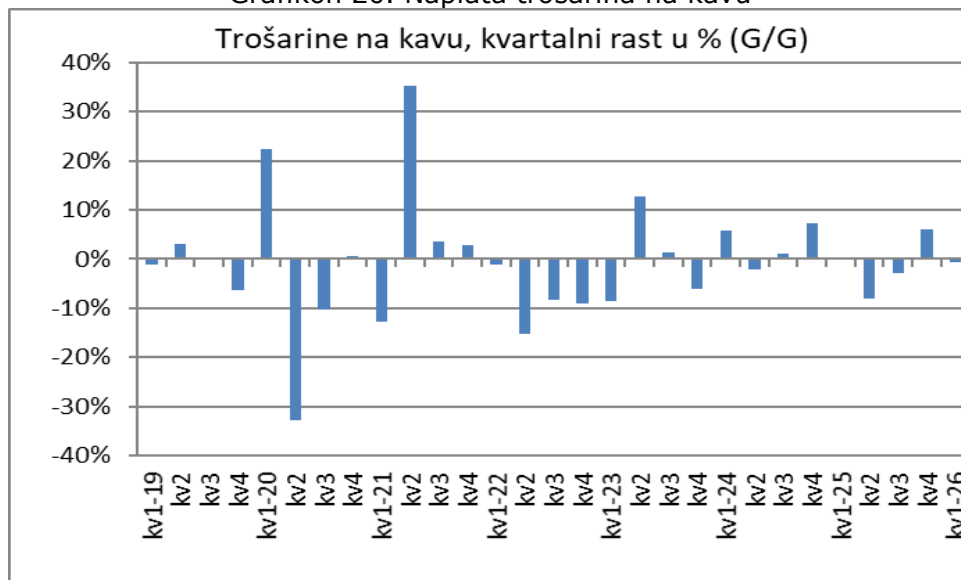
Izvor: Podaci UNO i projekcije OMA

2.4. Ostalo

U prva dva mjeseca 2026. zabilježeni su negativni trendovi u naplati trošarina na kavu. Na razini prva dva mjeseca kumulativni pad naplate trošarina na kavu iznosio je -13,2% (Grafikon 20). Međutim, u ožujku je ostvaren snažan rast naplate trošarina na kavu od 22,7%, što je anuliralo deficit iz prva dva mjeseca 2026.

¹⁷ Izračun elastičnosti potražnje derivata nafte u BiH dostupan je u OMA Biltenu 237/238, www.oma.uino.gov.ba
Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba
Sarajevo: Zmaja od Bosne 47b, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 246 081, Fax:+387 033 246 080, Web: www.oma.uino.gov.ba

Grafikon 20. Naplata trošarina na kavu

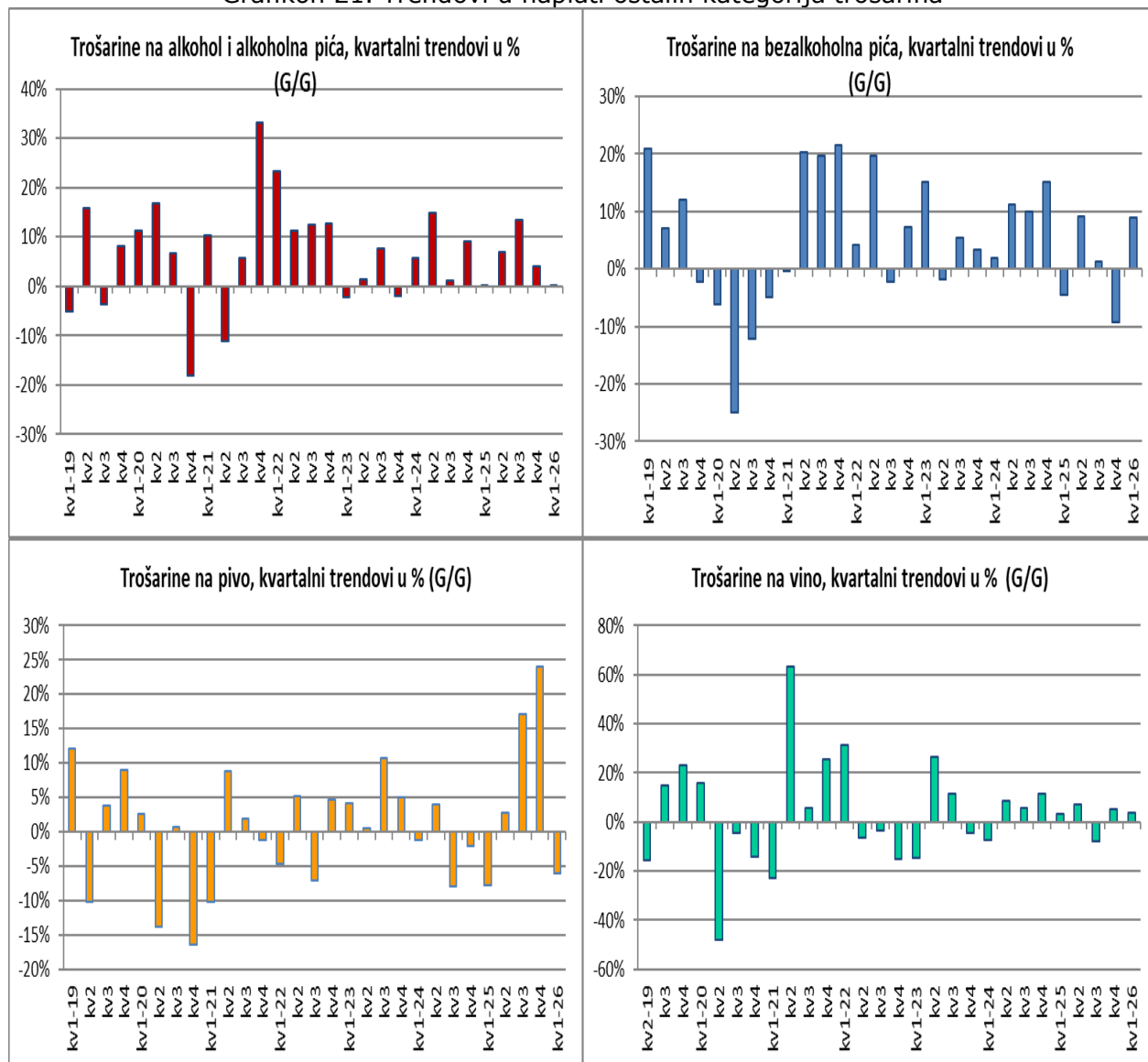

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Naplata trošarina na grupaciju proizvoda koju čine pivo, vino, alkohol, alkoholna i bezalkoholna pića je u prvom kvartalu 2026. bila za 0,4% veća od naplate u istom razdoblju 2025. Međutim, trendovi unutar strukture naplaćenih trošarina po vrsti proizvoda su različiti ovisno o vrsti proizvoda. Pozitivan kvartalni rast od 4% ostvaren je u naplati trošarina na vino, koje imaju minoran udio u ukupnom iznosu naplaćenih trošarina na proizvode iz ove grupacije, te u naplati trošarina na bezalkoholna pića od 9%. Naplata trošarina na alkohol i alkoholna pića je bila na razini naplate iz istog razdoblja 2025. S druge strane, u naplati trošarina na pivo ostvaren je pad prihoda od -6,1%, (Grafikon 21).

Prihodi od ostalih kategorija trošarina (alkohol i alkoholna pića, pivo, vino, bezalkoholna pića i kava) nemaju značajni udio u ukupnim prihodima od trošarina. Njihove projekcije rade se zasebno za svaku kategoriju trošarinskog proizvoda, a zasnovane su na historijskoj sezonskoj shemi naplate pojedinih kategorija trošarina (koja ne uključuje godine sa specifičnostima), naplati u prvom kvartalu 2026. godine, te kretanjima i projekcijama makroekonomskih pokazatelja. Projektirana stopa rasta zbirno svih ostalih prihoda od trošarina za 2026. godinu iznosi -2,4%. Stopa je negativna zbog visoke osnovice u 2025. godini, iz razloga što je u 2025. u dva mjeseca ostvaren enorman rast naplate trošarina na domaća piva, koji se može objasniti naplatom starog duga. U 2027., 2028. i 2029. godini planirane su stabilne stope rasta grupacije ostalih kategorija trošarina po stopama: 2,1%, 2% i 2,4%, respektivno.

Grafikon 21. Trendovi u naplati ostalih kategorija trošarina

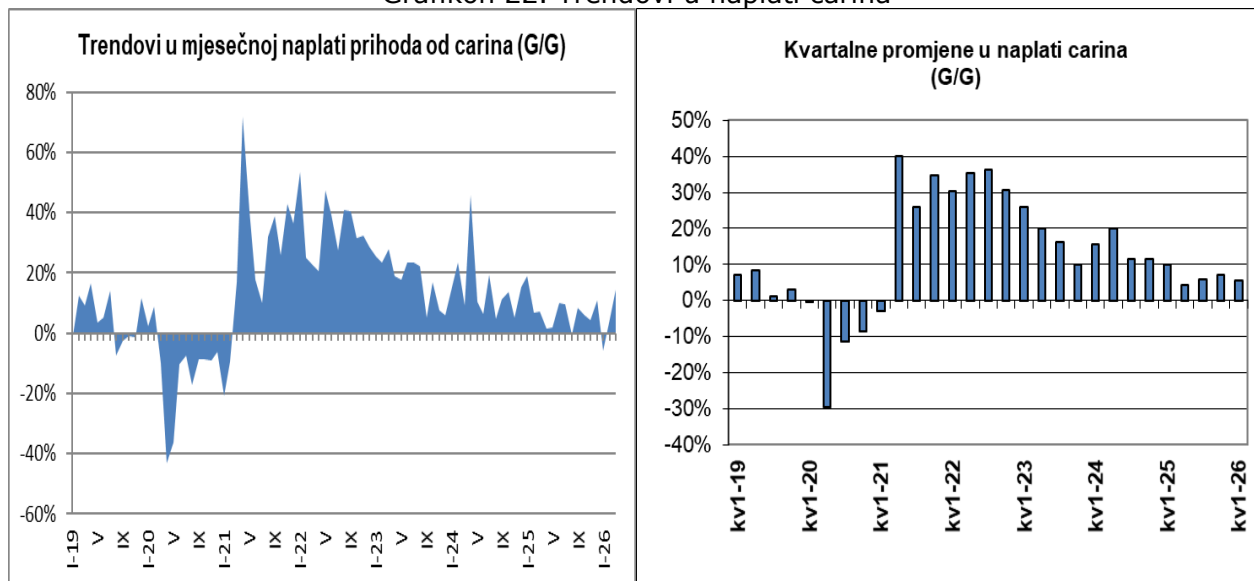
Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

3. Carine

3.1. Projekcije prihoda od carina za 2026

Prvi put, nakon pet godina pozitivnih mjesečnih stopa rasta, u siječnju 2026. zabilježen je pad prihoda od carina od -5,9%. No, već u veljači je ostvaren rast naplate prihoda od carina od 4,9%, a u ožujku 14,4% (Grafikon 22, lijevo). Pozitivan trend rasta je anulirao pad naplate u siječnju, te je na razini prvog kvartala 2026. ostvaren rast od 5,5% (Grafikon 22, desno). Kvartalne usporedbe naplate prihoda od carina pokazuju nastavak opadajućeg trenda rasta u odnosu na prethodne godine.

Grafikon 22. Trendovi u naplati carina

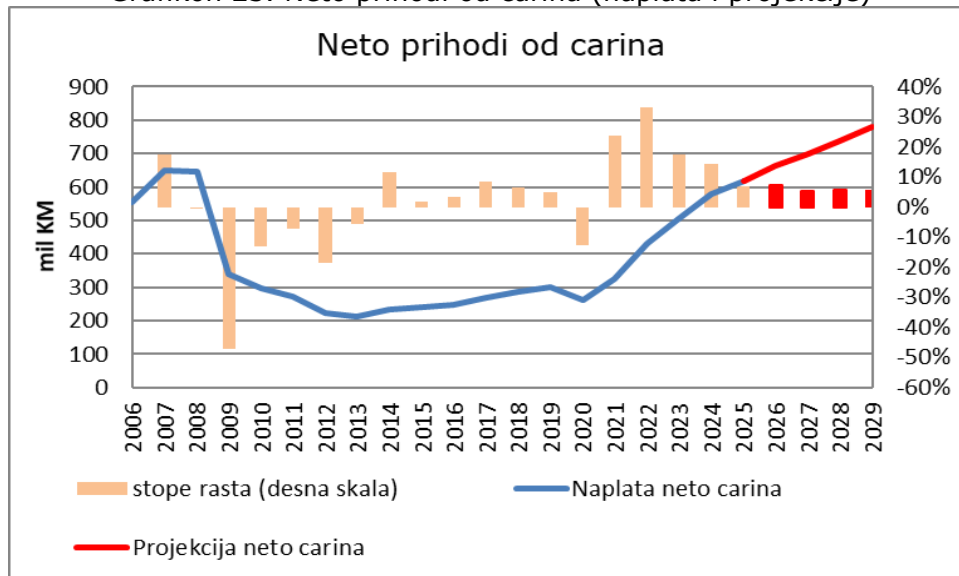
Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH (izračun i prikaz OMA)

Prema podacima UNO u razdoblju siječanj - ožujak 2026. godine ostvarena je stopa rasta uvoza od 0,4% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prema projekcijama DEP-a, na razini godine će biti ostvarena viša stopa rasta uvoza od 4,2%. Imajući u vidu trendove naplate prihoda od carina i kretanje uvoza, za 2026. godinu se projektira neto naplata carina u iznosu od 664,6 mil KM, što je za 7,3% više od naplate u prethodnoj godini.

3.2. Projekcije prihoda od carina za razdoblje 2027-2029

Liberalizacija vanjske trgovine dovela je do snažnog pada prihoda od carina. Sa 650,4 mil KM u 2007. godini, neto prihodi od carina pali su na svega 211 mil KM u 2013. godini. Od 2014. godine zabilježen je šestogodišnji trend blagog rasta ovih prihoda, dosežući razinu od 300,6 mil KM u 2019. godini.

Grafikon 23. Neto prihodi od carina (naplata i projekcije)

Izvor: Podaci UNO i projekcije OMA

U 2020. godini, sa pandemijom koronavirusa, neto prihodi od carina su ponovo pali na 262,2 mil KM, dok su u razdoblju 2021-2025 zabilježili snažan oporavak, te su u 2025. godini iznosili 619,4 mil KM.

Projekcije prihoda od carina (Okvir 4) zasnovane su na trendovima naplate, a prate projekcije kretanja uvoza. U 2027., planirana je stopa rasta prihoda od carina od 5,2%, dok je u 2028. i 2029. godini projektirana jednaka stopa od 5,6% (Grafikon 23).

Okvir 4: Projekcije prihoda od carina

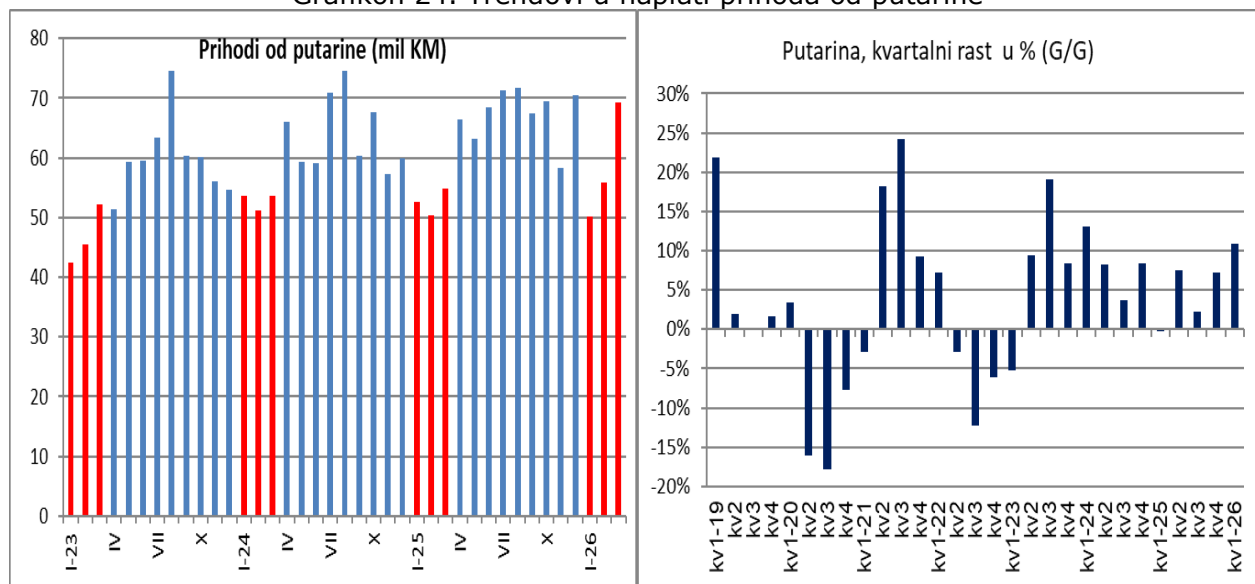
	2025	2026	2027	2028	2029
Projekcije, mil KM	619,4	664,6	699,1	738,3	779,6
Projekcije, % rasta		7,3%	5,2%	5,6%	5,6%
Projekcije, % BDP	1,0%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%

4. Putarina

4.1. Projekcije prihoda od putarine za 2026

Naplata trošarina na derivate nafte i putarine imaju slične trendove, iako postoje razlike u obuhvatu oporezivanja. U siječnju 2026. je zabilježen pad prihoda od putarine od -4,6%. Međutim, u veljači je ostvaren rast od 10,6%, što je anuliralo pad u siječnju i donijelo rast na razini dva mjeseca od 2,9% (Grafikon 24, lijevo). Slično trendu kod trošarina na derivate nafte, u ožujku je ostvaren rekordan rast prihoda od putarine od 26,1%, što je rezultiralo kvartalnim rastom od 10,9%.

Grafikon 24. Trendovi u naplati prihoda od putarine

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Projektirani iznos neto naplate putarine u 2026. godini iznosi 700,2 mil KM, što je za 8,3% manje nego u prethodnoj godini. Negativna stopa rasta putarine u 2026. godini rezultat je predviđenog pada potrošnje derivata radi rasta cijena, te više osnovice u prethodnoj godini radi predviđene ponovne primjene oslobađanja plaćanja putarine obveznicima kojima to omogućava Zakon o trošarinama, sa početkom od 2026. godine.¹⁸

4.2. Projekcije prihoda od putarine za razdoblje 2027-2029

Na dugoročnu dinamiku prihoda od putarine najviše su utjecale izmjene stopa oporezivanja. Do 2009. godine, učešće prihoda od putarine nije bilo značajno u prihodima od neizravnih poreza. Sa uvođenjem namjenske putarine na sredini 2009. godine,¹⁹ prihodi od putarine imaju značajnije učešće u neizravnim porezima. Promatrano u apsolutnim iznosima, u razdoblju 2009-2014 neto prihodi od putarine su se kretali u rasponu 250,2-307 mil KM. Sa padom cijena nafte na svjetskom tržištu i cijena derivata nafte na tržištu BiH, u 2015. godini rastu prihodi od putarine. U razdoblju 2015-2017, neto prihodi od putarine su se kretali u rasponu 320,5-382,7 mil KM. U veljači 2018. godine dolazi do rasta stope namjenske putarine²⁰, a neto prihodi od putarine bilježe nagli skok

¹⁸ Više u Dijelu I: „Osnove i pretpostavke projekcija prihoda od neizravnih poreza“

¹⁹ Na sredini 2009. godine, novim Zakonom o trošarinama uvedena je namjenska putarina za financiranje autocesta u iznosu od 0,10 KM/l. Time je ukupna stopa putarine povećana sa 0,15 KM/l na 0,25 KM/l.

²⁰ Izmjenama Zakona iz 2017. godine (primjena od veljače 2018. godine) članak koji regulira osnovicu i iznos putarine je izmijenjen. Stopa namjenske putarine je povećana sa 0,10 KM/l na 0,25 KM/l, a razdvojena je na 0,20 KM/l za izgradnju

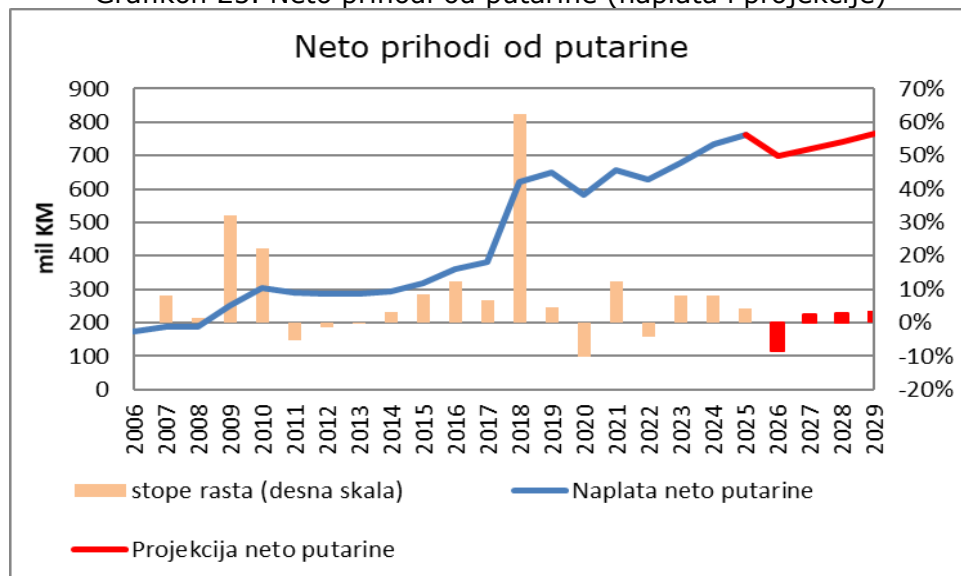
naplate. U razdoblju 2018-2023 kretali su se u rasponu 584-677,7 mil KM, a značajno kolebanje u ovom razdoblju posljedica je restriktivnih mjera u borbi protiv virusa korona, rata u Ukrajini i posljedičnih ogromnih razlika u cijenama nafte na svjetskom tržištu i derivata nafte na tržištu BiH. U 2025. godini neto prihodi od putarine su iznosili 763,9 mil KM.

Projekcije prihoda od putarine prate projekcije relevantnih makroekonomskih pokazatelja. U 2027., 2028. i 2029. godini planirane su stope rasta prihoda putarine od 2,6%, 3% i 3,4%, respektivno (Okvir 5 i Grafikon 25).

Okvir 5: Projekcije prihoda od putarine

	2025	2026	2027	2028	2029
Projekcije, mil KM	763,9	700,2	718,4	740,0	765,2
Projekcije, % rasta		-8,3%	2,6%	3,0%	3,4%
Projekcije, % BDP	1,3%	1,1%	1,1%	1,1%	1,0%

Grafikon 25. Neto prihodi od putarine (naplata i projekcije)

Izvor: Podaci UNO i projekcije OMA

autocesta i 0,05 KM za izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva. Time je ukupna stopa putarine povećana sa 0,25 KM/l na 0,40 KM/l.

IV RIZICI

Imajući u vidu ogromne nepoznanice u trenutku izrade projekcija o daljem odvijanju situacije na međunarodnom planu vezano za ratna dešavanja u svijetu, te korištene pretpostavke (DEP, makroekonomske projekcije), ističemo da postoje značajni rizici za ostvarenje projekcija prihoda od neizravnih poreza. S obzirom na osnovne postavke projekcija neizravnih poreza i ukupne ekonomske uvjete u BiH i u svijetu, ostvarenje projektirane razine prihoda od neizravnih poreza u razdoblju 2026-2029 je podložno sljedećim rizicima: (1) svim rizicima za ostvarenje projektiranih makroekonomskih pokazatelja (DEP) i (2) rizicima koji se odnose na samu naplatu prihoda od neizravnih poreza i borbu protiv sive ekonomije.

1. Makroekonomski rizici

Projekcije prihoda od neizravnih poreza su usko vezane za projekcije makroekonomskih pokazatelja DEP-a. Svi rizici koje DEP pominje u svojim projekcijama po automatizmu predstavljaju i rizike za projekcije prihoda od neizravnih poreza, pošto svako odstupanje realizacije DEP-ovih parametara od njihovih projektiranih vrijednosti neizbježno dovodi i do odstupanja realiziranih od projektiranih prihoda od neizravnih poreza.

2. Povrat PDV-a na kupovinu prvog stambenog objekta

Izmjene²¹ Zakona o PDV-u kojima se uvodi pravo na povrat PDV-a na kupovinu prvog stambenog objekta stupile su na snagu 12.04.2025. Iako je izmjenama Zakona predviđeno donošenje izmjena Pravilnika o primjeni Zakona o PDV-a, kojima će se precizirati uvjeti za primjenu prava na povrat PDV-a, u roku od 60 dana, zbog složenosti materije, sagledavanja svih mogućih situacija koje mogu nastati u praksi i sprovođenja obvezne procedure e-konsultacija, u vrijeme izrade projekcija prihoda od neizravnih poreza izmjene Pravilnika nisu donesene, tako da nisu poznata pravila za obračun povrata, niti je poznat početak isplata povrata PDV-a. Iz tog razloga nije moguće procijeniti statičke efekte na naplatu neizravnih poreza u smislu gubitaka prihoda od PDV-a. Međutim, dinamička analiza za naredne godine trebala bi uzeti u obzir procjene kretanja makroekonomskih pokazatelja, te cjenovnu elastičnost potražnje za stanovima. **Kao mogući rizik elastične potražnje za stanovima jeste neutralizacija pozitivnih efekata povrata PDV-a za fizičke osobe.** S obzirom da se radi o značajnom iznosu olakšice rast potražnje za stanovima izazvane pravom na povrat PDV-a može imati za posljedicu rast cijena stanova, što može odvratiti potencijale kupce od kupovine stanova (odlaganjem ili odustajanjem od kupovine), kao i ostale kupce koji ne bi imali pravo na povrat PDV-a. To bi, u konačnici, moglo anulirati olakšicu koja se odobrava kupcima stanova, čime bi se izgubio osnovni cilj izmjene Zakona o PDV-u.

3. Oslobođanja plaćanja putarine

Prema Zakonu o trošarinama rudnici, termoelektrane i željeznice u BiH su oslobođeni plaćanja putarine. Vijeće za državnu pomoć je 2023. utvrdilo da navedena olakšica predstavlja državnu pomoć, te je naložilo korisnicima olakšice (rudnicima i termoelektranama) da vrate primljenu olakšicu, što podrazumijeva uplatu putarine za 2022. na JR UNO.²² Nakon toga suspendirana je primjena oslobođanja plaćanja putarine za korisnike olakšice, što je imalo za posljedicu veću naplatu prihoda od putarine. Uvažavajući presude Suda BiH, Vijeće za državnu pomoć je nakon postupka *ex post* kontrole donijelo konačno rješenje²³ kojim je utvrđeno da oslobođanje plaćanja putarine za rudnike, termoelektrane i željeznice ne predstavlja državnu pomoć.

²¹ „Službeni glasnik BiH“ br. 20/25 od 04.04.2025.

²² „Službeni glasnik BiH“ br. 49/23 i „Službeni glasnik BiH“ 63/23

²³ „Službeni glasnik BiH“ br. 23/26 od 27.03.2026.

Imajući u vidu da su u momentu izrade projekcija nepoznate ukupno oslobođene količine dizela, konačni iznos plaćene putarine i dinamika isplate povrata, projekcije prihoda od putarine za razdoblje 2026-2029 **ne uključuju isplate povrata putarine korisnicima olakšice za razdoblje 2023-2025.**

Kao i u projekcijama iz listopada 2025. ukazujemo na magnitudu negativnog utjecaja isplate povrata obveznicima kojima to omogućava Zakon o trošarinama. Prema podacima²⁴ iz 2022., posljednje godine u kojoj su oslobađanja plaćanja putarine primijenjena na rudnike i termoelektrane, navedenu olakšicu su iskoristila 22 privredna subjekta i dvije entitetske željeznice. Količina dizela koja je u navedenoj godini oslobođena putarine a koju su iskoristili korisnici olakšice iznosila je 57,6 mil litara, iz čega proizilazi da je oslobađanje putarine iznosilo 23 mil KM. Oslobađanje putarine se nije primjenjivalo u 2023., 2024. i 2025. godini, te dijelu 2026. godine. Stoga bi maksimalni negativni iznos povrata putarine za navedene tri godine iznosio 69 mil KM, na bazi podataka iz 2022. i uz zadržavanje istog obima poslovnih aktivnosti rudnika i termoelektrana u protekle tri godine. Treba imati u vidu i sljedeću specifičnost eventualnog povrata putarine, a vezano za strukturu prihoda od neizravnih poreza i sustav raspodjele. Obveznici plaćaju „proračunsku“ putarinu u iznosu od KM 0,15 / litri i namjensku u iznosu od KM 0,25 / litri, iz čega implicira da bi se u slučaju povrata 40% povrata putarine trebalo izvršiti na teret tekuće naplate putarine na JR UNO, što se izravno reflektira na proračune entiteta i Distrikta, a 60% iz namjenske putarine (tekuće naplate ili akumulirane na podračunu kod Centralne banke BiH), što se reflektira na financiranje autocesta.

4. Ukidanje ili smanjenje trošarina na derivate nafte

Rat na Bliskom istoku donio je velike nestabilnosti na tržištu energenata. Od početka rata došlo je do naglog skoka cijene sirove nafte na svjetskom tržištu. Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH usvojio je 16.03.2026. godine Prijedlog zakona o dopuni Zakona o trošarinama u BiH, koji predviđa da u slučaju poremećaja tržišta ili drugog opravdanog razloga Vijeće ministara BiH može donijeti odluku o privremenom ukidanju ili smanjenju iznosa trošarine na naftne derivate, kako bi se ublažio utjecaj globalnih nestabilnosti na ekonomiju BiH. Odluka bi se donosila na razdoblje od maksimalno šest mjeseci u toku jedne kalendarske godine. Iako Dom naroda još uvijek nije usvojio dopune Zakona potrebno je zbog sličnih inicijativa iz akademske i stručne javnosti analizirati potencijalne efekte navedenih izmjena zakonodavstva na naplatu prihoda od neizravnih poreza.

Naplata trošarina na derivate nafte od izuzetne je važnosti za naplatu prihoda od neizravnih poreza i fiskalnu stabilnost u BiH. **U 2025. godini naplaćeno je 595,6 mil KM bruto prihoda od trošarina na derivate nafte. Kada se oduzmu pripadajući povrati, radi se o neto iznosu od 590 mil KM.** Ako promatramo udio u neizravnim porezima možemo zaključiti da su prihodi od trošarina na derivate nafte činili 5,9% neto prihoda od neizravnih poreza u 2025. godini. Sa pripadajućim prihodima od PDV-a taj postotak iznosio je 7% neto prihoda od neizravnih poreza.

U nastavku su prikazani rezultati analize Odjeljenja u slučaju privremenog ukidanja trošarina na derivate nafte, i to statički i dinamički efekti.

Statički efekti podrazumijevaju hipotetičku situaciju ukidanja trošarina na derivate nafte u uvjetima njihovih nepromijenjenih cijena i potrošnje. Ovaj izračun može služiti kao osnova za dalje analize.

Dinamički efekti uzimaju u obzir promjene uvjeta na tržištu derivata: kretanje cijena, cjenovnu elastičnost potražnje i kretanje potrošnje derivata.

²⁴ Izvor: Izvještaj UNO o realizaciji Odluke o količinama dizel goriva na koje se ne plaća putarina za 2022. godinu po korisnicima oslobađanja.

4.1. Statički efekti

Ako se kao osnovica uzme neto naplata trošarina na derivate u 2025. godini, izračun pokazuje da bi prosječni mjesečni neto efekti iznosili oko -49,2 mil KM. Sa **pripadajućim iznosima** PDV-a taj iznos bi **mjesečno dostigao oko -57,5 mil KM**. Efekti bi bili različiti ako u analizi u obzir uzmemo izražene sezonske efekte u naplati trošarina na derivate nafte. Naplata trošarina na derivate nafte je, dugoročno promatrano, najviša u trećem a najniža u prvom kvartalu godine. Ukoliko bi stope trošarina bile ukinute npr. u razdoblju od travnja do rujna 2026. godine, statički efekti, uz uzimanje u obzir historijskih dugoročnih sezonskih indeksa, bi iznosili -51,6 mil KM mjesečno, a sa pripadajućim iznosima PDV-a oko -60,4 mil KM.

4.2. Dinamički efekti

U Odjeljenju je ranije više puta analizirana cjenovna elastičnost potražnje za derivatima nafte u BiH, odnosno potražnje dizela i benzina. U posljednjoj analizi Odjeljenja uzeti su godišnji podatci u razdoblju od 2005 do 2024. godine.²⁵ S obzirom da se radi o supstitutima, analizirana je potrošnja dizel goriva i benzina zajedno. Za kalkulaciju elastičnosti su korišteni podatci UNO o kretanju količina oporezivih derivata, ponderirane cijene na uvozu koje uključuju ponderirani pripadajući iznos trošarina i putarine, te podatke o bruto društvenom proizvodu u BiH u navedenom razdoblju.²⁶ Na osnovu rezultata iz modela višestruke regresije i formule za izračun elastičnosti potražnje²⁷ izračunato je da je **prosječna elastičnost potražnje za derivatima nafte (dizel i benzin) u BiH u razdoblju 2005-2024 iznosila oko -0,26314%**. To znači da bi rast cijena na uvozu od 10% doveo do pada potrošnje dizel goriva i benzina za oko 2,6314%, **pri ostalim neizmijenjenim faktorima**.

S obzirom da Odjeljenje ne raspolaže projekcijama kretanja cijena derivata za naredni razdoblje, u Grafikonu 26. je prikazana simulacija efekata²⁸ ukidanja trošarina na derivate nafte **na razini jednog mjeseca** u uvjetima rasta cijena derivata (dizel goriva i benzina) na tržištu BiH. Treba naglasiti da su u analizi primjenjene divergentne stope rasta cijena dizel goriva i benzina u odnosu na 2025. godinu, u skladu sa trenutnim dešavanjima na tržištu derivata u BiH. Stopa rasta cijena na Grafikonu 26. odnosi se na rast prosječne **ponderirane** cijene dizel goriva i benzina u odnosu na prethodnu godinu, prije ukidanja trošarina. Izračunata je za slučajeve kretanja cijena benzina u rasponu 2,5 KM/l - 3 KM/l, a dizel goriva od 2,5 KM/l do 4 KM/l, što podrazumijeva dosta više stope rasta cijena dizel goriva u odnosu na stope rasta cijena benzina.

Za razliku od statičkih efekata koji, zbog pretpostavke ukidanja trošarina na derivate nafte u uvjetima hipotetičke situacije njihovih nepromijenjenih cijena i potrošnje, uključuju samo pripadajući iznos PDV-a koji bi bio obračunat na trošarine, dinamički efekti, zbog pretpostavke izmijenjenih cijena i količina derivata, uključuju promjene ukupnog iznosa PDV-a obračunatog na vrijednost derivata nafte.

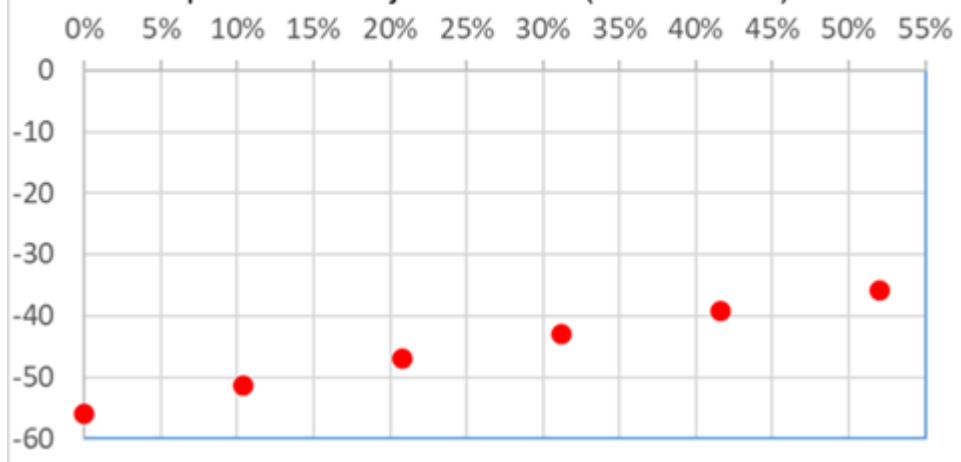
²⁵ OMA Bilten br. 237/238, travanj 2025, www.oma.uino.gov.ba

²⁶ Podaci Agencije za statistiku BiH za razdoblje 2005-2023, te projekcija DEP-a za 2024. iz rujna 2024.

²⁷ Elastičnost je izračunata na osnovu formule za izračun elastičnosti pomoću regresionog modela (odnos prosjeka cijena i količina iz promatranog razdoblja pomnožen sa koeficijentom uz cijene iz regresionog modela).

²⁸ Pretpostavka je da se izračunata cjenovna elastičnost iz regresionog modela na osnovu dostupnih podataka o ponderiranim cijenama dizel goriva i benzina na uvozu (koje uključuju ponderirani pripadajući iznos trošarina i putarine) može primijeniti na simulaciju koja koristi tržišne cijene dizel goriva i benzina.

Grafikon 26. Efekti ukidanja trošarina na derivate nafte
Efekti ukidanja trošarina na derivate nafte (u mil KM)
u uvjetima različite stope rasta prosječne
ponderirane cijena derivata (dizel i benzin)

Izvor: Izračun Odjeljenja na osnovu podataka UNO

U Grafikonu 26. su prikazani izračunati efekti (trošarine i promjene naplate ukupnog PDV-a na vrijednost derivata) ukidanja trošarina na derivate (y osa) u uvjetima rasta prosječne ponderirane cijene derivata (x osa). Treba imati na umu da bi, prema izračunatoj cjenovnoj elastičnosti tražnje derivata, u uvjetima rasta cijena derivata na tržištu BiH došlo do pada potrošnje i oporezivih količina derivata, ali bi, nakon određene stope rasta cijena došlo do rasta oporezive vrijednosti, a time i ukupnog PDV-a obračunatog na promet derivata nafte. Kalkulacija pokazuje da bi naplata ukupnog PDV na promet derivata pri većim cijenama donekle ublažila efekte ukidanja trošarina. Prema analizi Odjeljenja čiji su rezultati predstavljeni na Grafikonu 26, **efekti ukidanja trošarina na derivate nafte u uvjetima rasta prosječne ponderirane cijene dizel goriva i benzina na tržištu BiH od 0% do 55% kretali bi se u rangi između -56 mil KM i -36 mil KM mjesečno.**

Usporavanje rasta gubitaka prihoda pri većim stopama rasta ponderirane cijene derivata je posljedica specifičnog karaktera trošarina na derivate nafte, kao poreza u apsolutnom iznosu po jedinici mjere, i rasta ulaznih cijena kao osnovice za PDV. Na taj način ukidanje trošarina gubi na značaju kao mjera za pomoć građanima i gospodarstvu. Za ilustraciju udio trošarina u pretkriznim cijenama dizela je iznosio 11,8%, a u sadašnjim cijenama tek 7,5%.

U daljoj analizi, ukoliko budu dostupne informacije o razdoblju na koji se izmjene Zakona odnose, **treba uzeti i izražene sezonske efekte u naplati trošarina na derivate nafte.**

Također treba imati na umu važnu činjenicu da bi, **u uvjetima neizmijenjenih ograničenih raspoloživih dohodaka stanovništva, potražnja za ostalim dobrima mogla opasti pri rastu cijena derivata, a to bi se odrazilo na smanjenje naplate prihoda od PDV-a po drugim osnovama.**

4.3. Ostale implikacije ukidanja trošarina na derivate nafte

i. Provedbena pravila

Potrebno je naglasiti da su za implementaciju dopuna Zakona potrebna i provedbena pravila, koja podrazumijevaju:

- pravila za postupanje sa zatečenim zalihama derivata u momentu stupanja na snagu dopuna Zakona, s obzirom da je pri uvozu tih količina plaćena trošarina

- pravila za postupanje sa zaliham a derivata u momentu isteka razdoblja ukidanja/smanjenja trošarina i ponovnog uvođenja trošarina.

Za obje radnje je potrebno vrijeme da se izvrši popis zaliha. Imajući u vidu da bi povrat već plaćene trošarine u zaliham a bio finansijski udar na naplatu neizravnih poreza, omogućavanje prodaje derivate do isteka zaliha sa plaćenom trošarinom bi prolongiralo stvarni momenat primjene dopuna Zakona, čime bi se umanjili očekivani efekti na standard građana i poslovanje gospodarstva. S druge strane, istekom razdoblja primjene dopuna nagli rast maloprodajnih cijena derivate nafte, zbog uključivanja trošarina i pripadajućeg PDV-a, predstavljao bi veliki cjenovni šok za građane i gospodarstvo, tim više što je poznata praksa trgovaca da prilikom uvođenja ili povećanja poreza povećavaju maloprodajne cijene iznad iznosa dodatnog poreza.

ii. Ekonomske mjere na dugi rok

S obzirom na gore navedene aspekte i implikacije implementacije ukidanja/smanjenja trošarina na derivate na ograničeno razdoblje²⁹, a imajući u vidu globalne političke i ekonomske turbulencije, dugoročna rješenja bi trebalo potražiti izvan poreznog sustava, kao što preporučuju vodeće međunarodne organizacije u situacijama uvođenja diferenciranih ili nultih stopa poreza. U slučaju BiH, pored proračunskih instrumenata (npr. subvencije građanima, regresirano gorivo,...), potrebno je donijeti i nužne, strateške ekonomske mjere, kao što su:

- formiranje robnih rezervi derivata nafte i ostalih strateških dobara široke potrošnje, kojima se promptno može djelovati na ponudu i potražnju energenata i ostalih roba na tržištu;
- revitalizacija entitetskih željeznica i njihovo uključivanje u međunarodni željeznički saobraćaj za prijevoz energenata i robe široke potrošnje, da bi se smanjila ovisnost o drumskom transportu, koji je opterećen visokim cijenama derivata³⁰ u Europi i drugim troškovima. Masovno korištenje željeznica za transport putnika i roba, osim što je ekološki prihvatljivije, trebalo bi dovesti do smanjenja potražnje za derivatima nafte u zemlji, i djelovati stabilizirajuće u vrijeme turbulencija na svjetskom tržištu. Na taj način bi se, u konačnici, utjecalo na smanjenje ulaznih cijena dobara i usluga u zemlji i dugoročno osigurala zaposlenost u željeznicama;
- diverzifikacija modaliteta transporta roba trebala bi uključiti i razvoj riječnog transporta rijeci Savi i korištenje luke Brčko;
- poticanje korištenja hibridnih vozila subvencijama, poreznim olakšicama, olakšicama kod registracije i sl³¹.

iii. Pravni mehanizmi za brzo reagovanje

Iskustva članica EU u vezi ukidanja/smanjenja trošarina na derivate, ukazuju na potrebu brzog reagovanja³², što u okolnostima primjene važećeg Zakona o trošarinama u BiH nije moguće, jer ne postoje trošarinska skladišta i ovlašteni držatelji skladišta, kao i sustav elektronskog praćenja trošarinskih proizvoda. S obzirom na kompleksan sustav odlučivanja o politici neizravnog oporezivanja u BiH³³ korisno bi bilo primijeniti pravnu praksu EU u sferi trošarina koja

²⁹ Tzv. *sunset* klauzula

³⁰ Visoke cijene derivata su dijelom posljedica jako visokih trošarina i stopa PDV-a. Prema podacima Europske komisije prije rata sa Iranom porezno opterećenje dizela u članicama EU se kretalo od 0,45 do 0,80 EUR/litri.

³¹ Pri tome je potrebno voditi računa da se povećanim korištenjem električne energije za pogon vozila ne ugrozi redovita opskrba stanovništva i gospodarstva električnom energijom.

³² Npr. Italija je koncem ožujka 2026. ukinula trošarine na derivate nafte na razdoblje od samo 20 dana.

³³ Prema Zakonu o sustavu neizravnog oporezivanja za izmjenu politike neizravnog oporezivanja u BiH potreban je konsenzus entitetskih ministara financija u Upravnom odboru UNO u području PDV-a i trošarina.

podrazumijeva postojanje seta direktiva. Set direktiva u EU u sferi trošarina obuhvata sljedeće direktive:

- direktivu o postupanju sa trošarinskim proizvodima
- direktivu o oporezivanju energenata (derivati nafte, plin, električna energija, ..)
- direktivu o oporezivanju duhanskih prerađevina
- direktive o oporezivanju alkohola, piva i vina.

U uvjetima jednoglasnog odlučivanja o trošarinama u EU parcijalni pristup se pokazao efikasnim za primjenu, jer je (i) razdvojeno postupanje sa trošarinskim proizvodima od politike trošarina i (ii) razdvojeno je odlučivanje o politikama za pojedine grupe trošarinskih proizvoda. Na taj način su smanjene mogućnosti blokiranja predloženih izmjena politika.

5.Ostali rizici iz sfere neizravnih poreza

U rizike koji mogu ugroziti izvršenje projekcija naplate prihoda od neizravnih poreza u sferi politike i administriranja neizravnim porezima možemo ubrojati sljedeće:

- Slabljenje borbe protiv crnog tržišta duhanskih prerađevina nakon okončanja harmonizacije poreznog opterećenja cigareta u BiH sa standardima EU;
- Slabljenje borbe protiv PDV prijevara, pogotovo u sferi povrata, koji, u situaciji pada zaposlenosti i nelikvidnosti obveznika postaju atraktivni za prijevare;
- Predlaganje izmjena politike neizravnog oporezivanja kao što su: nulte/diferencirane stope PDV-a, povrat trošarina na derivate nafte za međunarodni transport, privremeno ukidanje carine na uvoz nafte i naftnih derivata iz trećih zemalja, zahtjevi za oslobađanjem ili isplatu povrata za promet u zemlji i sl.

Dodatak: Posljednje projekcije međunarodnih institucija*i. Projekcije Evropske centralne banke (ECB)*

U posljednjim Makroekonomskim projekcijama ECB iz ožujka 2026. godine se navodi da ponovo vlada neizvjesnost zbog rata na Bliskom istoku. Osnovne projekcije stručnjaka ECB temelje se na kretanjima cijena energenata na krajnji datum 11. ožujka 2026. godine. U skladu s pretpostavkama o kretanjima cijena energenata da će cijene nafte i plina dostići najvišu razinu u drugom kvartalu 2026. godine, te da će se zatim smanjivati u sljedećim kvartalima, u osnovnom scenariju projekcija predviđa se povećanje inflacije, koje će nepovoljno utjecati na kupovnu moć, privatnu potrošnju i rast BDP-a, posebno u kratkoročnom razdoblju. U dokumentu se navodi da je budući razvoj sukoba i njegov utjecaj na cijene energije i potrošačke cijene vrlo neizvjestan. Stoga su osnovne projekcije ECB dopunjene alternativnim, hipotetskim scenarijima u kojima se pretpostavljaju različite razine efekata sukoba na ekonomiju eurozone. U osnovnom scenariju projekcija predviđa se godišnja stopa rasta realnog BDP-a od 0,9 % u 2026., 1,3 % u 2027. i 1,4 % u 2028. U osnovnom scenariju projekcija predviđa se da će se inflacija mjerena HIPC-om povećati s 2,1 % u 2025. godini na 2,6 % u 2026., te da će se zatim smanjiti na 2,0 % u 2027. i porasti na 2,1 % u 2028.

Osim osnovnih projekcija, stručnjaci ECB su izradili su alternativne, hipotetske scenarije koji sadržavaju različite pretpostavke o opsegu i trajanju šoka cijena energije, njegovom utjecaju na međunarodno okružje i neizvjesnost te širenju neizravnih učinaka i drugim krugom efekata na inflaciju. Ti su scenariji ilustrativni primjeri alternativnih kretanja cijena energenata i njihovog prijenosa na ekonomiju eurozone. Nepovoljni scenario uključuje snažnije neizravne efekte u odnosu na osnovni scenario. U njemu se pretpostavlja znatno snažniji porast cijena energije, povećanje neizvjesnosti te nepovoljnih učinaka prelijevanja na međunarodna tržišta. U odnosu na nepovoljni scenario, u pesimističnijem scenariju pretpostavlja se snažniji i dugotrajniji šok cijena energije, veća neizvjesnost te još snažniji neizravni efekti. I na koncu, izrađene su i projekcije koje se temelje na tehničkim pretpostavkama s krajnjim datumom 4. ožujka (pri čemu su uzete u obzir informacije o prva tri radna dana nakon početka rata na Bliskom istoku).

Tabela 5. ECB: Projekcije rasta i inflacije za eurozonu (godišnje stope promjene)

		prosinac 2025. osnovne projekcije	ožujak 2026. godine			
			osnovni scenario	nepovoljni scenario	pesimističniji scenario	proj. sa krajnjim datumom 4.3.
realni BDP	2025.	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5
	2026.	1,2	0,9	0,6	0,4	1
	2027.	1,4	1,3	1,2	0,9	1,4
	2028.	1,4	1,4	1,6	1,9	1,5
HIPC	2025.	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
	2026.	1,9	2,6	3,5	4,4	2,3
	2027.	1,8	2	2,1	4,8	1,9
	2028.	2	2,1	1,6	2,8	2
HIPC bez energije i hrane	2025.	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
	2026.	2,2	2,3	2,4	2,6	2,2
	2027.	1,9	2,2	2,7	3,9	2
	2028.	2	2,1	2,1	2,9	2,1

Izvor: ECB; Makroekonomske projekcije, ožujak 2026

ii. Projekcije Međunarodnog monetarnog fonda (MMF)

Posljednje projekcije MMF-a datiraju iz travnja 2026. godine. U dokumentu se navodi da se globalna ekonomija suočava s velikim testom zbog izbijanja rata na Bliskom istoku. Pod pretpostavkom da sukob ostane ograničenog trajanja i opsega, izrađen je osnovni scenario projekcija prema kojem je globalni rast u 2025. godini iznosio 3,4%, te da će stope rasta u 2026. i 2027. godini iznositi 3,1% i 3,2%, respektivno (Tabela 6). Osim projekcija za svjetsku ekonomiju, u Tabeli 6. predstavljene su MMF-ove projekcije za Eurozonu.

Tabela 6. Projekcije realnog rasta BDP-a, MMF, travanj 2026

Osnovni scenario	Projekcija		
	2025	2026	2027
World Output	3,4	3,1	3,2
Euro Area	1,4	1,1	1,2

Izvor: IMF, World Economic Outlook, Travanj 2025.

U dokumentu se navodi da negativni rizici dominiraju u projekcijama, te da bi duži sukob, pogoršanje geopolitičke fragmentacije, trgovinske napetosti i drugi faktori mogli značajno oslabiti rast i destabilizirati financijska tržišta. Izrađena su još dva scenarija projekcija za slučajeve šire regionalne nestabilnosti i značajnijih globalnih poremećaja - tzv. „adverse“ i „severe“ scenariji.

Kretanje prihoda od trošarina na pivo

(piše: Mirjana Popović, stručni savjetnik - makroekonomista)

Uvod

Analiza kretanja prihoda od trošarina na pivo u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH) predstavlja nastavak kontinuiranog praćenja javnih prihoda iz oblasti neizravnog oporezivanja³⁴, sa posebnim fokusom na jednu od trošarinskih kategorija. Prihodi od trošarina na pivo imaju stabilan fiskalni značaj, ali su istodobno osjetljivi na promjene u potrošačkim navikama, kretanju cijena, inflaciji, kao i odnosu između uvoza i domaće proizvodnje.

Predmet ove analize je detaljno sagledavanje:

- godišnje naplate ukupnih prihoda od trošarina na pivo, te prihoda od trošarina na uvozno i domaće pivo u razdoblju 2021³⁵–2025.³⁶ godine, uz izračun godišnjih stopa rasta za razdoblje 2022–2025. godine;*
- kvartalne naplate ukupnih prihoda od trošarina na pivo, kao i strukture prihoda po osnovu uvoznog i domaćeg piva za razdoblje Q1 2021–Q4 2025.³⁷ godine, uz kvartalne stope rasta za razdoblje Q1 2022 – Q4 2025. godine;*
- mjesečne naplate ukupnih prihoda od trošarina na pivo i njihove strukture za razdoblje siječanj 2021–veljača 2026.³⁸ godine, uz mjesečne stope rasta za razdoblje siječanj 2022–veljača 2026. godine.*

Analiza obuhvata višegodišnji vremenski horizont, što omogućava identifikaciju dugoročnih trendova, cikličnih kretanja i sezonskih efekata, kao i procjenu stabilnosti i dinamike ovog segmenta trošarinskih prihoda.

Sažetak

U razdoblju 2021–2025. godine prihodi od trošarina na pivo u BiH bilježe promjene koje su rezultat kombiniranog djelovanja makroekonomskih faktora, promjena u potrošnji stanovništva, kretanja cijena, kao i odnosa između domaće proizvodnje i uvoza.

*Godišnji podaci ukazuju na **oscilacije ukupnih prihoda sa tendencijom rasta u promatranom razdoblju**, dok kvartalni i mjesečni pokazatelji potvrđuju izražene sezonske obrasce, naročito u razdobljima povećane potrošnje tijekom ljetnih mjeseci.*

Strukturna analiza pokazuje odnos između prihoda od uvoznog i domaćeg piva, čime se dodatno sagledava kretanje tržišnog udjela i eventualne promjene u potrošačkim preferencijama. Posebna pažnja posvećena je stopama rasta, koje omogućavaju preciznije praćenje dinamike promjena iz razdoblja u razdoblje.

Rezultati analize služe kao osnova za procjenu stabilnosti trošarinskih prihoda od piva, ali i kao indikator šireg kretanja potrošnje u segmentu robe široke potrošnje.

³⁴ O politici oporezivanja piva i naplati prihoda od trošarina na pivo više u: Popović, M. (2022). "Analiza naplate prihoda od trošarina na pivo". OMA bilten br. 205/206

³⁵ Zbog pojave pandemije Covid-19, 2020. godina nije relevantna za usporedbe

³⁶ Posljednji raspoloživi godišnji podaci

³⁷ Posljednji raspoloživi kvartalni podaci

³⁸ Posljednji raspoloživi mjesečni podaci

Metodologija

Analiza je zasnovana na podacima o naplaćenim prihodima od trošarina na pivo, razvrstanim prema:

- *ukupnim prihodima od trošarina na pivo,*
- *prihodima od trošarina na uvozno pivo,*
- *prihodima od trošarina na domaće pivo.*

Podaci su promatrani na tri razine agregacije:

1. **Godišnja razina** (2021–2025),
2. **Kvartalna razina** (Q1 2021–Q4 2025),
3. **Mjesečna razina** (siječanj 2021–veljača 2026).

U cilju sagledavanja dinamike promjena korištene su sljedeće metode:

- *analiza apsolutnih iznosa naplate,*
- *izračun stopa rasta (godišnjih, kvartalnih i mjesečnih),*
- *komparativna analiza po vremenskim razdobljima,*
- *strukturna analiza udjela domaćeg i uvoznog piva u ukupnim prihodima,*
- *identifikacija sezonskih obrazaca.*

Stope rasta izračunate su kao postotna promjena prihoda u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, čime se eliminira utjecaj sezonalnosti i omogućava preciznija usporedba.

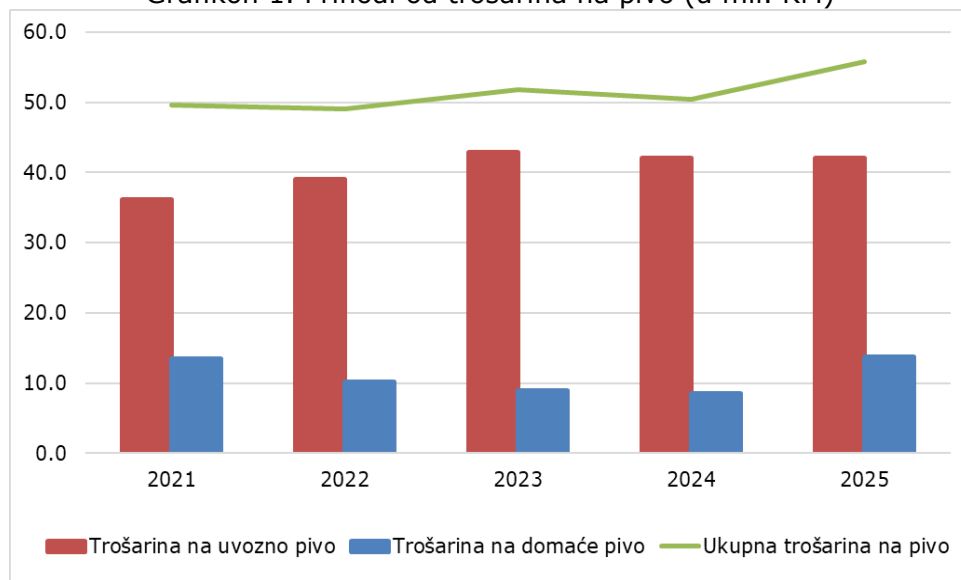
U interpretaciji rezultata uzeti su u obzir relevantni makroekonomski pokazatelji, uključujući inflaciju, kretanje realnih plata, promjene kupovne moći stanovništva, kao i opći trend potrošnje. Posebna pažnja posvećena je i sezonskim obrascima naplate, imajući u vidu da potrošnja piva pokazuje izraženu sezonalnost, naročito u ljetnim mjesecima, tijekom turističke sezone i razdoblja povećanih društvenih aktivnosti. Analizom sezonskih odstupanja omogućeno je preciznije razdvajanje kratkoročnih oscilacija od strukturnih trendova u naplati prihoda.

1. Godišnje kretanje prihoda od trošarina na pivo

Prihodi od trošarina predstavljaju značajnu komponentu prihoda od neizravnih poreza u Bosni i Hercegovini. U okviru ukupnih prihoda od trošarina, prihodi od trošarina na pivo u 2025. godini učestvuju sa oko 2,9%, što ukazuje na njihov stabilan i relativno umjeren fiskalni značaj u strukturi trošarinskih prihoda.

Grafikonom 1 prikazano je kretanje godišnje naplate prihoda od trošarina na pivo u razdoblju 2021–2025. godine, izraženo u milijunima KM. Pored ukupne naplate prihoda od trošarina na pivo, grafikon prikazuje i strukturu ovih prihoda prema podrijetlu proizvoda, odnosno prihode od trošarina na uvozno i domaće pivo.

Grafikon 1. Prihodi od trošarina na pivo (u mil. KM)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Promatrano razdoblje karakterizira relativno stabilno kretanje ukupnih prihoda od trošarina na pivo, uz blage oscilacije između pojedinih godina. Nakon blagog smanjenja u 2022. godini, u 2023. godini zabilježen je rast ukupne naplate, dok je u 2024. godini evidentirano manje smanjenje. U 2025. godini ukupni prihodi od trošarina na pivo ponovo bilježe primjetan rast, dostižući najvišu razinu u promatranom razdoblju.

Struktura prihoda pokazuje da trošarine na uvozno pivo imaju dominantni udio u ukupnoj naplati, te su u većini godina imale trend rasta, posebno do 2023. godine. S druge strane, prihodi od trošarina na domaće pivo bilježili su postepeno smanjenje u razdoblju 2021–2024, što ukazuje na pad domaće proizvodnje ili potrošnje domaćih brendova. U 2025. godini evidentiran je određeni oporavak naplate ovih prihoda, na šta je utjecala i naplata dijela poreznih obveza iz ranijih godina.

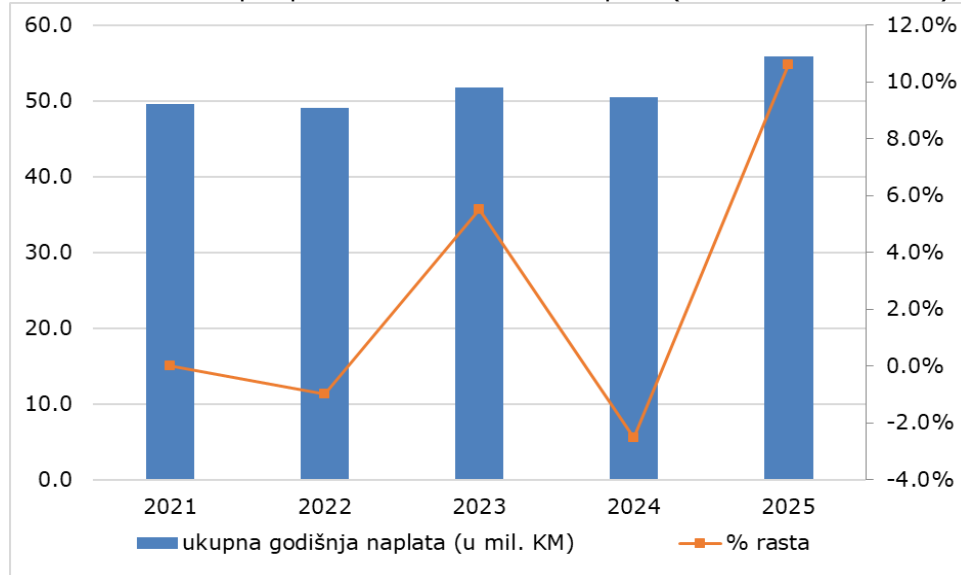
Promjene u strukturi prihoda djelimično odražavaju i promjene na tržištu piva u BiH. Uvozno pivo ima široku i raznovrsnu ponudu na tržištu, često uz izraženu cjenovnu konkurentnost, što utječe na potrošačke preferencije i povećava njegov tržišni udio. Istodobno, domaći proizvođači suočavaju se sa padom proizvodnje i snažnom konkurencijom iz uvoza. Iako na globalnom tržištu raste popularnost zanatskog (*craft*) piva, ovaj segment u BiH još uvijek nije dovoljno razvijen, dijelom zbog ograničene distributivne mreže i relativno male proizvodnje, što dodatno utječe na ukupne prihode od trošarina na domaće pivo.

1.1. Godišnje kretanje ukupnih prihoda od trošarina na pivo

Grafikonom 2 prikazano je godišnje kretanje naplate **ukupnih prihoda od trošarina na pivo** u razdoblju **2021–2025. godine**, izraženo u milijunima KM (lijeva vertikalna osa), kao i **godišnja stopa rasta** ovih prihoda za razdoblje **2022–2025. godine** (desna vertikalna osa)³⁹.

³⁹ u usporedbi sa prethodnom godinom

Grafikon 2. Ukupni prihodi od trošarina na pivo (u mil. KM i % rasta)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Ukupni prihodi od trošarina na pivo u promatranom razdoblju bilježe umjerene oscilacije, ali uz generalno stabilan trend kretanja. Nakon blagog smanjenja u 2022. godini, kada je naplata ovih prihoda bila niža za 1,0% u odnosu na 2021. godinu, u 2023. godini dolazi do oporavka i rasta prihoda od 5,5% u odnosu na prethodnu godinu. U 2024. godini ponovo je zabilježeno smanjenje naplate od 2,5% u usporedbi sa 2023. godinom. Međutim, u 2025. godini evidentiran je značajan rast ukupnih prihoda od trošarina na pivo od 10,6%, čime je dostignuta najviša razina naplate u promatranom petogodišnjem razdoblju.

Ovakva dinamika kretanja ukazuje na relativnu stabilnost naplate prihoda od trošarina na pivo, uz povremene godišnje oscilacije koje su rezultat promjena u potrošnji, cijenama i tržišnim kretanjima u sektoru piva, ali i **aktivnosti na naplati dospjelih obveza iz ranijih godina**, koje u određenim razdobljima mogu utjecati na povećanje ukupnih prihoda.

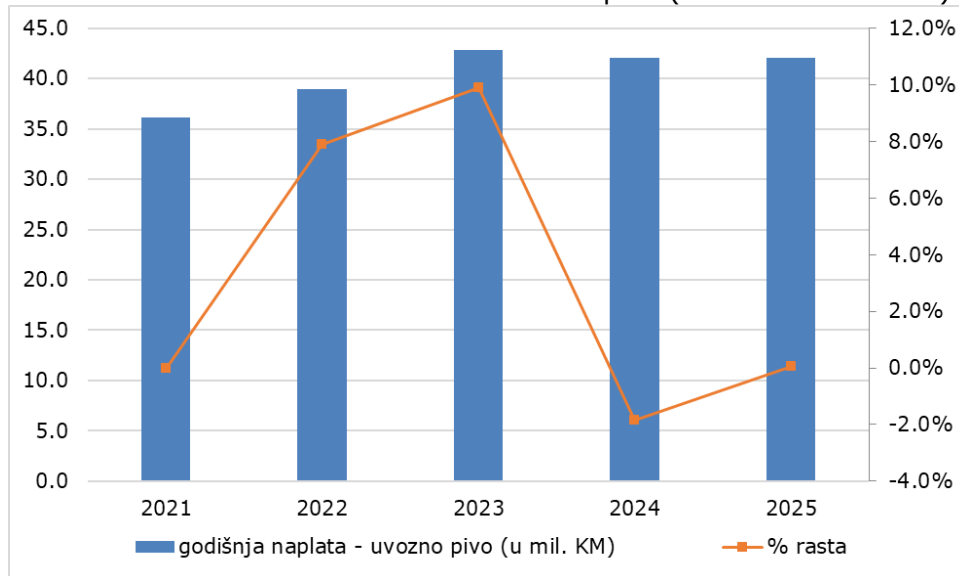
Radi potpunijeg sagledavanja strukture ovih prihoda, u nastavku analize prikazano je kretanje prihoda od trošarina na uvozno i domaće pivo u istom razdoblju, što omogućava detaljniji uvid u promjene u strukturi tržišta i potrošačkim preferencijama u BiH.

1.2. Godišnje kretanje prihoda od trošarina na uvozno pivo

Grafikonom 3 prikazano je godišnje kretanje naplate prihoda od trošarina na uvozno pivo za razdoblje 2021-2025. godine, izraženo u milijunima KM (lijeva vertikalna osa), kao i godišnja stopa rasta ovih prihoda za razdoblje 2022-2025. godine (desna vertikalna osa)⁴⁰.

⁴⁰ u usporedbi sa prethodnom godinom

Grafikon 3. Prihodi od trošarina na uvozno pivo (u mil. KM i % rasta)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

S obzirom na to da prihodi od trošarina na uvozno pivo imaju dominantan udio u ukupnim prihodima od trošarina na pivo, njihovo kretanje u velikoj mjeri utječe i na ukupnu dinamiku naplate ovih prihoda. U većem dijelu promatranog razdoblja rast ukupnih prihoda od trošarina na pivo bio je prvenstveno rezultat povećanja naplate trošarina na pivo iz uvoza, dok u 2025. godini taj utjecaj nije bio izražen u istoj mjeri.

Kako je prikazano na grafikonu 3, prihodi od trošarina na uvozno pivo u 2025. godini zadržali su se na gotovo istoj razini kao u prethodnoj godini, uz veoma blag rast od 0,04%. U 2024. godini zabilježeno je blago smanjenje naplate od 1,8% u odnosu na 2023. godinu. Nasuprot tome, u prethodne dvije godine evidentiran je značajan rast ovih prihoda, i to 9,9% u 2023. godini i 7,9% u 2022. godini u odnosu na prethodnu godinu (grafikon 3, % rasta).

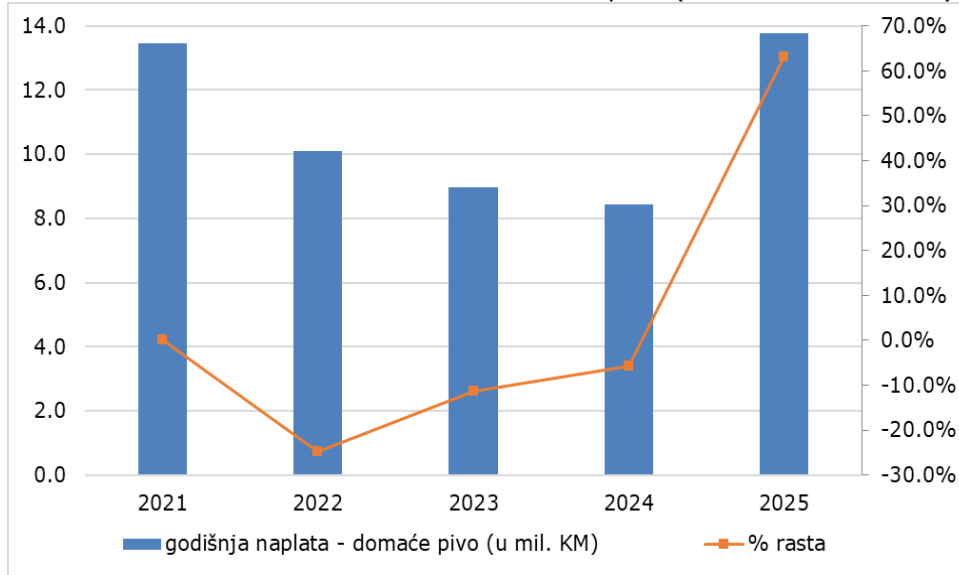
Dugoročniji trend rasta naplate prihoda od trošarina na uvozno pivo može se povezati sa promjenama u strukturi potrošnje i tržišnim kretanjima u sektoru piva u zemlji. Uvozno pivo karakterizira šira i raznovrsnija ponuda na tržištu, kao i intenzivnije širenje distributivne mreže, što doprinosi njegovoj većoj zastupljenosti u prodaji. Istodobno, relativno male razlike u prodajnim cijenama između domaćih i uvoznih brendova dodatno podstiču potrošače da se opredjeljuju za uvozno pivo, što dugoročno utječe na povećanje njegovog tržišnog udjela u odnosu na domaću proizvodnju.

1.3. Godišnje kretanje prihoda od trošarina na domaće pivo

Grafikonom 4 prikazano je kretanje godišnje naplate prihoda od trošarina na domaće pivo za razdoblje 2021-2025. godine, izraženo u milijunima KM (lijeva vertikalna osa), kao i godišnja stopa rasta ovih prihoda za razdoblje 2022-2025. godine (desna vertikalna osa)⁴¹.

⁴¹ u usporedbi sa prethodnom godinom

Grafikon 4. Prihodi od trošarina na domaće pivo (u mil. KM i % rasta)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Za razliku od kretanja prihoda od trošarina na uvozno pivo, naplata prihoda od trošarina na domaće pivo u promatranom razdoblju bilježila je trend smanjenja sve do 2024. godine, nakon čega je u 2025. godini zabilježen značajan rast ovih prihoda.

Kako je prikazano na grafikonu, u 2024. godini naplata prihoda od trošarina na domaće pivo bila je manja za 5,8% u odnosu na 2023. godinu. Smanjenje je zabilježeno i u prethodnim godinama, pa su tako ovi prihodi u 2023. godini bili manji za 11,4%, dok je u 2022. godini evidentiran još izraženiji pad od 24,8% u odnosu na prethodnu godinu (grafikon 4, % rasta). Nakon višegodišnjeg pada, u 2025. godini zabilježeno je značajno povećanje naplate od 63,2%, što predstavlja odstupanje od prethodnog trenda i povezano je sa naplatom poreznih obveza iz ranijih razdoblja.

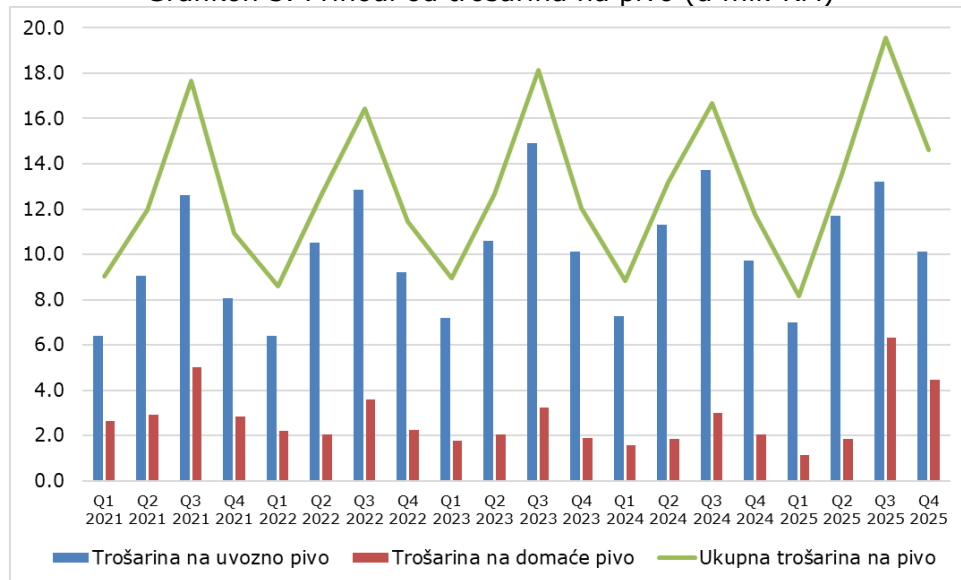
Pad prihoda od trošarina na domaće pivo u prethodnim godinama, pored izostanka redovne naplate, može se dovesti u vezu sa promjenama u potrošačkim preferencijama i tržišnim kretanjima u sektoru piva u BiH. Potrošači, posebno mlađe generacije, sve češće se opredjeljuju za međunarodne brendove, dok tradicionalni konzumenti domaćih brendova postepeno opadaju. Istodobno, pivo iz uvoza karakterizira snažnija brend prepoznatljivost, intenzivnije marketinške aktivnosti i šira ponuda različitih stilova i ukusa. U takvim tržišnim okolnostima domaći proizvođači, koji se u većoj mjeri oslanjaju na tradicionalne brendove i ograničeniji asortiman proizvoda, suočavaju se sa snažnom konkurencijom uvoznog piva, što se posredno odražava i na kretanje prihoda od trošarina na domaće pivo.

2. Kvartalno kretanje prihoda od trošarina na pivo

Kvartalna dinamika naplate prihoda od trošarina na pivo u značajnoj mjeri ovisi o **sezonskim kretanjima u potrošnji**, ali i o ekonomskim i tržišnim faktorima kao što su potrošačke navike, turistička kretanja, distributivne strategije, promotivne aktivnosti i opći uvjeti na tržištu piva.

Grafikonom 5 prikazano je **kvartalno kretanje prihoda od trošarina na pivo u razdoblju od prvog kvartala (Q1) 2021. godine do četvrtog kvartala (Q4) 2025. godine**, izraženo u milijunima KM. Pored ukupnih prihoda od trošarina na pivo, grafikon prikazuje i strukturu naplate prema podrijetlu proizvoda, odnosno prihode od trošarina na **uvozno i domaće pivo**.

Grafikon 5. Prihodi od trošarina na pivo (u mil. KM)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Podaci ukazuju na izražen sezonski obrazac u potrošnji piva, koji se ponavlja tijekom cijelog promatranog razdoblja. Najveći razina naplate prihoda od trošarina na pivo u pravilu se bilježi u trećem kvartalu, odnosno tijekom ljetnih mjeseci, kada topliji vremenski uvjeti i intenzivnije društvene aktivnosti doprinose većoj potrošnji ovog proizvoda. Posljedično, u tom razdoblju dolazi i do povećanja uvoza i prodaje piva, što se odražava na viši razina naplate trošarina.

S druge strane, u preostalim kvartalima, posebno tijekom zimskog razdoblja, potrošnja piva je u pravilu niža. U tom razdoblju dio potrošača se češće opredjeljuje za druga alkoholna pića, poput vina, rakije ili toplih alkoholnih napitaka, što utječe na smanjenje potražnje za pivom.

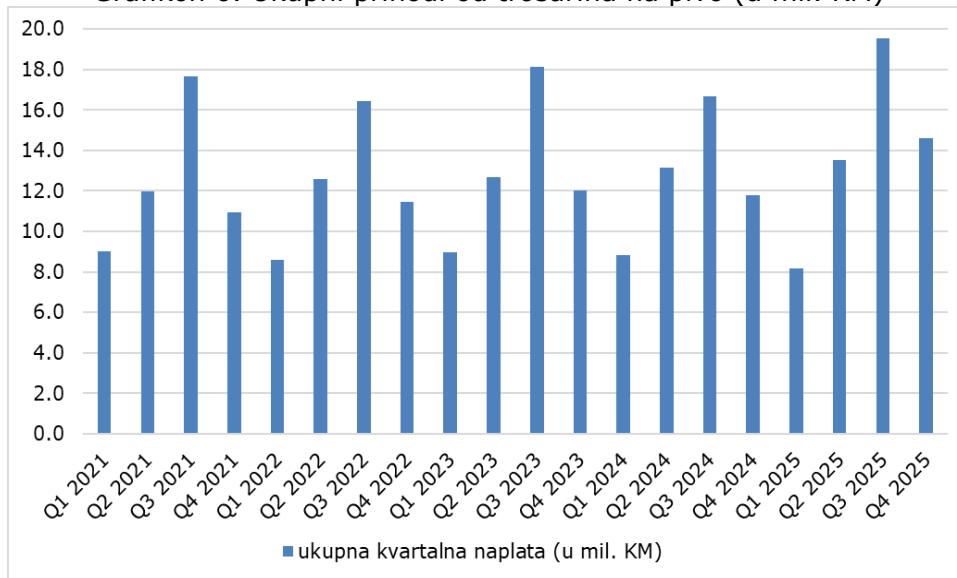
Na povećanje potrošnje piva u ljetnim mjesecima dodatno utječu i turistička kretanja, s obzirom na to da dolazak stranih i domaćih turista doprinosi većoj potrošnji u ugostiteljskom sektoru. Iako zimski turizam može djelimično podstaći potrošnju piva u planinskim i skijaškim centrima, njegov efekat je znatno slabiji u usporedbi sa ljetnom sezonom.

U nastavku analize detaljnije su razmotrena kvartalna kretanja ukupnih prihoda od trošarina na pivo, kao i prihoda od trošarina na uvozno i domaće pivo, uz prikaz odgovarajućih stopa rasta za promatrano razdoblje.

2.1. Kvartalno kretanje ukupnih prihoda od trošarina na pivo

Grafikonom 6 prikazano je kvartalno kretanje naplate ukupnih prihoda od trošarina na pivo, izraženo u milijunima KM za razdoblje Q1 2021–Q4 2025. godine.

Grafikon 6. Ukupni prihodi od trošarina na pivo (u mil. KM)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

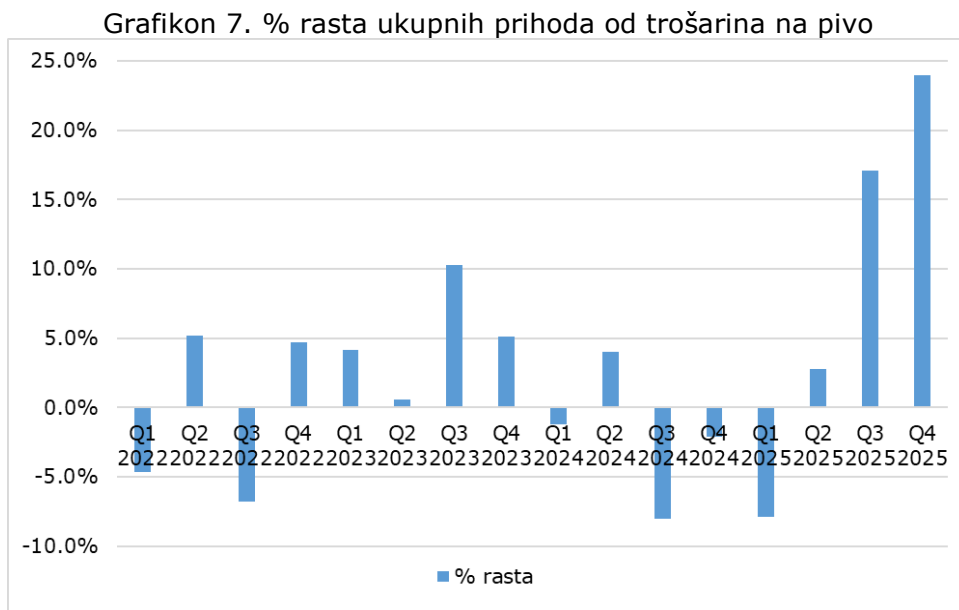
Promatrano u cjelini, kvartalna naplata prihoda od trošarina na pivo u navedenom razdoblju ima izražen sezonski karakter. U svim promatranim godinama evidentno je da se najveći prihodi od trošarina na pivo ostvaruju u trećem kvartalu, što je u skladu sa sezonskim povećanjem potrošnje piva u ljetnim mjesecima. Više temperature, turistička sezona, veći broj kulturnih i sportskih događaja, kao i povećana potrošnja u ugostiteljskom sektoru utječu na rast potrošnje piva, a samim tim i na veću naplatu trošarina po ovom osnovu.

S druge strane, najniži prihodi najčešće se bilježe u prvom kvartalu, što je posljedica smanjene potrošnje nakon blagdansko razdoblja, zimskih mjeseci, kao i generalno niže potrošnje pića u ovom razdoblju godine. Drugi kvartal karakterizira postepeni rast naplate prihoda od trošarina na pivo, koji predstavlja prelazno razdoblje između najnižeg razine naplate u prvom kvartalu i najvišeg razine u trećem kvartalu.

U četvrtom kvartalu naplata prihoda od trošarina na pivo bilježi blago smanjenje u odnosu na treći kvartal, ali je u pravilu i dalje viša u odnosu na prvi kvartal. Na kretanje prihoda u četvrtom kvartalu dodatno utječu promotivne aktivnosti proizvođača i distributera, povećana potrošnja u razdoblju pred novogodišnje i božićne praznike, kao i veći promet u maloprodaji.

Ovakav obrazac kretanja ukupnih prihoda od trošarina na pivo ukazuje da je sezonalnost jedan od ključnih faktora koji utječe na kvartalnu dinamiku naplate ovih prihoda, pri čemu se iz godine u godinu ponavlja sličan obrazac, najniža naplata u prvom, rast u drugom, maksimum u trećem i blago smanjenje u četvrtom kvartalu.

Grafikonom 7 prikazana je kvartalna stopa rasta ukupnih prihoda od trošarina na pivo za razdoblje Q1 2022–Q4 2025. godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Analiza pokazuje da su kretanja rasta i pada prihoda u promatranom razdoblju u velikoj mjeri sezonski uvjetljena, ali da su prisutni i jednokratni efekti koji utječu na kratkoročne oscilacije.

U pojedinim kvartalima zabilježeno je smanjenje naplate prihoda u odnosu na isti kvartal prethodne godine, što je posebno izraženo u prvom kvartalu 2025. (-7,9%), dok su smanjenja registrovana također i u prvom, trećem i četvrtom kvartalu 2024. godine (-1,2%, -8,0% i -2,1%), kao i u prvom i trećem kvartalu 2022. godine. Ova smanjenja mogu biti posljedica sezonskog smanjenja potrošnje, kratkoročnih tržišnih fluktuacija ili jednokratnih promjena u obrascima distribucije i naplate.

Najveća povećanja u naplati ukupnih prihoda od trošarina na pivo zabilježena su u trećem i četvrtom kvartalu 2025. godine (17,1% i 24,0%), kao i u trećem kvartalu 2023. godine (10,3%). Pored sezonskog rasta potrošnje u ljetnim mjesecima i povećane potrošnje pred konac godine, značajan dio ovog rasta u Q3 i Q4 2025. rezultat je naplate ranijih zaostalih dugova, što je doprinijelo kratkoročnom povećanju naplate ovih trošarina.

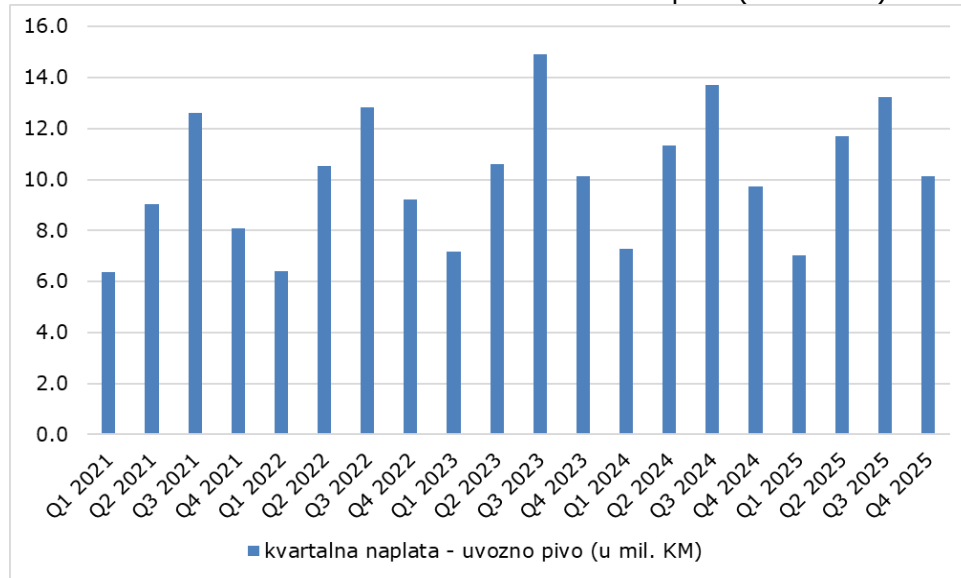
U 2024. godini, jedino kvartalno povećanje u odnosu na isti kvartal prethodne godine zabilježeno je u drugom kvartalu (4,0%), dok su ostali kvartali bilježili pad.

Ovi rezultati ukazuju na izraženu sezonalnost i povremene jednokratne učinke u kvartalnoj naplati, pri čemu su ljetni i blagdanski kvartali u pravilu razdoblja najvećih rasta prihoda, dok prvi kvartal često bilježi pad u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Naplata ranijih dugovanja dodatno pojašnjava kratkoročne skokove u naplati u posljednja dva kvartala promatranog razdoblja.

2.2. *Kvartalno kretanje prihoda od trošarina na uvozno pivo*

Grafikonom 8 prikazano je kvartalno kretanje naplate prihoda od trošarina na uvozno pivo, izraženo u milijunima KM, za razdoblje Q1 2021–Q4 2025. godine.

Grafikon 8. Prihodi od trošarina na uvozno pivo (u mil. KM)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Kao i kod kretanja ukupnih prihoda od trošarina na pivo, kvartalna naplata prihoda od trošarina na uvozno pivo pokazuje izražen sezonski karakter. Najviši razina naplate u pravilu se bilježi u trećem kvartalu, što je povezano sa povećanom potrošnjom u ljetnim mjesecima, turističkom sezonom i većom potražnjom u ugostiteljskom sektoru. U četvrtom kvartalu naplata ostaje na relativno visokoj razini usljed povećane potrošnje u razdoblju pred novogodišnje i božićne blagdane.

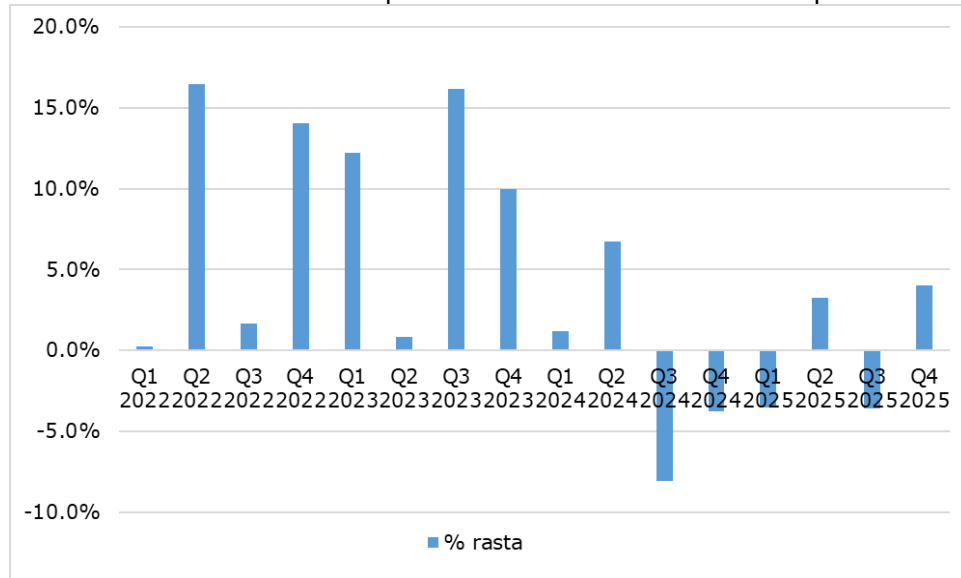
S druge strane, najniži prihodi od trošarina na uvozno pivo najčešće se ostvaruju u prvom kvartalu, što je posljedica smanjene potrošnje u zimskom razdoblju i nakon blagdanske sezone. Drugi kvartal karakterizira postepeni rast naplate, kao prijelaz između najnižeg i najvišeg razine potrošnje tijekom godine.

Pored sezonskih faktora, na kretanje prihoda od trošarina na uvozno pivo utječu i promjene u strukturi potrošnje između domaćih i uvoznih proizvoda, kretanje cijena, kao i tržišne i distributivne strategije uvoznika. Također, na kvartalnu dinamiku naplate mogu utjecati i jednokratni efekti, uključujući vremensko pomjeranje uvoza i naplate obveza.

Ukupno promatrano, kvartalno kretanje prihoda od trošarina na uvozno pivo slijedi sličan sezonski obrazac kao i ukupni prihodi, uz nešto izraženije oscilacije koje mogu biti povezane sa promjenama u obujmu uvoza i tržišnim kretanjima.

Grafikonom 9 prikazana je kvartalna stopa rasta prihoda od trošarina na uvozno pivo za razdoblje Q1 2022–Q4 2025. godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

Grafikon 9. % rasta prihoda od trošarina na uvozno pivo

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Promatrano po kvartalima, naplata prihoda od trošarina na uvozno pivo u promatranom razdoblju bilježi oscilacije, ali se može uočiti da je u razdoblju od 2022. godine do drugog kvartala 2024. godine uglavnom bio prisutan trend rasta prihoda u odnosu na iste kvartale prethodne godine. Nakon toga, u drugoj polovini 2024. godine dolazi do smanjenja naplate ovih prihoda, te je u trećem kvartalu zabilježen pad od 8,1%, a u četvrtom kvartalu pad od 3,8% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

U 2025. godini kretanja su ponovo promjenjiva, te je zabilježen pad prihoda u prvom i trećem kvartalu (3,5% i 3,6%), dok je rast ostvaren u drugom i četvrtom kvartalu (3,3% i 4,0%) u odnosu na iste kvartale prethodne godine, što ukazuje na blagi oporavak prihoda od trošarina na uvozno pivo nakon pada u drugoj polovini 2024. godine.

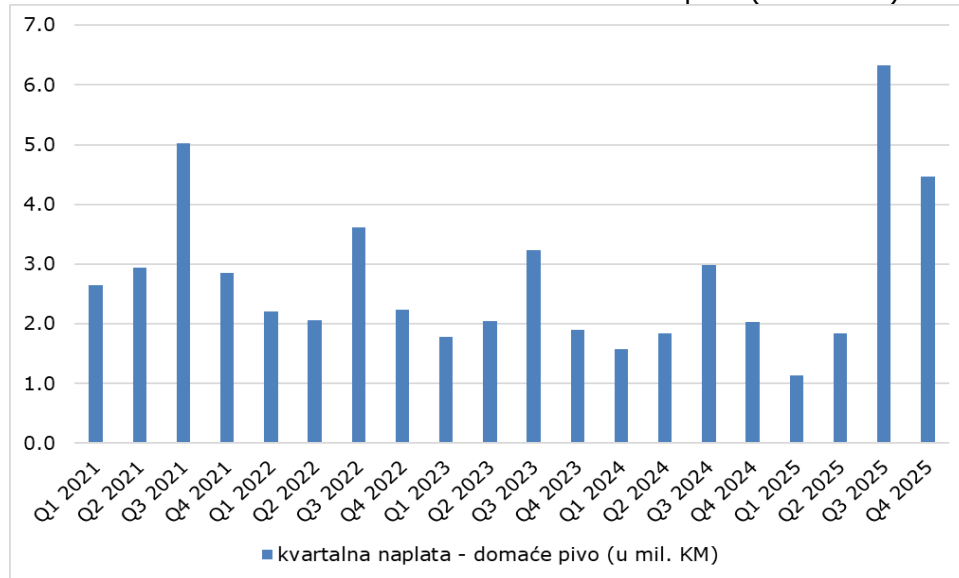
Najveći rast prihoda od trošarina na uvozno pivo zabilježen je u drugom i četvrtom kvartalu 2022. godine (16,5% i 14,0%), kao i u prvom i trećem kvartalu 2023. godine (12,2% i 16,2%), što se može dovesti u vezu sa rastom uvoza piva, oporavkom potrošnje nakon ranijih poremećaja na tržištu, kao i mogućim promjenama u cijenama i strukturi potrošnje u korist uvoznih brendova.

Ukupno promatrano, kvartalna stopa rasta prihoda od trošarina na uvozno pivo pokazuje veće oscilacije nego kod ukupnih prihoda, što ukazuje da su prihodi od trošarina na uvozno pivo osjetljiviji na promjene u obujmu uvoza, promjene potrošačkih preferencija, cjenovne razlike između domaćih i uvoznih proizvoda, kao i na promjene u distributivnim i tržišnim kretanjima.

2.3. *Kvartalno kretanje prihoda od trošarina na domaće pivo*

Grafikonom 10 prikazano je kvartalno kretanje naplate prihoda od trošarina na domaće pivo, izraženo u milijunima KM, za razdoblje Q1 2021–Q4 2025. godine.

Grafikon 10. Prihodi od trošarina na domaće pivo (u mil. KM)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Promatrano u cjelini, prihodi od trošarina na domaće pivo u analiziranom razdoblju pokazuju trend smanjenja, uz izraženu sezonalnost naplate, pri čemu se veći prihodi ostvaruju u drugom i trećem kvartalu, odnosno u razdoblju povećane potrošnje piva.

Tijekom 2021. godine evidentan je oporavak tržišta nakon pandemijskog razdoblja, sa sezonskim rastom naplate u drugom i trećem kvartalu. Međutim, u narednim godinama dolazi do postepenog kvartalnog smanjenja prihoda od trošarina na domaće pivo, što se može dovesti u vezu sa inflatornim kretanjima, rastom troškova proizvodnje, rastom maloprodajnih cijena, kao i promjenama u strukturi potrošnje u korist uvoznih pivskih proizvoda.

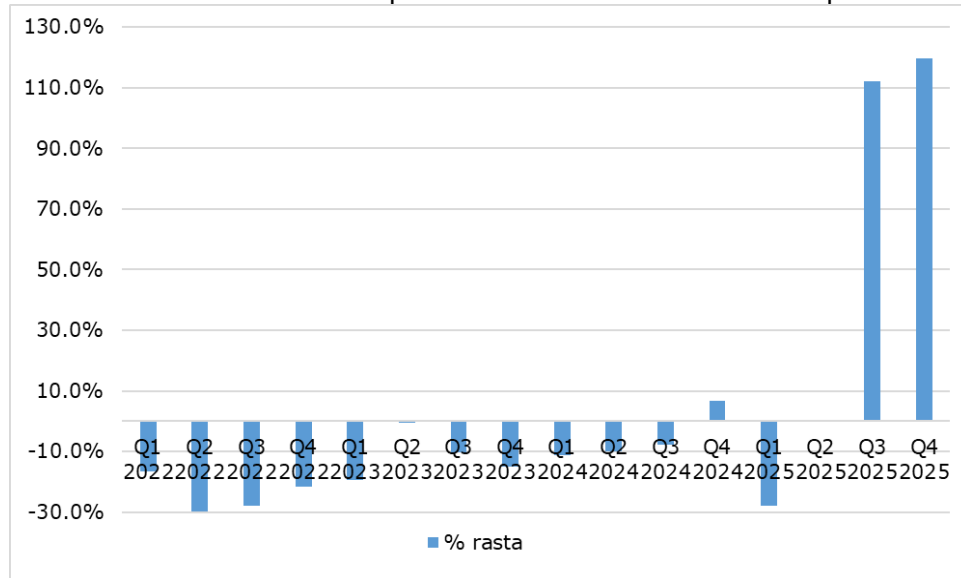
Najniži razina naplate prihoda od trošarina na domaće pivo zabilježen je tijekom 2024. godine i početkom 2025. godine, što ukazuje na smanjenje obujma potrošnje i proizvodnje domaćeg piva, kao i na jačanje konkurencije iz uvoza.

Značajan rast prihoda od trošarina na domaće pivo zabilježen je u trećem i četvrtom kvartalu 2025. godine. Međutim, važno je naglasiti da ovaj rast nije rezultat povećane tekuće potrošnje domaćeg piva, već je u značajnoj mjeri posljedica naplate zaostalih dugovanja po osnovu trošarina iz ranijih razdoblja, što je utjecalo na jednokratno povećanje naplate u ovim kvartalima.

Ukupno promatrano, uprkos rastu naplate u drugoj polovini 2025. godine, kretanje prihoda od trošarina na domaće pivo u većem dijelu promatranog razdoblja karakterizira trend smanjenja, uz izraženu sezonalnost i povremene jednokratne efekte naplate zaostalih obveza.

Grafikonom 11 prikazana je kvartalna stopa rasta prihoda od trošarina na domaće pivo za razdoblje Q1 2022–Q4 2025. godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

Grafikon 11. % rasta prihoda od trošarina na domaće pivo

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Promatrano na kvartalnoj razini, u većini kvartala zabilježen je pad prihoda od trošarina na domaće pivo u odnosu na iste kvartale prethodne godine, što potvrđuje trend smanjenja prihoda po ovom osnovu. Negativne stope rasta evidentirane su u gotovo svim promatranim kvartalima, izuzev u četvrtom kvartalu 2024. godine, kada je zabilježen rast od 6,8%, te u trećem i četvrtom kvartalu 2025. godine, kada je evidentiran izrazito visok rast (112,0% i 119,6%) zbog naplate zaostalih dugovanja.

Najveće smanjenje prihoda od trošarina na domaće pivo zabilježeno je u drugom kvartalu 2022. godine (-29,8%), zatim u trećem i četvrtom kvartalu iste godine (-28,1% i -21,6%), kao i u prvom kvartalu 2025. godine (-27,9%), u usporedbi sa istim kvartalima prethodne godine.

Ukupno promatrano, kvartalne stope rasta prihoda od trošarina na domaće pivo ukazuju na kontinuiran pad prihoda u većem dijelu promatranog razdoblja, uz izražene oscilacije u pojedinim kvartalima.

3. Mjesečno kretanje prihoda od trošarina na pivo

Osnovni cilj analize mjesečne naplate prihoda od trošarina na pivo, u odnosu na godišnje i kvartalno kretanje, jeste praćenje kratkoročnih trendova i identifikacija sezonskih, ekonomskih i tržišnih promjena koje utječu na kretanje ovih prihoda. Za razliku od godišnje i kvartalne analize, mjesečna analiza omogućava detaljniji uvid u dinamiku naplate i pravodobno uočavanje promjena u trendovima kretanja prihoda.

Praćenje naplate prihoda od trošarina na pivo na mjesečnoj razini omogućava brže uočavanje sezonskih oscilacija, kao i ranu identifikaciju eventualnih odstupanja u naplati, što može biti od značaja za pravodobno poduzimanje mjera porezne politike i aktivnosti naplate. Na ovaj način mjesečna analiza predstavlja važan alat za praćenje stabilnosti i predvidivosti prihoda od trošarina na pivo.

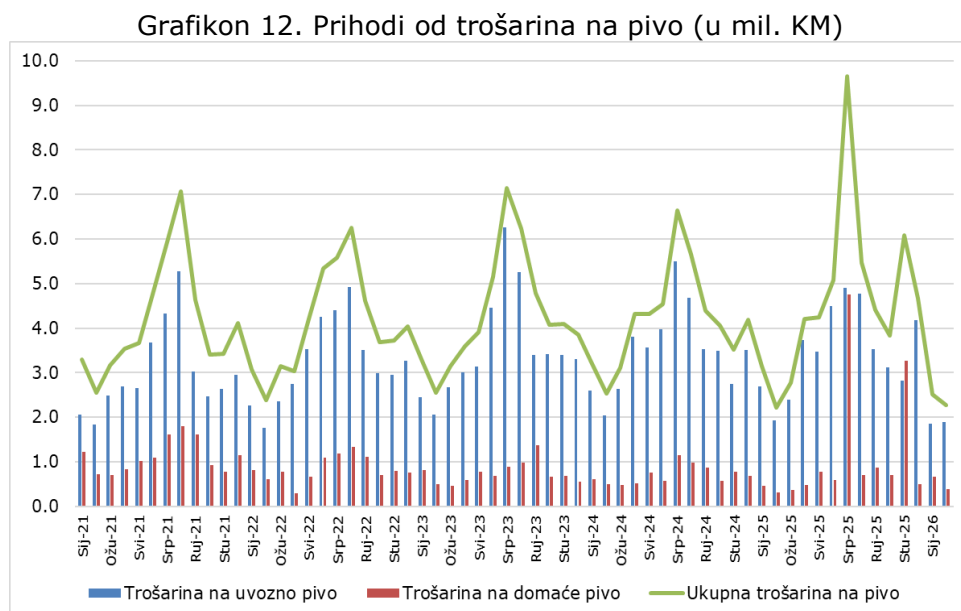
Mjesečna kretanja prihoda od trošarina na pivo u velikoj mjeri ovise o sezonskim faktorma, kao što su vremenske prilike, turistička sezona, blagdani i povećana potrošnja u ugostiteljskom sektoru, ali i od ekonomskih faktora, uključujući inflaciju, kretanje cijena piva, raspoloživi dohodak stanovništva i opća kretanja potrošnje. Pored toga, na mjesečnu dinamiku naplate mogu utjecati i tržišni faktori, kao što su promjene u preferencijama potrošača, odnos potrošnje domaćeg i

uvoznog piva, promotivne aktivnosti proizvođača i distributera, kao i promjene u obujmu uvoza i domaće proizvodnje.

Također, mjesečna analiza omogućava detaljniji uvid u utjecaj različitih vanjskih faktora na kretanje prihoda, uključujući promjene cijena sirovina i troškova proizvodnje, promjene maloprodajnih cijena, kao i regulatorne i administrativne mjere koje mogu utjecati na naplatu trošarina.

Analiza mjesečne naplate prihoda od trošarina na pivo predstavlja dopunu kvartalne i godišnje analize, jer omogućava detaljnije praćenje kratkoročnih kretanja, identifikaciju uzroka promjena u naplati, kao i bolje razumijevanje sezonskih i tržišnih obrazaca koji utječu na prihode od trošarina na pivo.

Grafikonom 12 prikazana je mjesečna naplata prihoda od trošarina na pivo za razdoblje od siječnja 2021. godine do veljače 2026. godine, izražena u milijunima KM. Prikazana je ukupna naplata prihoda od trošarina na pivo u promatranom vremenskom razdoblju, kao i naplata prihoda od trošarina na uvozno i domaće pivo.

Iz grafikona mjesečne naplate prihoda od trošarina na pivo za razdoblje siječanj 2021 – veljača 2026. godine može se zaključiti da vremenski uvjeti i sezonski faktor imaju najveći utjecaj na kretanje ovih prihoda, te se najveća naplata prihoda od trošarina na pivo na mjesečnoj razini bilježi u ljetnim mjesecima. Zbog kombinacije sezonskih, socijalnih i psiholoških faktora koji utječu na navike potrošača, najveća potrošnja piva je u razdoblju od lipnja do rujna. Ljetna potrošnja piva je povećana usljed visokih temperatura, većeg broja društvenih aktivnosti, turističke sezone, promotivnih aktivnosti proizvođača i drugih okolnosti koje utječu na povećanu prodaju i konzumaciju piva.

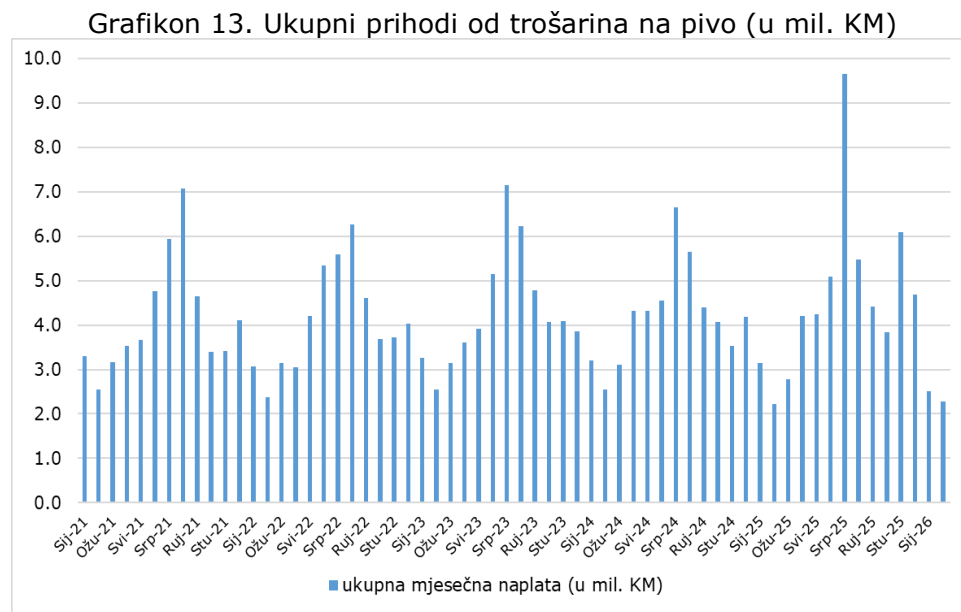
Nakon ljetnog razdoblja potrošnja i naplata trošarina blago opadaju prema koncu godine, uz uobičajeno povećanje u prosincu, koje je rezultat povećane blagdanske potrošnje, većeg broja ugostiteljskih događaja, marketinških aktivnosti i turističkih kretanja.

U promatranom razdoblju evidentirani su i izraženiji skokovi u naplati u srpnju i studenom 2025. godine, koji su rezultat naplate zaostalih dugovanja, što predstavlja izvanredni, a ne sezonski faktor i ne odražava redovna kretanja potrošnje.

Detaljnija analiza kretanja ukupnih mjesečnih prihoda od trošarina na pivo, kao i mjesečnih prihoda od trošarina na uvozno i domaće pivo, sa posebnim osvrtom na stope rasta, prikazana je u nastavku.

3.1. Mjesečno kretanje ukupnih prihoda od trošarina na pivo

Grafikonom 13 prikazana je mjesečna naplata ukupnih prihoda od trošarina na pivo, izražena u milijunima KM za razdoblje siječanj 2021–veljača 2026. godine.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

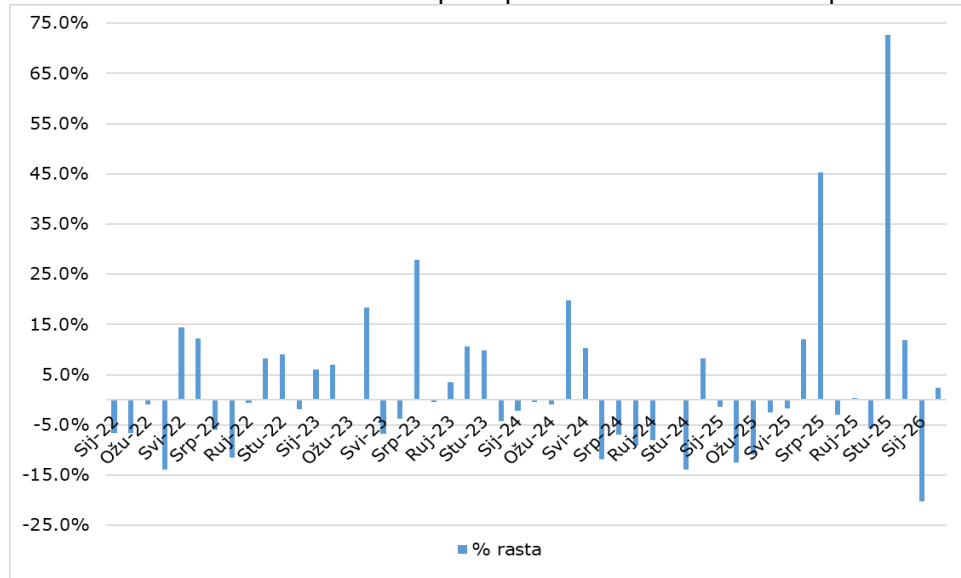
Promatrajući kretanje ukupnih mjesečnih prihoda od trošarina na pivo u analiziranom razdoblju, može se uočiti relativno stabilan obrazac kretanja sa povremenim izraženijim oscilacijama u pojedinim mjesecima. Najviši iznosi naplate evidentirani su u sredini godine, dok se početkom godine bilježe niži iznosi prihoda, nakon čega tijekom godine dolazi do postepenog rasta i dostizanja maksimalnih vrijednosti, a zatim ponovnog smanjenja prema koncu godine.

U promatranom razdoblju posebno se izdvajaju srpanj i studeni 2025. godine, kada je zabilježen značajan skok ukupnih prihoda, koji je rezultat naplate zaostalih dugovanja iz ranijih razdoblja, te se navedena odstupanja ne mogu promatrati kao redovno kretanje prihoda.

Ukupno promatrano, mjesečni prihodi od trošarina na pivo ne bilježe nagle promjene u trendu, već se kretanja uglavnom odvijaju u okviru očekivanih oscilacija, uz povremena odstupanja uvjetovana izvanrednim faktorima naplate.

Grafikonom 14 prikazana je mjesečna stopa rasta ukupnih prihoda od trošarina na pivo za razdoblje siječanj 2022–veljača 2026. godine, u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Grafikon 14. % rasta ukupnih prihoda od trošarina na pivo

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

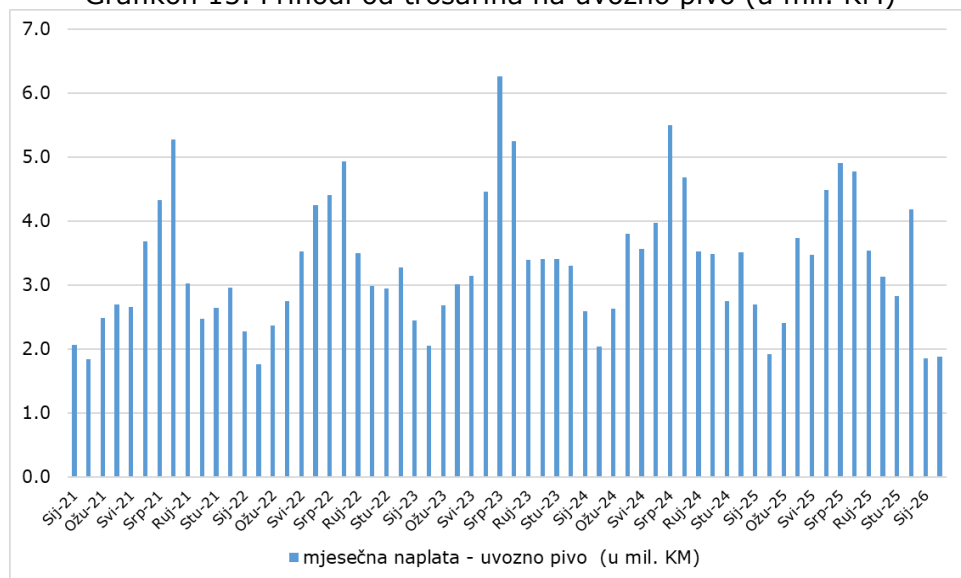
Tijekom prva dva mjeseca tekuće godine evidentirano je smanjenje ukupnih prihoda od trošarina na pivo u siječnju od 20,2%, dok je u veljači zabilježen blagi oporavak, odnosno rast prihoda od 2,5% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Promatrano na mjesečnoj razini u cijelom analiziranom razdoblju, najveće stope rasta ukupnih prihoda od trošarina na pivo zabilježene su u studenom 2025. godine (72,7%), zatim u srpnju 2025. godine (45,3%), kao i u srpnju 2023. godine (27,9%). Navedeni izraženi rast u 2025. godini u najvećoj mjeri je rezultat naplate zaostalih dugovanja iz prethodnih razdoblja, te ne predstavlja redovno kretanje prihoda.

3.2. Mjesečno kretanje prihoda od trošarina na uvozno pivo

Grafikonom 15 prikazana je mjesečna naplata prihoda od trošarina na uvozno pivo, izražena u milijunima KM za razdoblje siječanj 2021–veljača 2026. godine.

Grafikon 15. Prihodi od trošarina na uvozno pivo (u mil. KM)

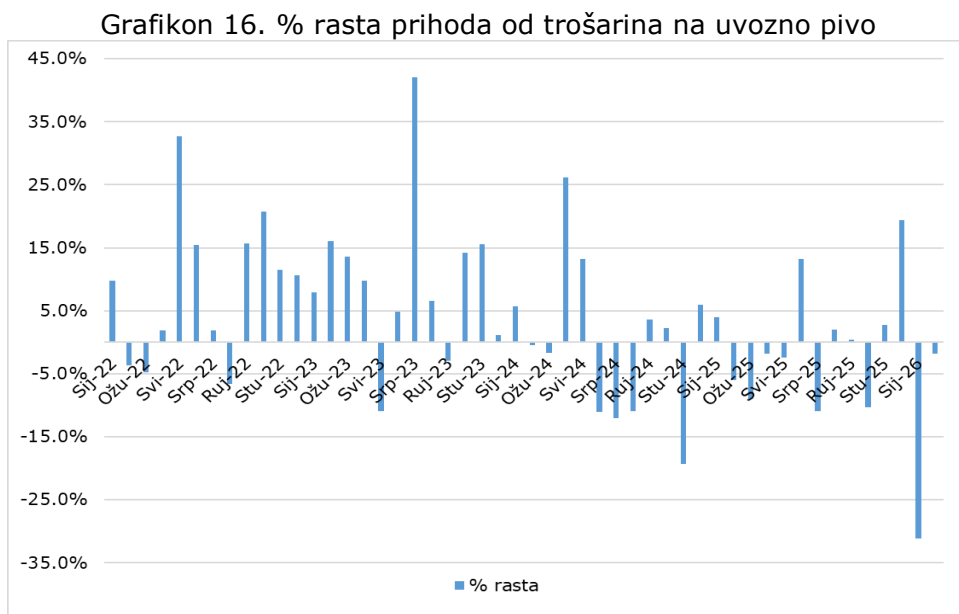

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Kretanje mjesečnih prihoda od trošarina na uvozno pivo u najvećoj mjeri prati kretanje ukupnih prihoda od trošarina na pivo, s obzirom na značajan udio uvoznog piva u ukupnoj potrošnji. U promatranom razdoblju, najviši iznos naplate prihoda od trošarina na uvozno pivo zabilježen je u srpnju 2023. godine, dok je najniži iznos naplate evidentiran u veljači 2022. godine, kao i u prva dva mjeseca tekuće godine, kada je zabilježen niži razina naplate u odnosu na prosječne mjesečne vrijednosti.

Ukupno promatrano, mjesečna naplata prihoda od trošarina na uvozno pivo karakterizira umjerena varijabilnost, uz povremena izraženija odstupanja u pojedinim mjesecima, što je uvjetljeno kretanjem potrošnje, uvoza i dinamikom naplate obveza.

Grafikonom 16 prikazana je mjesečna stopa rasta prihoda od trošarina na uvozno pivo za razdoblje siječanj 2022–veljača 2026. godine, u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

S obzirom na to da pivo iz uvoza ima značajan udio u ukupnoj potrošnji piva, kretanje prihoda od trošarina na uvozno pivo u velikoj mjeri opredjeljuje i kretanje ukupnih prihoda od trošarina na pivo. Iz tog razloga, stope rasta prihoda od trošarina na uvozno pivo imaju značajan utjecaj na ukupne stope rasta prihoda od trošarina na pivo.

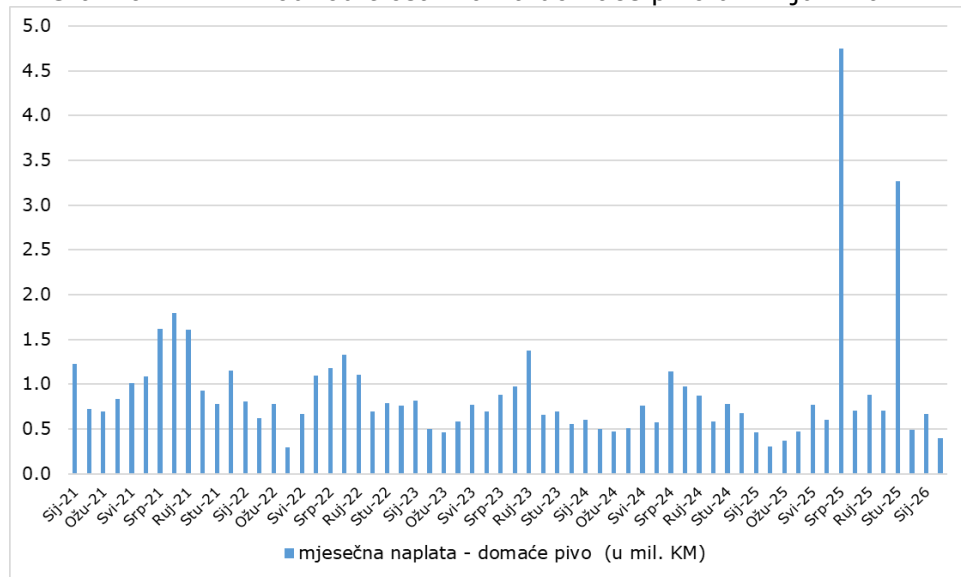
Promatrano na mjesečnoj razini, u siječnju tekuće godine zabilježen je najveći pad prihoda od trošarina na uvozno pivo u promatranom razdoblju i iznosio je 31,2%, dok je u veljači također evidentirano blago smanjenje prihoda od 1,8% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Sa druge strane, najveći rast prihoda od trošarina na uvozno pivo na mjesečnoj razini zabilježen je u srpnju 2023. godine i iznosio je 42,0%.

Izražene oscilacije stopa rasta na mjesečnoj razini ukazuju na osjetljivost ovih prihoda na promjene u obujmu uvoza, potrošnji, kao i na bazni efekat i dinamiku naplate obveza u pojedinim mjesecima.

3.3. Mjesečno kretanje prihoda od trošarina na domaće pivo

Grafikonom 17 prikazana je mjesečna naplata prihoda od trošarina na domaće pivo, izražena u milijunima KM za razdoblje siječanj 2021–veljača 2026. godine.

Grafikon 17. Prihodi od trošarina na domaće pivo u milijunima KM

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Mjesečna naplata prihoda od trošarina na domaće pivo pokazuje trend postepenog smanjenja ovih prihoda kroz promatrano razdoblje, što ukazuje na pad potrošnje domaćeg piva i promjene u strukturi potrošnje u korist piva iz uvoza.

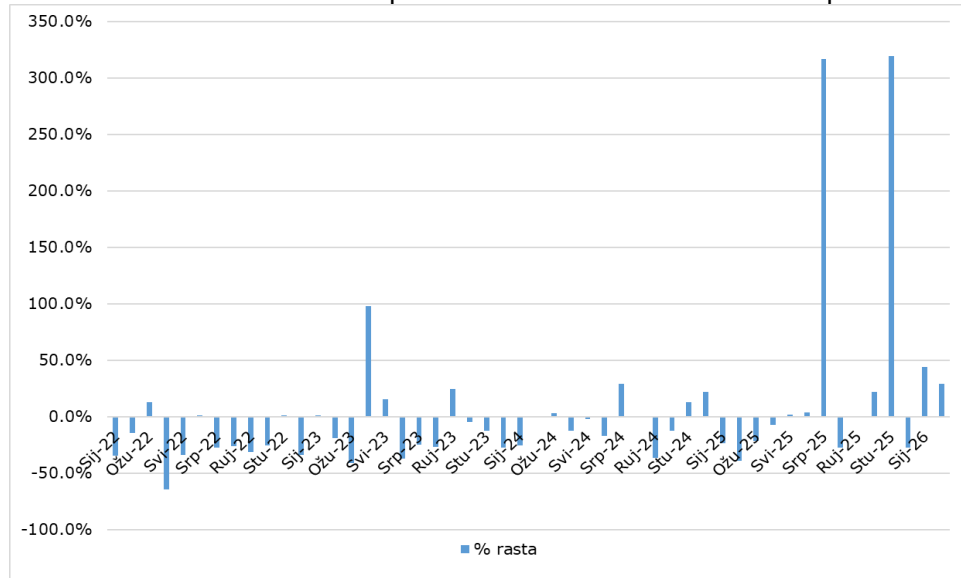
U promatranom razdoblju, najveća mjesečna naplata prihoda od trošarina na domaće pivo redovnog karaktera zabilježena je u kolovozu 2021. godine, dok je najniža naplata evidentirana u travnju 2022. godine. Tijekom promatranog razdoblja primjetne su oscilacije u mjesečnim iznosima naplate, koje su manjeg intenziteta u odnosu na prihode od trošarina na uvozno pivo, ali sa izraženijim padom u posljednjim godinama.

Posebno se izdvajaju srpanj i studeni 2025. godine, kada je zabilježen izrazito visok iznos naplate prihoda od trošarina na domaće pivo, koji značajno odstupa od uobičajenih mjesečnih vrijednosti. Navedeni skokovi rezultat su naplate zaostalih dugovanja iz prethodnih razdoblja i ne predstavljaju redovno kretanje prihoda od trošarina na domaće pivo.

Ukupno promatrano, prihodi od trošarina na domaće pivo na mjesečnom razini pokazuju trend smanjenja, uz povremene oscilacije i izvanredna odstupanja uzrokovana naplatom zaostalih obveza.

Grafikonom 18 prikazana je mjesečna stopa rasta prihoda od trošarina na domaće pivo za razdoblje siječanj 2022–veljača 2026. godine, u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Grafikon 18. % rasta prihoda od trošarina na domaće pivo

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

U prva dva mjeseca tekuće godine zabilježeno je povećanje prihoda od trošarina na domaće pivo, i to u siječnju za 43,8%, a u veljači za 29,1% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Navedeni rast rezultat je niske osnovice iz prethodne godine, odnosno baznog efekta, s obzirom na to da su u istom razdoblju prethodne godine zabilježeni relativno niski iznosi naplate.

Tijekom 2025. godine zabilježene su izuzetno visoke stope rasta u srpnju (316,7%) i studenom (319,3%), koje su rezultat naplate zaostalih obveza iz prethodnih razdoblja i ne predstavljaju redovno kretanje prihoda od trošarina na domaće pivo.

Kada se promatra redovna naplata, bez utjecaja izvanrednih uplata, najveći rast prihoda od trošarina na domaće pivo zabilježen je u travnju 2023. godine i iznosio je 98,1%, dok je najveće smanjenje zabilježeno u travnju 2022. godine, kada je pad iznosio 64,7%.

Stope rasta prihoda od trošarina na domaće pivo na mjesečnom razini karakteriziraju izražene oscilacije, koje su prvenstveno rezultat niske osnovice, promjena u obujmu proizvodnje i potrošnje domaćeg piva, kao i dinamike naplate obveza.

Zaključak

Analiza kretanja prihoda od trošarina na pivo u razdoblju 2021–2025. godine pokazuje da ukupni prihodi od trošarina na pivo bilježe oscilacije na kvartalnoj i mjesečnoj razini, ali uz relativno stabilnu razinu naplate i izraženu sezonsku komponentu. Najveći prihodi redovito se ostvaruju u trećem kvartalu, odnosno u ljetnim mjesecima, dok se najniža naplata bilježi početkom godine, što je u skladu sa sezonskim obrascima potrošnje piva i kretanjem potražnje u turističkoj sezoni.

Analiza strukture prihoda pokazuje različite trendove kod domaćeg i uvoznog piva. Prihodi od trošarina na uvozno pivo u promatranom razdoblju bilježe trend rasta, uz povremene oscilacije, dok prihodi od trošarina na domaće pivo pokazuju trend smanjenja u većem dijelu promatranog razdoblja. Ovakva kretanja ukazuju na promjene u strukturi tržišta piva, odnosno na povećanje udjela uvoznog piva u ukupnoj potrošnji, što dugoročno utječe i na strukturu prihoda od trošarina.

Istodobno, značajan rast prihoda u pojedinim kvartalima i mjesecima 2025. godine rezultat je i naplate zaostalih dugovanja po osnovu trošarina iz ranijih razdoblja, što je utjecalo na privremeno povećanje ukupne naplate, kao i naplate prihoda od trošarina na domaće pivo. Iz tog razloga, ove

efekte treba promatrati kao jednokratne fiskalne efekte, a ne kao isključivo rezultat rasta tekuće potrošnje ili redovite naplate.

Mjesečna analiza potvrdila je postojanje izražene sezonalnosti u naplati prihoda od trošarina na pivo, ali je ujedno omogućila detaljniji uvid u kratkoročne oscilacije i utjecaj ekonomskih i tržišnih faktora, kao što su inflacija, promjene cijena, turistička sezona, promotivne aktivnosti proizvođača i distributera, kao i promjene u preferencijama potrošača.

Iz izvršene analize može se zaključiti da su kretanja prihoda od trošarina na pivo u promatranom razdoblju prvenstveno određena sezonskim faktorima, promjenama u strukturi potrošnje između domaćeg i uvoznog piva, kao i jednokratnim efektima naplate zaostalih obveza, dok dugoročniji trendovi ukazuju na postepeno smanjenje prihoda od trošarina na domaće pivo i rast prihoda od trošarina na uvezno pivo. Navedeni trendovi ukazuju na strukturne promjene na tržištu piva u Bosni i Hercegovini, koje se ogledaju u promjeni potrošačkih navika i jačanju uvozne komponente na domaćem tržištu.

Promatrano sa fiskalnog aspekta, prihodi od trošarina na pivo mogu se smatrati relativno stabilnim izvorom javnih prihoda, ali njihova struktura i dinamika kretanja ukazuju na potrebu kontinuiranog praćenja tržišnih kretanja, s obzirom na to da promjene u strukturi potrošnje izravno utječu na strukturu i stabilnost ovih prihoda u dugom roku.

U narednom razdoblju na kretanje prihoda od trošarina na pivo mogli bi utjecati i vanjski faktori, uključujući inflatorne pritiske uzrokovane rastom cijena energenata, sirovina i transporta na svjetskom tržištu, kao i opća ekonomska i geopolitička kretanja. Navedeni faktori mogu se odraziti na troškove proizvodnje, formiranje cijena i razinu potrošnje piva, a samim tim i na naplatu prihoda od trošarina, zbog čega će njihovi efekti biti predmet praćenja i detaljnije analize u narednim razdobljima.

Sve navedeno ukazuje da prihodi od trošarina na pivo, iako relativno stabilni, u značajnoj mjeri ovise o kretanjima potrošnje, strukturi tržišta i makroekonomskom okruženju, zbog čega je za adekvatno planiranje i projekciju ovih prihoda neophodno kontinuirano praćenje tržišnih i ekonomskih trendova.

Arhiva biltena:

http://www.oma.uino.gov.ba/04_objasnenja.asp?l=h